

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

**TÜRK GİRİŞİMCİLERİN SURİYELİLERE YÖNELİK TEHDİT
ALGILARININ ARAŞTIRILMASI: ŞANLIURFA ÖRNEĞİ**

Ali SOYDAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GAZİANTEP - 2025

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL VE ONAY FORMU

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Ali SOYDAŞ** tarafından hazırlanan “**Türk Girişimcilerin Suriyelilere Yönelik Tehdit Algılarının Araştırılması: Şanlıurfa Örneği**” başlıklı tez, **25/03/2025** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu **başarılı** bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

<u>Görevi</u>	<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u>	<u>Kurumu/Üniversitesi</u>	<u>İmzası:</u>
Tez Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Pelin ALİYEV	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	
Jüri Başkanı	Prof. Dr. Cenker Korhan DEMİR	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Mesut ŞÖHRET	Gaziantep Üniversitesi	

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Ufuk Akbaş

Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

İmza

Ali SOYDAŞ
Tarih: 25.03.2025

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

TÜRK GİRİŞİMCİLERİN SURIYELİLERE YÖNELİK TEHDİT
ALGILARININ ARAŞTIRILMASI: ŞANLIURFA ÖRNEĞİ

Ali SOYDAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Pelin ALİYEV

ÖZET

Bu araştırma, Şanlıurfa'daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada "Şanlıurfa'daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algıları demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?" sorusuna ek olarak, ekonomik, güvenlik, çevresel ve kültürel tehdit algılarının her birinin demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı sorularına cevap aranmaktadır. Araştırmada İbrahim Halil Sarı (2020) tarafından geliştirilen Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği (SYTAÖ) kullanılmıştır. Veriler, amaçsal örnekleme yöntemine uygun olarak toplanmış ve bu kapsamda 2024 yılının aralık ayında Şanlıurfa'daki 386 Türk girişimci ile görüşülmüştür. Veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma, demografik faktörlerin tehdit algıları üzerindeki etkilerini ortaya koyarak, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, girişimcilik sektörü, ikamet süresi, Suriyelilerle yaşanan sorunlar ve iş yapma biçimindeki değişikliklerin tehdit algılarında farklılıklara yol açtığını göstermektedir. Araştırma bulguları, kadın katılımcıların erkeklere kıyasla daha yüksek düzeyde tehdit algısına sahip olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle güvenlik, çevresel ve kültürel tehdit boyutlarında kadınların tehdit algılarının daha belirgin olduğu görülmüştür. Yaş değişkeni açısından değerlendirildiğinde, genç bireylerin (özellikle 18-24 yaş grubu) daha ileri yaş gruplarına göre daha yüksek tehdit algılarına sahip oldukları tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi arttıkça tehdit algısının da yükseldiği belirlenmiş; lisans ve üzeri eğitim seviyesine sahip girişimcilerin özellikle güvenlik ve çevresel tehdit boyutlarında daha yüksek algılara sahip olduğu saptanmıştır. Gelir düzeyinin ise tehdit algıları üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı görülmüştür. Girişimcilik sektörüne göre yalnızca çevresel tehdit boyutunda anlamlı bir fark tespit edilmiş, diğer tehdit boyutlarında sektörel farklılık gözlemlenmemiştir. Ayrıca, Şanlıurfa'da ikamet süresi ile güvenlik ve çevresel tehdit algıları arasında anlamlı farklılıklar olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca, Suriyelilerle yaşanan olumsuz deneyimlerin tehdit algılarını pekiştirdiği ve iş yapma biçiminde değişikliklere yol açan Suriyelilerin varlığının da tehdit algılarını artırdığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimciler, Göç, Suriyeliler, Şanlıurfa, Tehdit Algısı.

**HASAN KALYONCU UNIVERSITY
GRADUATE EDUCATION INSTITUTE
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL
RELATIONS**

**RESEARCHING THE THREAT PERCEPTIONS OF TURKISH
ENTREPRENEURS TOWARDS SYRIANS: THE CASE OF
ŞANLIURFA**

Ali SOYDAŞ

MASTER THESIS

**Advisor
Asst. Prof. Dr. Pelin ALIYEV**

ABSTRACT

This study aims to examine the threat perceptions of Turkish entrepreneurs in Şanlıurfa toward Syrians. In addition to the main research question, "Do the threat perceptions of Turkish entrepreneurs in Şanlıurfa toward Syrians differ according to demographic variables?", the study also investigates whether the perceptions of economic, security, environmental, and cultural threats vary based on these variables. The study employed the "Perceptions of Threat Toward Syrians Scale" (SYTAÖ) developed by İbrahim Halil Sarı (2020). Data were collected using purposive sampling, and in this context, interviews were conducted with 386 Turkish entrepreneurs in Şanlıurfa in December 2024. The data were analyzed using SPSS software. The findings reveal that demographic factors have significant effects on threat perceptions, indicating that gender, age, education level, entrepreneurship sector, length of residence in Şanlıurfa, negative experiences with Syrians, and perceived changes in business practices due to the presence of Syrians lead to variations in perceived threats. The study found that female participants reported higher levels of threat perception compared to males, particularly in the dimensions of security, environmental, and cultural threats. In terms of age, younger individuals (especially those aged 18–24) were found to have higher levels of threat perception than older participants. A higher level of education was associated with increased threat perceptions, especially regarding security and environmental threats. Income level, on the other hand, did not significantly affect threat perceptions. Among entrepreneurship sectors, a significant difference was observed only in environmental threat perception. Additionally, length of residence in Şanlıurfa was found to significantly affect perceptions of security and environmental threats. The study also observed that negative experiences with Syrians reinforced threat perceptions, and that changes in business practices attributed to the presence of Syrians further heightened these perceptions. The results show that women have higher threat perceptions, young individuals are more anxious about security and cultural threats, and higher education levels increase threat perceptions. Additionally, it was observed that negative experiences with Syrians reinforced threat perceptions and that the presence of Syrians, leading to changes in business practices, also increased threat perceptions. The study emphasizes the need to improve immigration policies and social integration processes. It specifically highlights the role of local entrepreneurs in supporting social cohesion and their potential to facilitate the integration of immigrants, with the statement that achieving economic and cultural integration contributes to societal peace.

Keywords: Entrepreneurs, Migration, Syrians, Şanlıurfa, Threat Perception.

ÖNSÖZ

Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algılarının araştırılması: Şanlıurfa Örneği adlı tez çalışmamda destek olan ve ankete katılan tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Öğrencisi olmaktan onur duyduğum; tez çalışma sürecimde bilgi, birikim ve tecrübeleriyle önemli katkılarda bulunarak rehber olan, kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Pelin ALİYEV hocama teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Eğitim merhaleimde desteğini ve bana olan inancını eksik etmeyen saygı değer babam Abdullatif SOYDAŞ ve aileme teşekkür ederim.

Bu zorlu süreçte, hoşgörü ve anlayışıyla destek olan sevgili eşim Gülsüm ARSLAN SOYDAŞ'a teşekkür ederim.

Literatüre katkı sunacağına inandığım bu çalışmamı, dar-ı bekaya irtihal eden, saudade Annem Zeliha SOYDAŞ'a ithaf ediyorum.

Ali SOYDAŞ
Gaziantep - 2025

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLO LİSTESİ.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	1
1.3. Araştırma Soruları.....	2
1.4. Araştırmanın Kapsamı.....	2
1.5. Araştırmanın Önemi.....	2
1.6. Araştırmanın Yöntemi.....	4
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Göç Tanımı.....	6
2.2. Göç Terimleri.....	7
2.3. Göç Nedenleri.....	11
2.3.2. Siyasal nedenler	11
2.3.3. Sosyokültürel nedenler	12
2.3.4. Çevresel nedenler.....	13
2.4. Göç Türleri.....	13
2.4.1. Düzenli ve düzensiz göç	13
2.4.2. İç göç ve dış göç	14
2.5. Göçün Etkileri.....	17
2.5.1. Ekonomik etkileri	17
2.5.2. Güvenliğe etkileri	19
2.5.3. Sosyokültürel etkileri.....	19
2.5.4. Çevresel etkileri.....	20
2.6. Göçmenlere Yönelik Tehdit Algıları.....	20
3. SURİYELİLERİN TÜRKİYE'YE ZORUNLU KİTLESEL GÖÇÜ VE ETKİLERİ.....	29
3.1. Suriye'den Türkiye'ye Kitlemel Göçün Nedenleri.....	29
3.2. Türkiye'deki Suriyelilerin Hukuki Statüleri ve Sayısı.....	31
3.3. Kitlemel Göçün Türkiye'ye Etkileri	32
3.3.1. Ekonomik etkileri	33
3.3.2. Sosyokültürel etkileri.....	35
3.3.3. Güvenliğe etkileri	36
3.3.4. Çevresel etkileri.....	37
3.4. Göçmenlere Yönelik Tehdit Algıları.....	38

4. MATERYAL VE YÖNTEM	41
4.1. Araştırmanın Amacı.....	41
4.2. Araştırmanın Yöntemi	42
4.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıklar	42
4.4. Araştırma Modeli.....	42
4.5. Evren ve Örneklem.....	42
4.6. Veri Toplama ve Verilerin Analizi.....	43
5. ARAŞTIRMA BULGULARI	44
5.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri.....	44
5.2. SYTAÖ ile Alt Boyutlarının Normallik Dağılımının Test Edilmesi	47
5.3. Katılımcıların Demografik Bilgileri ile SYTAÖ ile Alt Boyutlarının Karşılaştırılması.....	48
6. TARTIŞMA.....	71
SONUÇ	78
KAYNAKÇA.....	83
EKLER	90
EK 1: Anket.....	90
EK 2: Etik Kurul İzni.....	93
EK 3 : ÖZGEÇMİŞ	94

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilere Göre Dağılımı	44
Tablo 2. SYTAÖ ile alt boyutlarının normallik dağılımı analizi.....	47
Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetlerine göre SYTAÖ ile alt boyut puanları karşılaştırılması	49
Tablo 4. Katılımcıların yaş dağılımlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi.....	50
Tablo 5. Katılımcıların yaş dağılımlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	52
Tablo 6. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi.....	54
Tablo 7. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	55
Tablo 8. Katılımcıların gelir düzeylerine göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi.....	57
Tablo 9. Katılımcıların gelir dağılımlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	58
Tablo 10. Katılımcıların çalıştıkları sektöre göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi.....	60
Tablo 11. Katılımcıların çalıştıkları sektöre göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması.....	61
Tablo 12. Katılımcıların Şanlıurfa’da ikame ettikleri süreye göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi	63
Tablo 13. Katılımcıların Şanlıurfa’da ikame ettikleri süreye göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması	65
Tablo 14. Katılımcıların kendilerinin ya da yakınlarının Suriyelilerle ilgili herhangi bir sorun yaşama durumlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması	67
Tablo 15. Katılımcıların Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelerine herhangi bir değişiklik yapma durumuna göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi.....	68
Tablo 16. Katılımcılara göre Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelerine herhangi bir değişiklik yapma durumlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması	69

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
SYTAÖ	: Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

2011 yılında Suriye’de Arap Baharı sonrasında başlayan iç savaş nedeniyle milyonlarca Suriyeli dünyanın farklı bölgelerine göç etmeye başlamıştır (Karkın, 2016). Suriye’den gerçekleşen bu kitlesel zorunlu göç, en yoğun şekilde sınır komşusu olan Türkiye’ye doğru gerçekleşmiştir (Aksöz Çevik, 2016). Geçici koruma statüsü verilen Suriyelilerin sayısı 2012 yılında 14.237 iken 12.12.2024 tarihi itibarıyla bu sayı, 2.933.205’e yükselmiştir (GİB, 2024). Türkiye, Suriyelilerin sosyal uyumlarını sağlamak ve uyum süreçlerini desteklemeye yönelik çeşitli politikalar geliştirmektedir. Ancak, atılan adımlara rağmen “Türkiye Eğilimleri” araştırmasının 2022 yılı verileri, mülteci sorununun Türkiye’de halkın ana gündem maddeleri arasında ekonomik sorunlar ve terörle mücadelenin ardından üçüncü sırada yer aldığını ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılanların %37,3’ü mültecileri Türkiye’ye yönelik çok ciddi tehdit olarak gördüklerini ifade etmiştir. Mülteciler, Türkiye’ye çok ciddi tehdit oluşturduğu düşünülen grup veya olaylar arasında IŞİD, FETÖ, El-Kaide ve PKK’nın ardından 5. sırada yer almıştır. Mültecileri Türkiye için orta düzeyde tehdit olarak görenlerin oranı 2021 yılında %54,9 iken bu oran 2022 yılında %75’e yükselmiştir (Aydın vd., 2023). Bu veriler, Türkiye’deki yerel toplumun mültecilere dair algılarının giderek daha olumsuz hale geldiğini göstermektedir. Bu durum sosyal uyumu sağlamaya yönelik politikaların toplumda karşılık bulmasını zorlaştırırken etkili politikaların oluşturulabilmesi için yerel halkın tehdit algılarının hangi boyutta daha yüksek olduğunun tespit edilmesinin gerekliliğini de ortaya koymaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Şanlıurfa’daki Türk girişimcilerin, Suriyelilere yönelik tehdit algılarını incelemektir. Araştırmada, Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algılarının farklı boyutlarda ele alınması hedeflenmektedir. Bu bağlamda, Suriyelilere yönelik tehdit algıları ekonomik tehdit, güvenlik tehdidi, çevresel tehdit ve kültürel tehdit olmak üzere dört temel alt boyutta analiz edilmektedir.

1.3. Araştırma Soruları

Araştırmada ‘‘şanlıurfa’daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algıları demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?’’ sorusuna cevap aranmaktadır. Demografik değişkenlerde cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, girişimcilik sektörü, şanlıurfa’da ikamet etme süreleri, kendilerinin ya da yakın vrelerinin Suriyelerle ilgili herhangi bir sorun yaşama durumları, Suriyeliler ile iş yapma sıklığı ve Suriyelilerin varlığının iş yapma biçiminde veya işletmede herhangi bir değişikliğe yol açma durumları dikkate alınmaktadır.

1.4. Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırma, coğrafi olarak şanlıurfa ili ile sınırlandırılmış olup araştırmanın örneklemini sadece bu şehirde faaliyet gösteren Türk girişimciler oluşturmaktadır.

1.5. Araştırmanın nemi

Türkiye’ye gerçekleşen uluslararası göç hareketleri son yıllarda artış göstermiştir. Özellikle Suriye’den gelen kitlesel göç, Türkiye’de akademik çalışmaların belli başlı konularından biri haline gelmiştir. Bu kitlesel göçü farklı yönleriyle inceleyen akademik çalışmaların sayısı giderek artmaktadır. Suriyelilerin ekonomik, güvenlik, kültürel etkilerinin yanı sıra sosyal uyumlarını inceleyen bir dizi araştırma gerçekleştirilmektedir. Özellikle yerel halkın Suriyelilere yönelik algı ve tutumunu araştıran bir dizi çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda yerel halkın Suriyelilere yönelik olumsuz algı ve tutumlara sahip olduğu argümanının nedenleriyle birlikte ortaya konulduğu görülmektedir.

Örneğin, Cengiz (2015), araştırmasında Kilis ilinde yerel halkın Suriyelilere yönelik ilk yıllarda olumlu bir algı ve tutuma sahipken, sayılarının artmasıyla bu algı ve tutumun olumsuzla dönüştüğünü tespit etmiştir. Topkaya ve Akdağ (2016), yürüttükleri araştırmada Kilis’teki bazı katılımcıların Suriyelilere dair hem olumlu hem de olumsuz görüşler taşıdıklarını ortaya koymuşlardır. Katılımcıların bir kısmı, Suriyelilerin Türkiye’nin değerini daha iyi kavramalarına katkı sağladıkları, empati kurma becerilerini artırdıkları ve farklı kültürlerle taņıřma fırsatı sundukları gerekçeleriyle olumlu yaklaşımlar sergilerken; diğer yandan nüfus artışımının altyapı hizmetlerinde aksamalara yol açması, konut ve temel ihtiyaç fiyatlarının yükselmesi, sağlık ve eğitim

hizmetlerine erişimin zorlaşması, çevre kirliliği ile trafik yoğunluğunun artması gibi etkenlerden dolayı olumsuz tutumlar geliştirdikleri görülmüştür.

Yılmaz (2017), Adana, Gaziantep, Hatay, Kilis ve Şanlıurfa’da 1380 kişiyle gerçekleştirdiği araştırmada, katılımcıların %66’sının Suriyelilere karşı olumsuz bir tutum ve algıya sahip olduğunu belirlemiştir. Bu oranın, bireylerin yaşadığı il, cinsiyeti, eğitim seviyesi ve gelir düzeyi gibi bazı sosyodemografik özelliklere bağlı olarak %70’in üzerine çıktığı gözlemlenmiştir. Araştırma, özellikle ulusal ve bireysel güvenlik endişeleri başta olmak üzere sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi faktörlerden kaynaklanan gelecek kaygısının, bu olumsuz algı ve tutumun temel nedenlerinden biri olduğunu ortaya koymuştur. Doğan’ın (2019) Mardin ilinde yürüttüğü çalışmada ise Suriyelilere yönelik olumsuz tutumların oluşmasında öncelikli olarak ekonomik etkenlerin, ardından ise ahlaki değerlerle ilgili kaygıların etkili olduğu saptanmıştır.

Güzel (2021) ise Kahramanmaraş’ta gerçekleştirdiği araştırmasında, yerel halkın Suriyelilere yönelik tutumlarının cinsiyet, medeni durum, yaş grubu, çalışma durumu, ailedeki kişi sayısı ve memleket gibi değişkenlere göre anlamlı bir fark göstermediğini ortaya koymuştur. Ancak eğitim düzeyi, meslek ve aylık gelir gibi faktörlere göre anlamlı farklılıklar bulunduğu ve genel olarak halkın Suriyelilere karşı tutum puanlarının düşük seviyede olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak, daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde yerel halkın Suriyelilere yönelik ekonomik nedenler, sosyokültürel faktörler, ulusal güvenlik tehdidi ve sosyal refah hizmetlerine erişim engeli gibi farklılaşan nedenlerden dolayı olumsuz bir algı ve tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Ancak Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algılarını inceleyen herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Oysa girişimciler sosyal uyumu güçlendirme noktasında güçlü bir potansiyele sahip olan bir gruptur. İş yeri, farklı geçmişlere ve topluluklara sahip insanları bir araya getirmek için önemli bir kaldıraç olabilir. Güçlü sosyal bağların kurulduğu alanlar haline gelebilir. İşletmeler, insanların etkileşime girdiği mekanlar olarak toplumsal yaşamda önemli roller üstlenir. Bu yönüyle iş dünyası, bir “uyum motoru” (*an engine of cohesion*) işlevine sahiptir. Yerel toplulukların çeşitliliğini tam anlamıyla yansıtan iş gücünü istihdam etmek sosyal uyumu desteklemenin gerekli bir koşulu olarak görülmektedir. Yeni gelen göçmenlere

istihdam fırsatları sunan işletmeler, özellikle kültürlerarası etkileşim ve kaynaşma fırsatları sunması nedeniyle onların yerel ekonomi ve topluma entegrasyonuna yardımcı olma konusunda önemli bir rol oynamaktadır (Council of Europe, January 2022).

Ancak yerel girişimcilerin göçmenleri bir tehdit olarak algılaması, sosyal uyum sürecini zorlaştıracaktır. Bu nedenle sosyal uyumu güçlendirmeye yönelik politikalarda dikkate alınması gereken bir grup olan yerel girişimlerin öncelikli olarak tehdit algılarının analiz edilmesi politika yapım sürecinin ilk basamağı olarak değerlendirilebilir. Bu tür algıların tespit edilmesi, potansiyel çatışma risklerini azaltmaya yardımcı olabilir. Suriyeliler, girişimcilik konusunda yenilikçi fikirler ve farklı deneyimler sunabilirler. Yerel girişimcilerin bu potansiyeli bir tehdit değil, fırsat olarak görmeleri hem yerel işletmelerin büyümesine hem de daha dinamik bir ekonomik yapı oluşmasına olanak tanıyabilir. Tehdit algılarının ortadan kaldırılması, bu tür iş birliklerini teşvik edebilir. Yerel girişimcilerin tehdit algılarının anlaşılması, Suriyelilerle ilgili daha etkili politika ve stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

1.6. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Nicel araştırma, olaylar arasındaki ilişkileri tanımlamak için sayısal veriler kullanan araştırma yöntemidir. Bu yöntem, olayları ve olguları sayılara dönüştürerek objektif sonuçlar elde etmeyi amaçlayan çalışmalardır (Garip, 2023).

Bu çalışmada Şanlıurfa'nın araştırma sahası olarak tercih edilmesinin en önemli nedenlerinden biri, bu ilin en fazla Suriyelinin yaşadığı İstanbul ve Gaziantep'in ardından üçüncü il olmasıdır. Suriyelilerin ilde yaşayan toplam kişi sayısına oranı açısından ise Kilis, Gaziantep ve Hatay'ın ardından dördüncü il olmasıdır. Şanlıurfa'da 12.12.2024 tarihi itibarıyla 245.309 Suriyeli yaşamaktadır. 2.458.855 olan il nüfusunun %9,98'i Suriyelilerden oluşmaktadır (GİB, 2024).

Bu araştırma kesitsel bir çalışma örneğidir. Kesitsel çalışma, belirli bir zaman diliminde bir grup bireyin belirli özelliklerinin veya durumlarının incelendiği bir araştırma tasarımıdır. Bu tür çalışmalar, genellikle bir popülasyonun o anki durumu hakkında veri toplamak amacıyla kullanılır (Çaparlar ve Dönmez, 2016).

Araştırmanın evrenini ise Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı bulunan yaklaşık 16 bin Türk girişimci oluşturmaktadır. Araştırmada Şanlıurfa'daki 386 Türk girişimci ile görüşme yapılmıştır.

Bu araştırma 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, göçün farklı tanımları, nedenleri ve etkileri ortaya konulmaktadır. İkinci bölümde, Suriyelilerin Türkiye'ye kitlesel zorunlu göçünün nedenleri ve etkilerine yer verilmektedir. Üçüncü bölümde, araştırma yöntemi yer almaktadır. Bu bölümde, veri toplama teknikleri, kullanılan analiz yöntemleri ve araştırma sürecinin nasıl yürütüleceği hakkında ayrıntılı bilgiler verilmektedir. Dördüncü bölümde, yapılan araştırmanın bulgularına yer verilmektedir. Bu bölümde, araştırma sürecinde elde edilen veriler ışığında, Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algıları analiz edilmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde göç olgusunun tanımından başlayarak, göç türleri, göç nedenleri ve göçün etkileri ele alınmaktadır. İlk olarak göçün tanımı yapılmaktadır. İkinci olarak, mülteci, sığınmacı, göçmen ve geçici koruma terimleri açıklanmaktadır. Sonrasında göç türleri farklı açılardan sınıflandırılmaktadır. Üçüncü olarak, göçün nedenleri ortaya konulmaktadır. Bu kısımda göçün siyasal, ekonomik, sosyokültürel ve çevresel nedenleri açıklanmaktadır. Ardından göçün etkileri ekonomik, sosyokültürel, güvenlik ve çevresel boyutlarıyla ele alınmaktadır. Son olarak, misafir edildikleri ülkelerdeki yerel halkın göçmenlere yönelik tehdit algılarını inceleyen araştırmalara yer verilmektedir.

2.1. Göç Tanımı

Göç, Uluslararası Göç Örgütü tarafından Göç Terimleri Sözlüğü'nde, *“Uluslararası bir sınırı geçerek veya bir Devlet içinde yer değiştirmek”* olarak tanımlanmaktadır. Süresi, yapısı ve sebebi fark etmeksizin insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Kavram Türk Dil Kurumu tarafından *“Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi; taşınma, hicret, muhaceret”* biçiminde tanımlanmaktadır.

Göç, en temel ifadeyle, iki bölge arasında gerçekleşen nüfusun yer değiştirmesi olarak anlaşılmaktadır (Tümtaş ve Ergun 2016: 1348). Asıl yerinden ulaşılmak istenen yere doğru harekettir (Karpas, 2003: 3). Genellikle bir yerleşim alanından diğetine, bir ülkeden başka bir ülkeye yerleşmek amacıyla yapılan hareket olarak tanımlanmaktadır (Sağlam, 2006: 33-34). Kişilerin hayatlarının gelecekteki bir kısmını veya tamamını geçirmek üzere, tamamen ya da geçici bir süreyle bir yerleşim yerinden (şehir, köy gibi) diğetine yerleşmeleriyle gerçekleşen coğrafi yer değiştirme olayıdır (Akdoğan, 1998). Bireylerin yaşamlarının bir kısmını veya tamamını başka bir yerde geçirmeyi düşünerek, kalıcı veya geçici bir süreyle başka bir bölgeye yerleşmeleri durumudur (Karpas Çatalbaş ve Yarar, 2015: 101). Bir başka tanıma göre ise, birey ve grupların ekonomik, sosyal, kültürel gibi çeşitli nedenlerden dolayı bir yerden başka bir yere hareket etmeleridir (Kızılçelik ve Erjem, 1992). Kişilerin ekonomik, dini, siyasi ve

sosyal sebeplerden dolayı yerleşmek amacıyla bir yerden başka bir yere gitmeleri hareketidir (Kaypak ve Bimay, 2016: 88).

Çeşitli nedenlerle buldukları yerden, vatanlarından ayrılan ya da ayrılmak zorunda kalan kimselerin yeni yerleşim alanlarına yerleşmelerini ifade etmektedir (Kirman, 2017: 109). Belirli bir zaman ve mekânda bireylerin veya sosyal grupların, kısa ya da uzun vadeli olarak farklı bir mekân ve sosyo-kültürel alana yerleşmelerini ifade eder (Türkyılmaz vd., 1998: 25). Pazarlıoğlu'na (2005: 121) göre, göç; bireylerin veya toplulukların daha iyi yaşam koşulları arayışıyla buldukları yerleri terk ederek, geçici ya da kalıcı olarak başka bölgelere yerleşme kararı almalarıdır.

İnsanların ikamet ettikleri yerlerden farklı yerlere belirli bir süre için veya tamamen yerleşmek üzere gerçekleştirdikleri hareket anlamına gelir (Keyman, 2022). Bu yönüyle göç, her dönemde ve tüm coğrafyaların yaşadığı sosyolojik bir olay olup kimi zaman gönüllü kimi zaman zorunlu olarak gerçekleştirilen bir yer değiştirme eylemidir (Tamer, 2020: 2809). Birey ya da kitlelerin, fiili ikametgâhlarını gönüllü veya kendi iradelerinin dışında zoraki olarak, temelli veya geçici olarak gerçekleştirdikleri fizikî mekân değişikliği (Kazan, 2015: 966) veya ekonomik, sosyal ve kültürel veya farklı sebeplerle, insanın gönüllü veya zorunlu olarak gerçekleştirdiği yer değiştirme eylemi (Erol ve Ersever, 2014: 49) olarak ifade edilebilir.

Çağlar'a (2018: 31) göre göç; sosyal, ekonomik, siyasal, askeri, hukuki, eğitsel, kültürel ve bireysel gibi çeşitli nedenlerle, idari yerleşim birimleri, coğrafi bölgeler ya da ülkeler arasında meydana gelen; geçici ya da kalıcı yer değiştirmeyi ifade eden dinamik bir süreçtir. Hem ülke sınırları içinde hem de ülke sınırları dışında başka ülkeye doğru, ferdi veya toplu olarak gerçekleşen coğrafi bölge hareketliliği olup, sonuç itibarıyla ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasi yönleriyle toplumun birçok alanına olumlu ve olumsuz değişimlere etkisi olan bir olgudur (Özkan, 2019: 3).

2.2. Göç Terimleri

Göç eylemini, zorunlu veya gönüllü olarak gerçekleştiren insanlar, göç nedenlerine göre uluslararası arenada belirli haklara sahip olmaktadır. Göçler, çoğunlukla daha iyi yaşam koşulları hedeflenerek yapılsa da bazı koşullarda can güvenliği başta olmak üzere, zoraki veya zorlama sonucu gerçekleşmektedir. Can

güvenliği gerekçesiyle yapılan göçlerin ekseriyeti, başka ülkelere doğru, dış göç kategorisinde yapılmaktadır. Göç eden insanlara, statülerine göre; mülteci, sığınmacı ve göçmen denilmektedir (Şimşek, 2018: 370-371). Birbirinden farklı olan bu kavramlar, çoğunlukla birbiriyle karıştırılmakta ve birbirinin yerine kullanılmaktadır.

Yaşadığı topraklarda dili, dini, siyasi görüşü ve etnik kökeni gibi genelde politik sebeplerden kaynaklanan ve can güvenliği olmayan kişi başka ülkeye başvurarak, orada yaşama isteğinin kabul edilmesi sonucu mülteci olarak tanımlanmaktadır (Demir, 2022: 3). Hukuki bir terim olması nedeniyle bu noktada Birleşmiş Milletler'in mülteci tanımına bakılabilir: *“İrki, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönmeyen veya dönmek istemeyen kişidir”*. Göç Terimleri Sözlüğüne göre ise mülteci, *“İrki, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti ve siyasi görüşleri yüzünden haklı bir zulüm korkusu nedeniyle vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve söz konusu korku yüzünden, ilgili ülkenin korumasından yararlanmak istemeyen kişidir”*.

Sığınmacı kavramı genellikle mülteci kavramı ile karıştırılmaktadır. Göç etme amaçları bakımından benzerlikleri bulunmasına karşın, hukuk alanında farklı haklara ve statüye sahiplerdir. Sığınmacı, mülteci kavramında olduğu gibi siyasal nedenler başta olmak üzere zoraki olarak göç etme eyleminde bulunan, ancak başvurduğu ülkede mülteci statüsüne hak kazanmamış değerlendirme aşamasında olan göçmenleri tanımlamaktadır (Aktaş, 2018: 37).

Uluslararası düzeyde, göçmenlere dair genel kabul görmüş tek bir tanım bulunmamaktadır. Ancak, göçmen terimi genellikle, bir kişinin kişisel tercihleri doğrultusunda, herhangi bir dışsal zorlamaya gerek duymadan göç etmeye karar verdiği durumları ifade etmek için kullanılmaktadır. Bu anlamda, göçmen terimi, yaşam koşullarını iyileştirmek, maddi ve sosyal durumlarını geliştirmek ya da kendisi ve ailesi için daha iyi bir gelecek umudu taşımak amacıyla başka bir ülkeye ya da bölgeye göç eden birey ve aileleri kapsamaktadır (IOM, 2009). Daha kısa bir ifadeyle, göçmen, can güvenliği gibi tehdit unsuru içermeyen, genelde gönüllü olarak daha iyi şartları arzulamak amacıyla göç eden kimselerdir (Fansa, 2021: 296).

Geçici koruma, menşee ülkelerine geri dönmeleri mümkün olmayan üçüncü ülke vatandaşlarının kitlesel bir akını oluşturmaları veya oluşturma riski taşınması durumunda, özellikle bu kişilerin veya koruma gerektiren diğer bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda, sığınma sisteminin etkin işleyişini olumsuz etkilemeden, sığınma sürecinin işleminin risk altına girmemesi amacıyla sağlanan istisnai bir prosedür olup acil ve geçici koruma sağlamak için uygulanmaktadır (IOM, 2009). Geçici koruma, bireysel statü belirleme süreçlerinin uygulanmasının mümkün olmadığı, toplu nüfus hareketlerinin yaşandığı ülkelerde devreye giren ve geçici bir çözüm sunan bir mekanizmadır (Topal, 2015: 14). 2004 tarihli Birleşmiş Milletler Yürütme Komitesi'nin 100 No'lu kararına göre, kitlesel sığınma durumunun söz konusu olabilmesi için, uluslararası bir sınıra doğru belirgin sayıda insan hareketliliği yaşanması, bu hareketliliğin hızlı bir şekilde devam etmesi ve ev sahibi devletin mevcut bireysel sığınma prosedürlerini uygulayamayacak hale gelmesi gerekmektedir. Bu unsurların bir araya gelmesi ve kitlesel akının devam etmesi durumunda, geçici koruma sağlanır. Geçici koruma, kitlesel akınlar sırasında acil çözümler üretmek amacıyla geliştirilmiş bir koruma türüdür. Devletlerin geri göndermeme yükümlülükleri çerçevesinde, ülke sınırlarına kitleler halinde ulaşan kişilere, bireysel statü belirleme işlemleriyle zaman kaybetmeden, uygulanan pratik ve tamamlayıcı bir çözüm sunmaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı [web], 2024).

Mültecilerin yöneldiği ülkelerin siyasal, ekonomik ve kültürel sorumluluklarını düzenleyen ilk hukuksal metin Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'dir. Bu sözleşmeye 1967 tarihinde Ek Protokol eklenmiştir. Türkiye, her iki belgeyi de imzalamış, ancak Ek Protokol'e coğrafi çekince ile taraf olmuştur (Barkın, 2014: 336). Bu kısıtlama kapsamında Türkiye, Avrupa Konseyi üyesi olmayan ülkelere gelen sığınmacıların mülteci statüsü taleplerini kabul etmemekte ve bu talepleri işleme koymamaktadır. Bu başvurular, üçüncü ülkelere iletilmek üzere Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) temsilciliklerine yönlendirilmektedir. Ancak, Suriyeliler gibi, iltica başvurusu yapmayan veya başvurularının diğer ülkelere kabul edilmesini bekleyen sığınmacılara Türkiye, "geçici koruma" statüsü sağlamaktadır.

2011 yılı itibarıyla can güvenliği gerekçesiyle Suriye'den Türkiye'ye kitlesel olarak göç eden Suriyeliler, Türkiye'de geçici koruma statüsündelerdir (Özel, 2020: 723). Arap ülkelerinde meydana gelen halk isyanları ve protestolar, Tunus ve Mısır'dan

başlayarak tüm bölgeyi etkileyerek 15 Mart 2011 tarihinden itibaren Suriye'ye de sıçramıştır. Yaşanan çatışmalar, ülkeyi kaos ortamına sürüklemiş ve iç karışıklıklar ile çatışmalar nedeniyle yüzlerce kişi yaralanmış, yine yüzlercesi hayatını kaybetmiştir. Suriye'deki insani krizin büyümesiyle birlikte, sınır bölgelerinde hareketlilik yaşanmıştır. 29 Nisan 2011 tarihinde, yaklaşık 300-400 kadar Suriye vatandaşı Hatay ili Yayladağı ilçesine doğru hareket etmeye başlamış, bu durum Suriye'den Türkiye'ye yönelik ilk toplu nüfus hareketini oluşturmuştur. Bu hareketlilik sırasında, gerekli tedbirler alınarak 252 Suriye vatandaşı sınırdan içeri alınmış ve Hatay'daki bir spor salonunda geçici barınma ve gıda ihtiyaçları sağlanmıştır. Giriş yapan Suriye vatandaşlarının önce üst taraması yapılmış, ardından tercüman eşliğinde kimlik tespiti yapılmış, kimlik bilgileri varsa kaydedilmiş, yoksa sözlü beyanlarıyla kayıt altına alınmıştır (Göç İdaresi Başkanlığı, web).

Türkiye'nin karşılaştığı kitlesel akınlar karşısında aldığı tedbirler ve önlemler dikkate alınarak, kendi gerçeklerine uygun bir çalışma süreci başlatılmıştır. Bu çalışma neticesinde, 30 Mart 2012 tarihinde İçişleri Bakanlığı tarafından "Türkiye'ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge" yürürlüğe girmiştir. Kitlesel sığınma durumlarında acil koruma ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla, sığınılan ülkeye erişimin sağlanması, zulüm riski bulunan bölgelere geri göndermeme ilkesinin gözetilmesi ve temel insan haklarına uygun asgari standartların sağlanması gerektiği geçici koruma anlayışını oluşturan bu yönerge, sığınmacılara yönelik bir koruma modeli geliştirilmiştir (Göç İdaresi Başkanlığı, web).

Mevcut mevzuatta kanuni olarak yer almayan geçici koruma rejimi, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır:

"(1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir. Bu kişilerin Türkiye'ye kabulü, Türkiye'de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye'den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

Göç İdaresi Başkanlığı, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesine dayanarak, geçici koruma ile ilgili işlemleri yürütmektedir. Bu çerçevede, 13 Ekim 2014 tarihinde 2014/6883 sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği yayımlanmıştır (Göç İdaresi Başkanlığı, web).

2.3. Göç Nedenleri

Göç, salt bir yer değişikliği olmayıp çeşitli nedenlerle ortaya çıkan bir olgudur. Pek çok nedeni olmakla birlikte göçler, genellikle ekonomik, siyasal, çevresel ve sosyokültürel nedenlerden dolayı gerçekleşmektedir. Bu kısımda göçün bu çok boyutlu nedenleri ele alınmakta ve sırasıyla açıklanmaktadır.

2.3.1. Ekonomik nedenler

Gönüllü göçlerin ekseriyeti, ekonomik nedenli, daha refah bir hayat sürmek amacıyla yapılmaktadır (Usta, 2020: 1065). Başka bir ifadeyle, göçü tetikleyen çekici ve itici faktörlerin temelini ekonomik nedenler oluşturmaktadır. İşsizlik ve bölgeler arası gelir eşitsizliği gibi ekonomik nedenler göçün itici faktörlerini oluşturmaktadır. Bunlar, aynı zamanda diğer itici faktörleri de tetiklemektedir. Ekonomik gelir seviyesi eğitim ve sağlık imkanlarından yararlanma süreçlerini etkilemektedir (Hatipler ve Daşkiran, 2021: 716). İstihdam imkanları ve yüksek gelir düzeyi gibi faktörler ise insanları gelişmiş bölgelere çekmektedir (Çelik, 2006: 153). Teknolojik gelişmeler insanların dünyanın farklı bölgelerindeki ekonomik gelişmeleri yakından takip etmesini ve gelişmiş ülkelerdeki refah seviyesini görmesini mümkün kılarken (Er, 2015: 45-46) göçün refaha erişmenin bir yolu olarak görülmesini sağlamaktadır.

2.3.2. Siyasal nedenler

İnsanların yaşadıkları toprakları terk etmelerinin başlıca sebeplerinden biri de ülkelerindeki baskıcı yönetimler, siyasal istikrarsızlık, iç çatışmalar ve savaşlardır. Demokrasinin olmadığı toplumlarda halkın yönetimde söz hakkının bulunmaması ve yönetimin belirli gruplarda yoğunlaşması, göçü tetikleyen faktörler arasında yer almaktadır. Demokrasinin temelleri, eşitlik ve özgürlük ilkelerini içerirken (Yılmaz, 2010: 71), demokrasinin eksik olduğu yerlerde baskıcı yönetimler ortaya çıkmakta, bu da adaletsiz gelir dağılımı gibi sorunlara yol açmaktadır. Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da

yaşanan halk ayaklanmalarının ardında, halkın ülke yönetimine duyduğu hoşnutsuzluk yatmaktadır (Göçer ve Çınar, 2015: 71).

Eşitlik ve özgürlük eksikliği, bireylerin pek çok alanda kısıtlanmış hissetmesine sebep olmaktadır. Otoriter rejimlerin hâkim olduğu ülkelerde yolsuzluk, yoksulluk, insan hakları ihlalleri, etnik ve dini çatışmalar gibi toplumsal sorunlar artmakta ve bu da zorunlu göçleri tetiklemektedir (Atılğan ve Aydoğdu, 2017: 44). Özellikle Ortadoğu'daki baskıcı yönetimlere karşı gelişen halk ayaklanmaları, iç savaşlara yol açmış ve kitlesel göçlere neden olmuştur. Siyasal istikrarsızlık ve baskıcı yönetimler, zorunlu göçlerin önemli sebeplerindendir (Gündüz, 2021: 4).

Siyasal sebepler güvenlik problemleri yaratmakta ve kaos, iç çatışmalar gibi durumlar güvensiz ortamlar doğurmaktadır. İnsanlar, barınma ve yiyecek gibi temel ihtiyaçların ardından güvenli bir ortamda yaşamayı da en önemli gereksinimlerinden biri olarak görmektedirler. Tarihsel olarak, güvenlik problemi yaşayan toplumlar daha güvenli bölgelere göç etmişlerdir. Siyasal nedenler, başta güvenlik olmak üzere birçok alanda dolaylı yoldan etkili olmakta ve göçü tetiklemektedir (Harunoğulları ve Cengiz, 2021: 313). Siyasal sebeplerle gerçekleşen göçlerin çoğu zorunlu ve dış göçler olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar, siyasal nedenlerden ötürü başka ülkelere sığınmakta veya iç çatışmalardan kaçmak için kitlesel göçler yapmaktadır. Örneğin, 2011 yılında Suriye'de başlayan iç çatışmalar nedeniyle, birçok Suriyeli güvenlik kaygıları nedeniyle Türkiye ve komşu ülkelere kitlesel olarak göç etmiştir (Tunca ve Karadağ, 2018: 49).

2.3.3. Sosyokültürel nedenler

Göçün önemli nedenleri arasında, insanların değerlerini özgürce yaşayamaması yer almaktadır. İnsan değerleriyle bir bütün oluşturmaktadır. İnsanlar, temel gereksinimlerin yanı sıra; dillerini, inançlarını ve kültürlerini özgürce yaşamayı arzulamaktadırlar. Buldukları coğrafyada, aidiyet bağı kurdukları kültürlerini, özgürce yaşayamamaları göçe sebep olmaktadır (Kaypak ve Bimay, 2016). Yaşam kalitesini artırmak, inançlarını özgürce yaşayabilmek ve daha iyi bir sosyal çevreye sahip olma arzusu, göçü etkileyen nedenler arasında yer almaktadır. Sosyokültürel nedenlerle gerçekleşen göçlerin ekseriyeti, gönüllü göç olarak, yaşam standartlarını artırmak amacıyla yapılmaktadır. Toplumların kendine özgü kültürleri vardır. Bir yaşam biçimini kapsayan kültür, toplumdan topluma hatta aynı topluluk içerisinde bölgelere göre farklılık göstermektedir. Bulduğu toplumdan farklı olarak, alt kültür

bağlamında; inancını, dilini ve özgürlüklerini yaşayamaması göçe neden olmaktadır (Adıgüzel, 2020).

2.3.4. Çevresel nedenler

Ekonomik, siyasal, güvenlik ve kültürel nedenlerle gerçekleşen göçlerin yanı sıra, çevresel bozulma ve doğal afetler nedenleriyle de göçler yaşanmaktadır (Ziya, 2012: 230). Seller, depremler, kuraklık ve heyelan gibi doğal afetlerden dolayı, yaşam alanının bir bölümünün veya tamamının etkilenmesi sonucu, insanlar buldukları coğrafyayı, geçici veya temelli olarak terk etmeleri sonucu gerçekleşen göçler çevresel nedendir. Bu tip göçü gerçekleştiren insanlar çevre mültecileri kategorisinde değerlendirilmektedir (Varol ve Gültekin, 2016: 45). Çevresel faktörler, yaşam alanlarını olumsuz etkilediğinden dolayı itici faktörler kategorisinde değerlendirilmektedir (Manavgat ve Saygılı, 2016).

Türkiye’de meydana gelen deprem, sel, su baskınları, heyelan ve kuraklık gibi doğal afetler nedeniyle insanlar, doğup büyüdüğü yerleri terk etmek zorunda kalmışlardır (Karpuz Çatalbaş ve Yazar, 2015: 102). 17 Ağustos 1999 Gölcük, 12 Kasım 1999 Düzce, 23 Ekim 2011 Van ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri, on binlerce vatandaşımızın zorunlu olarak göç etmesine neden olmuştur.

2.4. Göç Türleri

Göç, temel bir ifadeyle, birey ya da toplulukların yaşamlarını devam ettirmek veya daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak için yaptıkları mekânsal değişimdir. Göç başlıca yapılaş amaçları ve sürelerine göre belirli türlere ayrılmaktadır. Göç türlerine ilişkin en yaygın sınıflandırmalardan biri düzenli ve düzensiz göçtür. Bir diğer ayırım iç ve dış göçtür. Zorunlu ve gönüllü göç ise bir başka önemli sınıflandırmadır. Bu kısımda sırayla bu göç türleri açıklanmaktadır.

2.4.1. Düzenli ve düzensiz göç

Yaşadığı ülkeden, belirli sebepler nedeniyle başka bir ülkeye göç ederken, bulunduğu ülkenin ve hedef ülkenin koyduğu prosedürleri yerine getirerek gerçekleştirilen göçler, yasal ve düzenli göç olarak tanımlanmaktadır (Topçuoğlu, 2016: 8-9). Yasal olmayan yollarla, kendi ülke sınırlarından çıkarak, hedef ülke veya transit

ülkeye geçmek veya bulunduğu ülkede kalma süresi dolduğu halde ülkeden ayrılmamak düzensiz göç olarak tanımlanmaktadır (Çağlar, 2018: 35). Düzensiz göçler, yasa dışı yollarla sınırlar geçilerek gerçekleştiğinden dolayı kayıt altına alınamamaktadır. Düzensiz göçmenlerin sayıları tam olarak bilinmediğinden dolayı oluşturabilecekleri risklerin öngörülmesi ve etkili tedbirlerin alınması zorlaşmaktadır. Düzensiz göçler birçok sebepten dolayı gerçekleşmektedir. Hedef ülkenin yasal kanallarının yetersiz olması veya karmaşık bürokratik engellerin olması, hedef ülkenin yasal izin koşullarına sahip olamamak ve düzensiz göçün daha hızlı ve daha uygun maliyetli gerçekleşmesi düzensiz göçün başlıca sebeplerindendir (Topçuoğlu, 2016). Düzensiz göçler, yasa dışı yollarla gerçekleştiğinden dolayı güvenli değildir. Deniz veya kara yoluyla gerçekleşen kaçak yolculuklar göçmenlerin can güvenliğini tehlikeye atmaktadır. IOM (2024) verilerine göre sadece 2014-2023 yılları arasında toplam 62.285 düzensiz göçmen kaybolmuş veya hayatını kaybetmiştir.

2.4.2. İç göç ve dış göç

Temel ifadeyle iç göç, yaşanan ülke sınırları içerisinde, belirli bir zaman dilimini kapsayarak, bir bölgeden başka bir bölgeye doğru yapılan göç eylemidir (Bostan, 2017: 5). Başka bir tanıma göre, iç göç, insanların kendi iradeleriyle, yaşadıkları bölgeden başka bir bölgeye, kalıcı veya geçici olarak yer değiştirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Şen, 2014: 233). Ülke sınırları içerisinde gerçekleşen iç göçler genelde; kırsaldan şehre, şehirden kırsala, kırsaldan kırsala ve şehirden şehre doğru gerçekleşmektedir (Sağlam, 2006: 35).

İnsanlar, yaşam koşullarını iyileştirmek amacıyla, genelde planlı ve gönüllü olarak başka bölgeye göç etmektedirler. En çok görülen göç türlerinden biri olan iç göç, ülke sınırları içerisinde yaşandığından dolayı bölgesel nüfus artışlarına neden olmaktadır. Göçün temel nedenleri arasında olan ekonomi faktörü, iç göçün gerçekleşmesinde de önemli rol oynamaktadır. İç göçler, ülke sınırları içerisinde, daha avantajlı bölgelere doğru gerçekleşen göçlerdir. Bölgeler arasındaki gelişmişlik düzeyi iç göçleri tetiklemektedir. Sanayileşmenin ve tarımda makineleşmenin etkisiyle, emek gücüne dayalı sektörler olumsuz etkilenmiş, kentleşme süreci hızlanmış ve bunun neticesinde kırdan kente ve kentten kente doğru göç hareketliliği hızlanmıştır (Candan vd., 2018: 869-871). Böylece iç göçler, ülke içerisinde daha verimli toprakların ve

zengin madenlerin bulunduğu, ekonomik olarak daha gelişmiş bölgelere doğru gerçekleşmeye başlamıştır (Doğan ve Aydın, 2021: 118).

Ülke sınırları içerisinde gerçekleşen iç göçler de sürelerine ve yapılaş amaçlarına göre kendi içerisinde sınıflandırılmaktadır. Örneğin, iç göçler içerisinde önemli bir yere sahip olan mevsimlik göçler, gelir seviyesini yükseltebilmek adına iş imkanlarının fazla olduğu bölgelere, belirli bir zaman dilimi içerisinde yapılan göçlerdir (Tümtaş, 2009: 113). Mevsimsel göçler, genellikle ekonomik gerekçelerle gelişmiş bölgelere doğru geçici olarak yapılan yer değiştirme hareketleridir. Bu tür göçler, belirli bir süre zarfında gerçekleşmekte olup geçici özelliği sahiptir (Tosun, 2023: 87).

Dış göç ise, insanların veya kitlelerin; sosyal, ekonomik, politik ve güvenlik etkenler başta olmak üzere, gönüllü veya zorunlu olarak, bulunduğu ülkenin sınırları dışında, başka ülkenin sınırlarına doğru yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanıma göre, dış göçler, kalıcı veya geçici süreyle yapılan, insanların, buldukları ülkenin yaşam koşullarından, daha iyisini sınır ötesinde arzularak yaptıkları yer değişimi olarak tanımlanabilmektedir (Doğan ve Aydın, 2021: 118).

Nitelikli bireylerin, alanında daha iyi çalışma fırsatı ve daha yüksek ekonomik getiri sağlayacakları, gelişmiş bölgelere doğru, geçici veya sürekli olarak yapılan, yer değiştirme eylemleri, beyin göçü olarak tanımlanabilmektedir. Beyin göçleri, ülke sınırları içerisinde, bölgeler arasındaki gelişmişlik düzey farkından dolayı görülse de ekseriyeti dış ülkelere doğru gerçekleşen göç türüdür. Beyin göçü, kişinin yeteneklerini daha iyi kullanabileceğini umduğu, yeteneklerini daha çok geliştirebileceğini düşündüğü ve bunun neticesinde yaşam kalitesini daha artırabileceği, gelişmiş ülkelere doğru gerçekleştirilen yer değişimidir (Kurtuluş, 1988: 75).

İnsanlar, istihdam imkanlarından yararlanmak, daha iyi iş koşullarında çalışmak ve yaşam koşullarını iyileştirmek amacı ile geçici veya kalıcı olarak, kendi ülke sınırlarından başka ülke sınırlarına doğru yapılan, yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır (Güllüpnar, 2012: 57). İşçi göçü, bireysel olarak yapılabileceği gibi devletlerin karşılıklı antlaşmalarıyla da kitlesel olarak yapılabilmektedir. İş gücü açığı bulunan ülkeler, başka ikinci bir ülkeden işçi talep edebilmektedir. Örneğin, 1961 yılında Türkiye ve Almanya arasında karşılıklı olarak işçi göçü antlaşması yapılmış ve

Almanya'nın iş gücü açığı Türk işçilerin kitlesel göçüyle kapatılmaya çalışılmıştır (Ünver, 2012: 176- 179).

2.4.3. Zorunlu göç ve gönüllü göç

Göçler, yapılış amaçlarına ve etki eden koşullara bağlı olarak, zorunlu veya gönüllü olarak sınıflandırılmaktadır. Gönüllü göç, insanların, bulunduğu bölgeden başka bir bölgeye, daha iyi yaşam koşullarına sahip olma arzusuyla, kendi isteği ve iradesiyle yer değiştirmesi olarak tanımlanmaktadır. Zorunlu göç ise göç edenlerin iradesi ve isteği dışında gerçekleşen göçlerdir (Tümtaş, 2009: 113). Başka bir ifadeyle, gönüllü göç, bireylerin eğitim, sağlık, sosyokültürel gibi çeşitli nedenlerle kendi tercihleri doğrultusunda yer değiştirmesini ifade ederken zorunlu göç ise savaş, politik baskı ve ekolojik faktörler gibi sebeplerle yer değiştirmek zorunda kalınan yer değiştirme hareketi anlamına gelmektedir (Taş ve Özcan, 2018: 39).

Zorunlu ve kitlesel göç tasnifinde yer alan mübadele göçleri, en temel anlamda, iki devletin karşılıklı antlaşmaları üzerine, karşılıklı yer değiştirmesi olarak tanımlanmaktadır. Bir başka tanıma göre, yapılan savaşların ardından, kaybedilen topraklarda, kalan insanların, ana ülke ile bağlarının kopmaması amacıyla, iki ülkenin karşılıklı olarak antlaşması sonucu yapılan kitlesel zorunlu yer değiştirme hareketidir (Barışık, 2020: 9). Kelime anlamı olarak, 'değiş-tokuş' veya 'bir şeyin başka şeyle değişmesi' anlamı taşımaktadır (Ulubay vd., 2020: 103). Mübadele göçü, bireyin iradesi ve isteği dışında, zorunlu ve kitlesel olarak ana ülkeye, devlet kontrolünde, yer değişmesi olarak da ifade edilebilmektedir. Kaybedilen topraklarda kalan yurttaşların; dil, din ve kültür olarak bağlarının kopmaması ve ilerde yaşanacak problemlerin önüne geçilmesi adına uygulanan bir göç türü yöntemidir. Tepealtı'na (2019: 94) göre, Lozan Mübadele Sözleşmesi çerçevesinde İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada'da ikamet eden Rumlar hariç olmak üzere Türkiye'de yaşayan tüm Rum nüfus Yunanistan'a; Batı Trakya'da yaşayanlar dışında, Yunanistan'daki tüm Müslüman nüfus ise Türkiye'ye gönderilmiştir.

Gönüllü göçler bir hazırlık ve plan çerçevesinde gerçekleşirken, zorunlu göçlerde mübadele göçleri haricinde bu hazırlık imkânı pek bulunamamaktadır. Zorunlu kitlesel göçler, siyasal istikrarsızlık, savaşlar ve iç çatışmalardan dolayı gerçekleşmektedir. Örneğin Afganistan'da iktidarın el değişmesi neticesinde başka

ülkelere doğru kitlesel göç dalgaları yaşanmıştır (Çakmak, 2023). Yine 2022 yılında Rusya ve Ukrayna arasında başlayan savaş nedeniyle milyonlarca Ukraynalı kitlesel olarak göç etmek zorunda kalmıştır (Çalışkan, 2022).

2.5. Göçün Etkileri

Göç olgusu, ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı başta olmak üzere, hayatın birçok alanına etki ederek belirli değişimlere yol açmaktadır (Başel, 2010: 88). Göçler, neden ve etkileri bağlamında birçok disiplinin çalışma alanına girmesi nedeniyle, önemli ve güncel bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Göçler hem kaynak ülkenin hem de hedef ülkenin demografisi, kültürü, siyaseti ve ekonomisi üzerinde önemli etki ve değişimlere yol açmaktadır (Çağlar, 2018: 28).

Son dönemlerde Ortadoğu bölgesinde yaşanan iç çatışmalardan dolayı bilhassa Suriye coğrafyasından, dünyanın birçok bölgesine zorunlu kitlesel göçler gerçekleşmiştir. Bu toplu göçler, transit ve hedef ülkelerde siyasal, sosyal, ekonomik, güvenlik ve kültürel vb. olmak üzere hayatın olağan akışına etki etmiştir. Kitlesel göçlerin, hedef ülkede toplumsal değişimlere daha hızlı etki ettiği gözlemlenmiştir. Önceki çalışmalarda göçlerin olumsuz etkilerinin yanı sıra hem kaynak ülkede hem de hedef ülkede olumlu etkilerinden söz edilmektedir. Göçlerin ekonomi, güvenlik, çevresel, sosyokültürel etkileri başta olmak üzere birçok alanda önemli etkileri bulunmaktadır.

2.5.1. Ekonomik etkileri

Dış göçler bağlamında, göç eden bireylerin gittikleri ülkelere beceri ve yeteneklerini taşımaları o ülkenin ekonomik gelişimine önemli katma değer sağlamaktadır (Kara, 2024: 73). Göçlerin ekonomik etkileri kaynak ülkede de hissedilmektedir. Göç eden bireylerin aile fertlerine gönderdikleri dövizler, aile fertlerinin daha konforlu yaşayabilmesini sağlarken aynı zamanda kaynak ülkelerin ekonomisine de katkı sağlamış bulunmaktadırlar. Bu bağlamda göçmenlerin gönderdikleri havale miktarındaki artışlar, göç-kalkınma ilişkisine olumlu bakış açısı sağlamıştır (Aktaş, 2014: 38). Göçmenlerin gittikleri ülkelerde öğrendikleri beceri ve yeteneklerini döndükleri ülkelere aktarmaları da kaynak ülke açısından olumlu bir etki olarak algılanmaktadır. Kaynak ülkede göçün etkisiyle işsizlik oranı azalırken, hedef

ülkede iş gücü ihtiyacı karşılanmış olmaktadır. Göçün ekonomik etkilerinde, göç alan ve göç veren ülkenin buldukları koşulları, etkiyi olumlu veya olumsuz olarak etkileyebilmektedir (Aktaş, 2014: 40).

Bayraktar ve Özyılmaz'a (2019: 103) göre, iç göçler sanayileşmeyle birlikte artan işgücü talebini karşılayarak üretim hacmini genişletmekte ve bu yolla ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda, kırsal alanlarda gelir düzeyini olumlu yönde etkileyerek bölgesel refahı artırmaktadır. Ancak öte yandan, beşerî sermaye kaybına ve tarımsal üretimin düşmesine neden olan bu göçler, kırsal bölgelerin kalkınma sürecini yavaşlatabilmektedir.

Yasal düzenli ve planlı gerçekleşen göçlerin ekonomideki olumlu yönleri gözlemlenirken, zorunlu ve kitlesel dış göçlerin hedef ülke açısından birçok olumsuz etkileri bulunmaktadır. Zorunlu kitlesel göçlerin ekseriyeti plansız ve ani gerçekleşen göçlerdir. İnsanlar buldukları ülkelerini başta can güvenliği olmak üzere kitlesel olarak terk etme durumunda kalabilmektedirler. Kitlesel dış göçler, sınır ülkelerini ekonomik olarak etkilerken göçmenler işsizliğin ve istihdam problemlerinin başlıca sebebi olarak algılanmaktadır (Karakaya, 2020: 123).

Kitlesel olarak göç eden insanların, yaşamlarına devam edebilmek için barınma ve gıda gibi temel gereksinim ihtiyaçları arz talep açısından enflasyona da sebep olabilmektedir. Kitlesel olarak yer değiştiren insanların eğitim, sağlık ve alt yapı gibi ihtiyaçları buldukları ülkede ekonomik yük olarak algılanabilmektedir.

Kaypak ve Bimay (2016), çalışmalarında Suriyelilerin Türkiye'ye göçünün başlangıçta piyasada canlanma yarattığını ancak mal ve hizmet fiyatlarını arttırdığına dikkat çekmektedirler. Suriyelilerin ev kiralama ve satın alma talepleri, konut fiyatlarının fahiş derecede yükselmesine yol açmıştır. Bu durum dar gelirli aileleri zor duruma sokmuştur. Orta gelirli ailelerin karşılayamayacağı kira bedellerine Suriyeliler razı olurken, yerel halk için barınma sorunu ortaya çıkmıştır.

Öte yandan Suriyelilerin niteliksiz işgücü piyasasında düşük ücretle kaçak olarak çalışmaya başlaması, işverenler için kazanç sağlarken, yerel işçilerin daha ucuz işgücü ile rekabet etmesini zorlaştırmıştır. Bu durum, yerel işçilerde memnuniyetsizlik yaratmış ve ülke politikası açısından istihdam sorunu oluşturmuştur. Düşük ücrete razı

olan veya işten ayrılan işçiler, ülkenin makroekonomik dengesinde önemli bir yer tutmaktadır (Kaypak ve Bimay, 2016).

2.5.2. Güvenliğe etkileri

Ülkelerini güvenlik endişeleri nedeniyle terk ederek başka ülkelere göç eden kitleler, uluslararası arenada farklı güvenlik tehditlerine yol açabilmektedir (Akçadağ, 2012). Kitlesele göçleri engellemek amacıyla ülkeler sınır güvenliğini artırmakta, ancak göçmenler, dil, din ve kültür farkları nedeniyle hedef ülkelerde genellikle 'öteki' olarak görülmekte ve tehdit olarak algılanmaktadır (Doğan, 2016: 41). Göç toplumsal bir sorun olarak görülmekte ve göçmenler güvenlik tehdidi veya potansiyel suçlu olarak görülmektedir (Şimşek ve İçduygu, 2017: 8-9). Özellikle düzensiz göçler, yasa dışı yollarla gerçekleşmesi nedeniyle göçmenler kayıt dışı kalmakta ve çeşitli güvenlik sorunlarına yol açmaktadır.

2.5.3. Sosyokültürel etkileri

İnsanların daha konforlu yaşam standartları olan ve kendini daha güvende hissedeceği bölgelere doğru yer değiştirmesi 'mekânsal değişiklik' hareketleri olarak tanımlanmaktadır. Bu yer değişimleri, ülke içinde bölgeden bölgeye veya bir ülkeden başka bir ülkeye doğru gerçekleşebilmektedir. Yer değişimleri sadece fiziki olarak gerçekleşmemektedir. Göç eden bireyler yaşam tarzları, gelenekleri ve alışkanlıklarıyla beraber sosyal çevreleri de değişime uğramaktadır (Eroğlu ve Kaya, 2023: 25)

Her bölgenin yaşam tarzı ve kültürü farklılık göstermektedir. Bireyler yaşayıp büyüdükleri kültürleri ve yaşam tarzlarıyla göç ederler. Toplumlarda göçe bağılı olarak 'çok kültürlülük' görülmektedir. Kültürleşme kavramı genel olarak bir ülkeden başka bir ülkeye giden göçmenlere yoğunlaşmış olsa da iç göçlerde de benzer süreç yaşanmaktadır (Göregenli ve Karakuş, 2014: 103).

Yaşam tarzını kapsayan kültür, ülke içinde bölgeden bölgeye de farklılık göstermektedir. Dış göçler bağlamında yer değişimleri başlıca dil farklılığından dolayı kültürel çatışma derinleşmektedir.

Bazı dönemlerde göç eden bireyler, kültürel aidiyetlerini kaybedip, gittikleri bölgenin kültürlerine adapte olmuş ve uyum göstermiştir. Bazen de gittikleri ülkenin kültürlerini etkilemiş kendi kültürlerini aşılamlıdır (Eroğlu ve Kaya, 2023: 25).

Kitlesel göçlerde kültürel uyumun daha zorlaştığı gözlemlenmiştir. Toplu göç eden kitleler, kültürlerini bir arada yaşatmaya gayret göstermişlerdir. Bunun en önemli nedeni toplu hareket etmeleri, belirli bir semt veya bölgede yoğunlaşmaları olarak görülmektedir. Göç eden insanlarla göç alan ülkenin vatandaşları arasındaki dil, din ve kültür farklıları ön yargı oluşmasına bazen de iki halk arasında kültürel çatışmaları gündeme getirmektedir (Çetiner ve Günay, 2021: 10).

2.5.4. Çevresel etkileri

Göçler, hayatın birçok alanına etki etmektedir. Göçlerin önemli etkilerinden biri çevreye olan etkisidir. Plansız gerçekleşen göçler, göç edilen bölgede nüfus artışlarına sebep olmakta ve bunun etkisiyle sağlıksız kentleşmeler oluşmakta ve bu oluşum çevreyi olumsuz etkilemektedir. Bu etki hava, su ve toprak üzerinde ciddi tahribatlara yol açmaktadır (Başel, 2010: 94).

Hızlı göç alan bölgelerde, gecekondu gibi plansız büyümenin gerçekleştiği görülmektedir. Bu bağlamda, alt yapı hizmetlerinde aksama da görülmektedir. Bu tür durumlarda şehir dışına yapılan sanayi bölgeleri şehir içinde kalabilmektedir (Bardakçitosun, 2016: 681). Yoğun göç kaynaklı oluşan çarpık kentleşme görüntü kirliliğine sebebiyet verirken, buna bağlı sanayi bölgelerinin şehir içinde kalması da hava ve gürültü kirliliğine sebebiyet vermektedir.

2.6. Göçmenlere Yönelik Tehdit Algıları

Göçmenlerin misafir edildikleri ülkelerdeki yerel halklar tarafından çeşitli nedenlerle giderek daha fazla tehdit olarak algılandığı gözlenmektedir. Bu tehdit algısı, sosyal, ekonomik ve toplumsal dinamiklerle şekillenir. Başka bir ifadeyle, göçmenlerin tehdit olarak algılanması, yalnızca bireysel bir bakış açısı değil, aynı zamanda siyasal, ekonomik ve toplumsal faktörlerin bir yansımasıdır. Göçmenler sadece iş, barınma, eğitim, sağlık hizmeti gibi çeşitli ihtiyaçlara sahip olmayıp farklı kültürel, etnik ve dini kimliklere sahip olabilir. Üstelik yerel halkın değerleriyle çelişen inançları da olabilir. Bulaşıcı hastalıkların yaygın olduğu bölgelerden göç etmiş ve bu hastalıkları hedef

ülkeye taşımış olabilirler. Bu tehdit unsurlarının bir araya gelmesi ev sahibi toplumların mültecilere karşı tutum ve davranışlarını şekillendirmektedir. Önceki araştırmalar, tehdit algısının, mültecilere karşı tutum ve davranışları etkileyen en önemli faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır (Murray ve Marx, 2013; Riek, Mania ve Gaertner, 2006). Bu durum aynı zamanda göçmenlerin uyum süreçlerini de karmaşık hale getirir. Peki tehdit algılarını tetikleyen faktörler nelerdir? Hükümetler, göçmenlerin uyumlarını sağlamaya yönelik bir politika inşa ederler ve bu politikalar ülkelerin siyasi, ekonomik, kültürel yapıları üzerinde olumlu etkiler yaratır. Ancak bu değişim, Hainmueller ve Hopkins'in (2014) vurguladığı gibi, göçmenlerin ev sahibi ülkenin yerli halkı tarafından nasıl algılandığına da bağlıdır. Bu bölümde önceki araştırmalardan yola çıkarak tehdit algılarının nedenlerine odaklanılacaktır.

Araştırmalar mültecilerin ev sahibi toplumlarda tehdit algısını tetiklediğini göstermektedir. Göçmenlerin tehdit olarak algılanmasının en belirgin nedenlerinden biri, ekonomik kaygılardır. Göçmenler, özellikle savaş, ekonomik kriz veya diğer zorluklar nedeniyle evlerini terk etmiş bireyler olarak, genellikle yerel iş gücü piyasasına dahil olmaktadır. Birçok yerel halk, göçmenlerin iş gücü piyasasına girmesinin kendi iş olanaklarını kısıtlayacağı endişesini taşır. Bu endişe, özellikle düşük ücretli ve vasıfsız işlerde çalışan bireyler arasında daha yaygındır. Yerli halk, göçmenlerin daha düşük ücretlerle çalışarak kendi yaşam standartlarını düşürebileceğinden korkar. Bu tür algılar, yerel halkın ekonomik güvenliğini tehdit edebileceği düşüncesini doğurur. Bununla birlikte, göçmenlerin ve mültecilerin katkıları sıklıkla göz ardı edilir. Göçmenler, buldukları ülkenin iş gücüne önemli katkılar sağlamakta, birçok sektörün sürdürülebilirliğine yardımcı olmaktadır. Ancak yerli halk, bu katkıları yeterince göremeyebilir ve daha çok kısa vadeli tehditler üzerinden değerlendirme yapabilir. Ekonomik faktörlerin rolüne odaklanan göç teorileri, kıt kaynaklar üzerindeki rekabetin göçmenlere karşı olumsuz tutumların motivasyonel temeli olduğunu öne sürer.

Örneğin, Citrin, Green, Muste ve Wong (1997), araştırmalarında Amerikan halkının göçmen reformuna ilişkin kamuoyunu ve bu görüşlerin oluşumunda ekonomik motivasyonların rolünü incelemektedir. Araştırma, göçmen reformu konusundaki kamuoyunun, bireylerin ekonomik çıkarları ve kaygılarıyla nasıl şekillendiğini analiz eder. Araştırma, ekonomik faktörlerin göçmenlere yönelik tutumlar üzerindeki etkisini

vurgular ve bu bağlamda, insanların ekonomik güvenliklerini tehdit olarak algılamalarının, göçmen reformuna karşı olan görüşlerini nasıl etkileyebileceğini tartışır. Araştırma, bireylerin göçmen reformuna ilişkin tutumlarının, sadece ideolojik ya da kültürel faktörlerle değil, aynı zamanda kişisel ekonomik çıkarlarla da bağlantılı olduğunu savunur. Göçmenlerin iş gücü üzerindeki etkileri, ücretler ve iş olanakları gibi ekonomik faktörler, halkın göçmen reformuna yönelik tutumlarını şekillendirirken önemli bir rol oynamaktadır. Özetle, bu çalışma göçmen reformu konusundaki kamuoyu tutumlarını anlamaya çalışırken, ekonomik faktörlerin ve bireysel çıkarların bu tutumları nasıl şekillendirdiğini vurgulamaktadır.

Esses, Jackson ve Armstrong (1998), araştırmalarında grup çatışmalarının ve göçmenlere yönelik tutumların, gruplar arası rekabetten kaynaklandığını ve bu rekabetin, grupların kendi çıkarlarını savunma ve koruma amacıyla ortaya çıktığını ileri sürmektedirler. Araştırma, Araçsal Grup Çatışması Modelini (Instrumental Model of Group Conflict) kullanarak, göçmenlere yönelik olumsuz tutumların, yerli halkın ekonomik ve sosyal kaynaklara erişim konusundaki kaygılarından doğduğunu vurgulamaktadır. Bu model, gruplar arasında kaynakların sınırlı olduğu ve bu kaynakların kazanılabilmesi için rekabetin söz konusu olduğu durumlarda, yerli halkın göçmenleri bir tehdit olarak görme eğiliminde olduğunu öne sürmektedir. Göçmenlerin iş gücü piyasasına katılımı, yerel halkın ekonomik çıkarlarını tehdit edebilir veya sosyal kaynakların adil dağılmasını engelleyebilir. Bu nedenle, yerli halk, kendi ekonomik güvenliklerini ve sosyal avantajlarını korumak amacıyla göçmenlere karşı olumsuz tutumlar geliştirebilir. Sonuç olarak, araştırma, gruplar arası rekabetin, göçmenlere yönelik tutumları şekillendiren ana faktörlerden biri olduğunu ve insanların, kendi gruplarının çıkarlarını savunma stratejilerinin bir parçası olarak göçmenlere karşı önyargı geliştirdiğini savunmaktadır.

Hainmueller ve Hiscox (2010) çalışmalarında, yüksek vasıflı ve düşük vasıflı göçmenlere yönelik tutumları incelemektedir. Çalışma, bireylerin göçmenlere karşı tutumlarını etkileyen faktörleri araştıran bir anket deneyi sunar ve göçmenlerin beceri seviyelerinin, halkın göçmenlere yönelik tutumlarını nasıl şekillendirdiğini anlamaya çalışır. Yüksek vasıflı göçmenlere karşı daha olumlu tutumlar sergilenirken, düşük vasıflı göçmenlere karşı daha olumsuz tutumların daha yaygın olduğunu

gözlemlemişlerdir. Bu farklılıkları açıklarken, ekonomik kaygılar, işgücü piyasası üzerindeki etkiler ve kültürel entegrasyon gibi faktörlere dikkat çekerler.

Mayda (2006) çalışmasında farklı ülkelerdeki bireylerin göçmenlere karşı olan tutumlarını karşılaştırarak, göçmen karşıtlığının sebeplerini araştırmaktadır. Bu tutumları etkileyen çeşitli faktörler analiz edilirken, bunlar arasında ekonomik kaygılar, kültürel faktörler, eğitim seviyeleri ve işgücü piyasasında göçmenlerin etkisi gibi unsurların bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Göçmenlerin tehdit olarak algılanması, bazen politik manipülasyon ve propaganda yoluyla pekiştirilir. Bazı siyasi gruplar, göçmenlere karşı olumsuz bir kamuoyu yaratmak için bu algıyı kullanabilirler. Özellikle seçim dönemlerinde, göçmenler, toplumda var olan kaygıları artırmak amacıyla “düşman” ya da “tehdit” olarak gösterilebilir. Bu durum, göçmen karşıtı söylemlerle pekişir ve halkın göçmenlere olan bakış açısını daha da sertleştirir. Politikacıların, göçmenleri hedef alarak halkı kendi safında tutma stratejileri, toplumsal kutuplaşmayı derinleştirebilir. Bu durum, toplumda göçmenlere karşı öfke ve korku duygularını besleyebilir ve yerel halkın, göçmenleri tehdit olarak görmesini daha da güçlendirebilir. Ampirik araştırmalar ekonomik zorluklar sırasında, özellikle yüksek işsizlik seviyelerinde, göçmen karşıtlığının ve göçmen karşıtı, sağcı siyasi partilere olan desteğin arttığını göstermektedir. Örneğin Golder (2003), bu tür partilerin başarısının, ekonomik ve kültürel faktörler gibi çeşitli unsurlarla bağlantılı olduğunu öne sürer. Ekonomik krizler, işsizlik oranları, göçmen karşıtlığı ve kültürel kimlik tehditleri gibi unsurların aşırı sağcı partilerin popülerliğini artırmada önemli rol oynadığına dikkat çeker.

Araştırmalar, göçmen karşıtlığının daha düşük gelirli veya daha az nitelikli işçiler arasında daha yüksek olduğunu da ortaya koymaktadır. Hainmueller ve Hiscox (2010), yüksek vasıflı ve düşük vasıflı göçmenlere yönelik halk tutumlarını incelemektedir. Çalışma, bireylerin göçmenlere yönelik tutumlarının, göçmenlerin beceri seviyelerine bağlı olarak nasıl değiştiğini anlamaya yöneliktir. Yazarlar, yüksek vasıflı göçmenlere yönelik tutumların daha olumlu olduğunu, düşük vasıflı göçmenlere yönelik tutumların ise daha olumsuz olduğunu bulmuşlardır. Bu farklılık, ekonomik kaygılar ve işgücü piyasasına etkilerle ilgili düşüncelerle ilişkilendirilmiştir. Yüksek vasıflı göçmenlerin, genellikle ülkenin ekonomisine katkı sağladıkları ve daha az sosyal yardıma ihtiyaç duydukları düşünülürken; düşük vasıflı göçmenlerin ise daha fazla

sosyal hizmete ihtiyaç duydukları ve yerli iş gücüyle rekabet ettiği algısı daha yaygındır. Bu çalışma, göçmenlere yönelik tutumların, beceri seviyeleri ve bu becerilerin ekonomik etkileri üzerine nasıl şekillendiğini anlamada önemli bir katkı sunmaktadır. Ayrıca, halkın göçmen politikalarına ve göçmen kabulüne yönelik tutumlarını etkileyen faktörleri anlamak için önemli bir veri seti sağlamaktadır.

Göçmenlerin tehdit olarak algılanmasının bir diğer nedeni, kültürel farklılıklar ve kimlik sorunlarıdır. Kültürel farklılıklar, bir toplumda farklı inançların, değerlerin, dillerin ve yaşam tarzlarının bir arada var olması anlamına gelir. Bu, bazen uyumsuzluk hissine yol açabilir ve yerel halk, kendi kültürlerinin tehdit altında olduğunu düşünebilir. Göçmenlerin, geleneksel toplumsal normlara uymadıkları veya farklı bir dil ve kültürden geldikleri için toplumun kültürel dokusunu bozacağına dair bir korku oluşabilir. Kültürel tehdit algısı, özellikle geleneksel değerlere sahip topluluklarda daha güçlüdür. Yerel halk, göçmenlerin kendi kültürel değerlerini ve kimliklerini değiştirebileceğinden endişe edebilir. Bu korku, genellikle yanlış anlamalardan kaynaklanır. Göçmenlerin yerel kültüre entegre olması ve zamanla bu kültürün bir parçası haline gelmesi beklenebilirken, bazı gruplar, bu çeşitliliğin bir tehdit oluşturduğunu düşünebilir. Ayrıca, dinî ve etnik farklılıklar da tehdit algısını körükleyebilir. Özellikle göçmenler, yerel halktan farklı bir dini inanca sahiplerse, bu durum toplumsal gerilimlere neden olabilir. Medyada yer alan bazı olaylar ve hikayeler de göçmenlerin tehlike oluşturduğu algısını güçlendirebilir. Bu kültürel kaygılar, göçmenlere yönelik negatif tutumların oluşmasına zemin hazırlayabilir. Sniderman, Hagendoorn ve Prior'un (2004) çalışması, Batı Avrupa'da, özellikle Hollanda'da, göçmen azınlıklara karşı muhalefetin temelini incelemektedir. Sonuçlar, ulusal kimlik endişelerinin, ekonomik avantaj düşüncelerinden daha baskın olduğunu ve belirli durumların, zaten bu görüşlere sahip olan bireyler arasında bile, dışlayıcı politikaların desteklenmesini artırdığını göstermektedir.

McLaren ve Johnson (2007), araştırmalarında Birleşik Krallık'taki göçmen düşmanlığını anlamaya yönelik bir analiz sunmaktadır. Bu çalışma, göçmenlere karşı olan olumsuz tutumların, kaynak rekabeti, grup çatışması ve sembolik kimlikler gibi faktörler tarafından şekillendirildiğini tartışmaktadır. Araştırma, göçmen karşıtı tutumların, ekonomik kaynaklar üzerindeki rekabet ve kültürel kimlikler arasındaki gerilimle bağlantılı olduğunu öne sürmektedir. Özellikle, yerli halk ile göçmen grupları

arasındaki kaynak ve sosyal fırsatlar üzerindeki rekabetin, yerli halkın göçmenlere karşı olumsuz duygular beslemesine neden olabileceği ifade edilmektedir. Ayrıca, sembolik kimlik teorisi üzerinden, göçmenlerin kültürel farklılıklarının yerli kimliği için bir tehdit olarak algılanabileceği ve bunun da anti-göçmen duygularını güçlendirebileceği vurgulanmaktadır. McLaren ve Johnson, göçmen karşıtlığını açıklamak için, sadece ekonomik faktörlere değil, aynı zamanda kültürel ve sembolik faktörlere de dikkat çekerek, bu tür düşmanlıkların daha karmaşık dinamiklerini ortaya koymuşlardır.

Sides ve Citrin (2007), Avrupa'daki göçmenlik hakkında kamuoyu görüşlerini incelemektedir. Bu çalışma, göçmenlik konusundaki halkın tutumlarını şekillendiren üç temel faktöre odaklanmaktadır: kimlikler, çıkarlar ve bilgi. Araştırma, Avrupa'daki halkın göçmenlik hakkındaki görüşlerini anlamada kimliklerin (özellikle ulusal kimlikler), ekonomik çıkarların ve göçmenlik hakkında edinilen bilgilerin rolünü vurgulamaktadır. Çalışma, bireylerin göçmenlere dair tutumlarının, kendi ulusal kimliklerine, sosyal ve ekonomik çıkarlarına ve göçmenlik hakkında sahip oldukları bilgiye nasıl bağlı olduğunu araştırmaktadır.

Bir ulusun kültürel yapısının önemli olduğu inancı, sosyal kimlik teorisi tarafından yankı bulur; bu teori, grubun kendisine duyduğu duygusal bağın yüksek olduğu durumlarda, iç grup lehine olma eğiliminin daha yoğun olduğunu iddia eder (Tajfel, 1981). Göçmenler, bir ulusun güçlü sadakatlere sahip olduğu ve ulusal kimliğin özdeşleşmenin en önemli yönlerinden biri olduğu bağlamlarda tanım gereği “dışarıda kalanlar”dır. Bu bağlamda, sosyal kimlik teorisi, bir ulusun kendine has kimliğini tehdit eden göçmenlerin, düşmanlık uyandıracığını öne sürer (Huddy, 2001). Kültürel tehditlerin, göçmenlere yönelik tutumları belirlemedeki önemi, birçok ampirik çalışma tarafından da doğrulanmıştır (örneğin, Hopkins et al., 2014, Newman et al., 2012).

Schweitzer, Perkoulidis, Krome, Ludlow ve Ryan (2005), araştırmalarında Avustralya'daki yerel halkın mültecilere yönelik tutumlarının, genellikle önyargı ve ayrımcılıkla şekillendiğini incelemektedir. Araştırma, Avustralya'daki mültecilere yönelik olumsuz tutumlara, özellikle de “karanlık önyargı” olarak tanımlanan, görünür olmayan ama derinlemesine yerleşmiş olan önyargılara odaklanmaktadır. Mültecilere yönelik tutumların, sadece yüzeydeki olumsuz algılarla değil, aynı zamanda derin sosyal ve psikolojik faktörlerle de şekillendiği vurgulanmaktadır. Çalışmada, Avustralya toplumundaki mülteci karşıtlığının, ekonomik kaygılar, kültürel

yabancılaşma ve güvenlik endişeleri gibi faktörlerle nasıl beslendiği tartişılmaktadır. Ayrıca, araştırma, mültecilere karşı bu tür olumsuz tutumların, toplumda daha geniş bir ayrımcılık ve dışlama eğilimi yarattığını ortaya koymaktadır.

Göçmenlerin tehdit olarak görülmesinin bir diğer önemli nedeni ise güvenlik endişeleridir. Özellikle büyük göç akımlarının yaşandığı durumlarda, bazı bireyler ve topluluklar, göçmenlerin suç oranlarını artırabileceğinden korkarlar. Medyada, göçmenlerin suç işlediğine dair yapılan vurgular, bu algının güçlenmesine yol açabilir. Bazı insanlar, göçmenlerin yerel toplulukları hedef alarak suç işlediğini ve toplumsal düzeni bozduğunu düşünürler. Ancak araştırmalar, göçmenlerin yerel halktan daha fazla suç işlediğine dair bir bulgu sunmamaktadır. Suç faaliyetlerine eğilimli oldukları şeklindeki yaygın inanç ampirik olarak doğrulanmamıştır (Hagen et al., 2008, Ousey ve Kubrin, 2009). Göçmenler genellikle toplumda dışlanmış ve düşük gelirli gruplar arasında yer alırlar, bu da onların suça meyil etmelerini doğrudan etkileyecek bir faktör olabilir. Ancak, suç oranları, göçmenlerin sayısına göre doğru orantılı değildir ve genellikle toplumsal yapılar, ekonomik koşullar ve eğitim gibi faktörlere bağlıdır. Ancak, göçmenlere—özellikle de yasa dışı göçmenlere—yasa ihlalcisi olarak bakılması, onları çatışma eğiliminde ve kontrolsüz olarak dışlamak için önemli bir sembolik araç sağlayabilir.

Larsen ve arkadaşları (2009), araştırmalarında belgeli ve belgesiz göçmenlere karşı tutumların farklı tehdit algılarıyla nasıl ilişkilendirildiğini incelemektedir. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki belgeli ve belgesiz göçmenlere yönelik tutumların, algılanan tehditler üzerinden şekillendiği ve bu tehdit algılarının göçmenlere karşı olumsuz tutumları derinleştirdiğini ileri sürmektedirler. Makale, özellikle belgesiz göçmenlerin toplumsal güvenlik, ekonomik ve kültürel tehditler olarak algılandığını ve bu algıların, halkın göçmenlere yönelik olumsuz tutumlarını pekiştirdiğini vurgulamaktadır. Belgesiz göçmenler, çoğu zaman “toplum için tehdit” olarak çerçevesizlenmektedir. Araştırma, göçmenlere yönelik tutumları şekillendiren bu tehdit algılarının, toplumsal kutuplaşmaya yol açtığını ve bu kutuplaşmanın çözülmesinin, daha etkili çatışma çözme stratejileri gerektirdiğini öne sürmektedir.

McKay, Thomas ve Kneebone (2011), araştırmalarında Avustralya'daki yerel toplumların sığınmacılara yönelik algılarını ve tutumlarını incelemektedir. Araştırma, toplumların sığınmacılara karşı olumlu veya olumsuz tutumlarını şekillendiren

faktörleri anlamayı amaçlamaktadır. Sığınmacıların “doğru kanallardan” gelmesi durumunda toplumların daha kabul edici olabileceği ve bu tür algıların, sığınmacılara yönelik politikaların ve halkın tutumlarının nasıl şekillendiği üzerinde etkili olduğu vurgulanmaktadır. Araştırma, yerel halkın sığınmacılara yönelik tutumlarının, özellikle ekonomik ve güvenlik kaygıları gibi faktörlerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, sığınmacıların düzenli ve kontrol edilen bir süreçten geçmeleri durumunda, toplumların onlara karşı daha hoşgörülü olabileceği görüşünü tartışmaktadır. Bu çalışma, sığınmacılara yönelik algıların genellikle karmaşık ve çok boyutlu olduğunu, sadece bireysel veya basit etkenlerle açıklanamayacağını ortaya koymaktadır.

Medyanın, göçmenlere dair oluşturduğu imaj da bu tehdit algısının oluşumunda önemli bir rol oynar. Medya, göçmenlere dair haberleri genellikle olumsuz bir biçimde sunar; suç işleyen göçmenler, toplumdaki düzeni bozan unsurlar olarak gösterilebilir. Bu tür haberler, insanların göçmenlere karşı olumsuz bir bakış açısı geliştirmelerine neden olabilir. Medyanın yanıltıcı veya tek taraflı haberler sunması, halkın göçmenlere karşı duyduğu güvensizliği artırır. Ancak, bazı medya organları, göçmenlerin yaşam koşullarını, katkılarını ve entegrasyon süreçlerini doğru bir şekilde aktararak, sosyal uyumu teşvik edebilir. Göçmenlerin hikayelerini anlatmak, onların topluma katkılarını vurgulamak, halkın tehdit algısını değiştirebilir. Ahmed ve arkadaşlarının (2021) çalışması, sosyal medyanın göçmen karşıtı tutumlar üzerindeki etkilerini inceleyen iki aşamalı bir araştırmadır. İlk aşamada, 310 Singapurlu katılımcı ile yapılan anket analizi, sembolik tehdit algısının anti-göçmen tutumlarla pozitif ilişkili olduğunu, ancak gerçek tehdit algısının anlamlı bir ilişkiye sahip olmadığını göstermiştir. Ayrıca, sosyal medyanın tüketici kullanımının ve siyasi güvenin anti-göçmen tutumlarıyla negatif ilişkili olduğu bulunmuştur. İkinci aşamada, katılımcıların 146.332 Facebook gönderisi incelenmiş ve yüksek anti-göçmen tutumlarıyla, daha fazla olumsuz duygu, öfke ve küfürlü kelime kullanımı arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, sosyal medya kullanımının ve bireysel siyasi inançların, göçmenlere yönelik tutumları şekillendirmede önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır.

Göçmenlerin ve mültecilerin tehdit olarak algılanması, çeşitli sosyo-ekonomik, kültürel ve politik faktörlerin bir araya gelmesiyle oluşan karmaşık bir olgudur. Ancak bu algı, sıklıkla yanlış anlamalar, önyargılar ve medyanın oluşturduğu manipülatif

söylemlerle pekişmektedir. Göçmenlerin topluma uyumu, bu tehdit algısının aşılmasında en önemli adımdır. Toplumlar, göçmenleri sadece tehdit olarak görmek yerine, onların katkılarını ve çeşitliliğini anlamaya çalışmalı ve uyum süreçlerini desteklemelidir. Göçmenlerin tehdit olarak algılanması, çoğu zaman yanlış bir algıdır ve bu algının aşılması, daha hoşgörülü ve dayanışma temelli bir toplum yaratılmasına yardımcı olabilir.

3. SURİYELİLERİN TÜRKİYE'YE ZORUNLU KİTLESEL GÖÇÜ VE ETKİLERİ

İnsanlar tarih boyunca, farklı nedenlerden dolayı sürekli yer değiştirmiştir. Bu yer değiştirme eylemleri buldukları bölgenin koşullarından daha iyi koşullara sahip bölgelere doğru zorunlu veya gönüllü, bireysel veya kitlesel olarak gerçekleşmiştir. Ancak kitlesel göçlerin ekseriyeti zorunlu olarak gerçekleşmiştir. Örneğin 20. yüzyılda siyasi, ekonomik ve toplumsal büyük yıkımlara yol açan iki dünya savaşı yaşanmıştır. Bu büyük savaşların etkisiyle, dünyanın birçok bölgesinde zorunlu kitlesel göçler ortaya çıkmıştır. Yaşanan kitlesel göçler başta can güvenliği sebebiyle ülke içinde bir bölgeden başka bir bölgeye doğru gerçekleşirken, bazen de dış göç olarak başka bir ülkeye doğru göç edilmektedir (Şahin ve Düzgün, 2015).

Suriye'de yaşanan iç çatışmalardan dolayı ülke nüfusunun önemli bir kısmı göç etmek zorunda kalmıştır. Bu haliyle bu kitlesel bir göç türü olup gönüllü değil, zorunlu olarak gerçekleşmiştir. Bu göçün bir kısmı ülke içinde başka güvenli alanlara doğru gerçekleşirken önemli bir kısmı ise sınır ülkeler başta olmak üzere başka ülkelere doğru gerçekleşmiştir (Ağır ve Sezik, 2015). Suriye, Türkiye'ye en uzun, kara sınırı olan komşu ülke konumundadır. Bu bağlamda Türkiye, coğrafi yakınlık başta olmak üzere, birçok etkenden dolayı yaşanan zorunlu kitlesel göçün yoğun olarak gerçekleştiği ülke olmuştur.

Bu bölümde öncelikle Suriye'den Türkiye'ye gerçekleşen kitlesel göçün nedenleri ortaya konulmaktadır. Ardından Türkiye'deki Suriyelilerin hukuki statüsü açıklanmakta ve güncel sayıları hakkında bilgi verilmektedir. Son olarak, Suriyelilerin kitlesel göçünün Türkiye'ye etkilerine yer verilmektedir.

3.1 Suriye'den Türkiye'ye Kitlesel Göçün Nedenleri

Arap Baharı, 2010 yılında Tunus'ta başlayan ve daha sonra birçok Ortadoğu ülkesine yayılan halk hareketlerini tanımlayan bir terimdir. Olaylar, Tunuslu seyyar satıcı Muhammed Bouazizi'nin, ekonomik sıkıntılar ve devletin baskıcı politikalarına karşı gösterdiği direnişi simgeler. Bouazizi'nin kendini yakması, yalnızca Tunus'ta değil, tüm Ortadoğu'da, halkın özgürlük, eşitlik ve demokrasi talepleri doğrultusunda büyük bir isyan dalgasının fitilini ateşlemiştir (Orhan, 2013: 18). Bu protestolar, halkın

yönetime karşı duyduğu derin memnuniyetsizliğin bir dışavurumu olarak, özellikle ekonomik eşitsizlikler, temel haklar ve özgürlüklerin kısıtlanması gibi nedenlerle ortaya çıkmıştır.

Arap Baharı, sadece Tunus'la sınırlı kalmamış, kısa süre içinde Mısır, Libya, Suriye, Yemen ve diğer Arap ülkelerine yayılmıştır. Bu hareketlerin ardında, genç nüfusun eğitimi, iletişimin artması, teknoloji kullanımı ve sosyal medyanın rolü gibi faktörler bulunmaktadır. Gelişen iletişim teknolojileri, gençlerin kendi ülkelerindeki baskıcı yönetimlere karşı dünya genelindeki gelişmeleri takip etmelerini ve demokrasi taleplerini dile getirmelerini sağlamıştır (Babacan vd., 2014). Ayrıca, eğitim düzeyinin artması, halkın daha bilinçli hale gelmesine yol açmış ve bu da mevcut yönetimlere karşı toplumsal bir tepkiyi körüklemiştir (Kırık, 2012).

Arap Baharı, bu bölgedeki otoriter yönetimlerin halk üzerindeki baskılarının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu yönetimler, halkın demokratik katılımını engellemiş, özgürlükleri kısıtlamış ve genellikle uzun yıllar boyunca tek bir aile veya grubun egemenliğinde olmuştur. Bu durum, halkın tepkisini arttırmış ve özellikle gençler arasında geniş çaplı protestolara yol açmıştır. Arap Baharı'nın temel talepleri arasında özgürlük, adalet ve ekonomik fırsat eşitliği bulunmaktadır (Yılmaz, 2015).

Tunus'taki Arap Baharı, başarılı bir halk ayaklanması olarak tarihe geçerken, bu başarının diğer Ortadoğu ülkelerinde de etkili olmasına yol açtı. Tunus'ta iktidarın değişmesi, bölgedeki diğer halklara ilham vermiş ve birçok ülkede benzer halk hareketlerinin başlamasına zemin hazırlamıştır. Ancak Arap Baharı, bazı ülkelere başarılı olurken, diğerlerinde şiddetli çatışmalara ve iç savaşlara yol açmıştır. Özellikle Suriye, Arap Baharı'nın en yıkıcı etkilerini yaşayan ülkelerden biri olmuştur.

Suriye, 1946 yılında bağımsızlığını kazanmış ancak uzun yıllar boyunca askeri darbeler ve vesayet yönetimleriyle yönetilmiştir. Son olarak, 1970 yılında askeri darbe ile iktidara gelen Hafız Esad, 2000 yılına kadar ülkeyi yönetmiş ve ardından oğlu Beşar Esad yönetimi devralmıştır (Çınar ve Çukur, 2017: 15). Suriye'deki yönetim, halkın ekonomik zorluklar, özgürlük kısıtlamaları ve aile bazlı yönetim anlayışına karşı duyduğu tepkileri daha da derinleştirmiştir. Bu koşullar altında 2011 yılında Arap Baharı etkisiyle başlayan halk ayaklanmaları, rejimin sert müdahalesi sonucu iç savaşa dönüşmüştür (Kıran, 2014).

Suriye'deki iç savaş, yalnızca iç faktörlerden değil, aynı zamanda bölgesel ve küresel dış müdahalelerden de etkilenmiştir. Suriye'nin stratejik jeopolitik konumu, Arap Baharı sırasında ülkenin içindeki çatışmaların küresel bir vekalet savaşına dönüşmesine neden olmuştur (Şen, 2013). Birçok ülke, kendi ulusal çıkarlarını gözeterek Suriye'deki çatışmalara müdahil olmuş, bu da çatışmanın daha da karmaşık ve geniş çaplı bir hale gelmesine yol açmıştır.

Arap Baharı sürecinde Suriye'deki çatışmalar, yalnızca iç çatışmalarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda bölgeyi istikrarsızlaştırmış ve milyonlarca insanın yerinden edilmesine neden olmuştur. Çatışmaların etkisiyle Suriye, devrim ve karşı-devrim arasında sıkışan, devlet otoritesinin kaybolduğu bir alana dönüşmüştür. Eğitim, sağlık ve diğer temel hizmetlerin aksadığı ve birçok bölgenin büyük yıkıma uğradığı Suriye, büyük bir göç krizinin merkezi olmuştur. Suriye'deki kitlesel göç, başta Türkiye olmak üzere çevre ülkelere yönelmiş ve bu durum, bölgesel istikrarı daha da zayıflatmıştır (Elma ve Şahin, 2015; Kılıçarslan, 2020).

Suriye'deki iç savaşın etkileri, günümüze kadar devam etmekte olup, ülkenin büyük bir kısmı hâlâ çatışmaların merkezidir. Suriye, Arap Baharı sürecinde meydana gelen en kanlı ve uzun süreli çatışmalardan birine sahne olmuştur. Rejim değişikliği gerçekleşmemiş ve yönetim değişikliği talepleri büyük ölçüde bastırılmıştır. Bununla birlikte, Arap Baharı'nın başlangıcındaki özgürlük ve demokrasi talepleri, Suriye'de gerçekleşmemiş olsa da bölgedeki diğer halklar için bir örnek teşkil etmeye devam etmektedir (Koncagül, 2022).

Sonuç olarak, Arap Baharı'nın Ortadoğu üzerindeki etkileri, sadece halk ayaklanmaları ve protestolarla sınırlı kalmamış, aynı zamanda bölgesel ve küresel jeopolitik dinamikler üzerinde de önemli değişimlere yol açmıştır. Tunus'taki halk hareketlerinin başarıya ulaşması, Suriye ve diğer ülkelerdeki çatışmaların derinleşmesiyle zıt bir yöne evrilmiştir. Ancak bu süreç, bölgedeki toplumsal, ekonomik ve siyasal yapıları önemli ölçüde etkilemiş ve halkların özgürlük, adalet ve demokrasi taleplerinin giderek daha güçlü bir şekilde dile getirilmesine neden olmuştur.

3.2. Türkiye'deki Suriyelilerin Hukuki Statüleri ve Sayısı

Suriye’de gerçekleşen kaosa ve insan haklarının ihlal edilmesine kayıtsız kalmayan Türkiye, açık kapı politikası uygulamış ve Suriye’den gelen insanlar kabul edilmiştir. 2011 yılında başlayan göç süreci ilk etapta 252 kişilik küçük bir gurubun çatışmalardan kaçarak Nisan 2011 yılında Cilvegözü sınır kapısına sığınmasıyla başlamıştır (Gülerce ve Demir, 2021: 197).

Suriye’de iç çatışmalar şiddetini artırdıkça, kitlesel göçler de yoğun bir şekilde gerçekleşmeye devam etmiştir. Bu bağlamda, Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacı sayısı, 2011 sonu itibariyle 14.237 iken iki yıl sonra bu sayı 224.665’e çıkmıştır (Gülerce ve Demir, 2021).

Türkiye, uluslararası hukukta yer almayan ‘misafir’ kavramıyla tanımladığı, Suriyeli sığınmacılara açık kapı politikası uygulamıştır. Bu politikanın uygulanmasında, Suriye’de yaşanan iç çatışmaların uzun sürmeyeceği öngörülmüş ve sığınmacıların kısa süreli geçici olacağı tahmin edilmesi etkili olmuştur (Özdemir ve Uğurludoğan, 2021).

Suriye’den gerçekleşen kitlesel göçlerin neticesinde göç olgusunu yönetebilmek adına İç İşleri Bakanlığına bağlı 2013 yılında Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Türkiye’de bulunan Suriyeliler, daha sonra Göç İdaresi Başkanlığı ismini alan Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne kayıt altına alındıktan sonra geçici koruma kimlikleri verilerek geçici koruma statüsüne alınmaktadırlar. Geçici koruma statüsünde bulunan Suriyeliler, eğitim sağlık ve iş alanı vb. temel haklardan faydalanabilmektedirler (Topal, 2015).

12.12.2024 tarihi itibariyle, Göç İdaresi Başkanlığının resmî sitesinde yer alan rakama göre Türkiye’de kayıtlı Suriyelilerin sayısı 2.933.205’tir (GİB, 2024). Ancak düzensiz göçlerin olması nedeniyle bu sayının daha fazla olduğu düşünülmektedir (Taşkın ve Özözen Kahraman, 2020).

3.3. Kitlesel Göçün Türkiye’ye Etkileri

2010 yılında Arap Baharı kapsamında, Suriye’de başlayan gösterilerin 2011 yılında şiddete dönüşmesi ve ülkede güvenlik problemleri oluşması neticesinde, Suriyeliler zorunlu ve kitlesel olarak göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu göçler, sadece ülke içinde güvenli bölgelere değil, şiddetin yayılması ve iç savaşa evrilmesi neticesinde güvenli görülen sınır ülkelere doğru da gerçekleşmiştir. Türkiye, güvenli ve

yakın olması nedeniyle Suriyelilerin tercih ettiği ülkelerin başında gelmiştir. Türkiye ise yanı başında yaşanan iç çatışmalar ve insan haklarının ihlal edilmesine duyarsız kalmamış ve Suriye’den gelen sığınmacılara açık kapı politikası uygulamıştır (Gülerce ve Demir, 2021).

Türkiye’nin açık kapı politikasından dolayı, Suriye’den Türkiye’ye doğru düzenli ve düzensiz belli aralıklarla kitlesel veya bireysel olarak göçler artarak devam etmiştir. Türkiye, Suriye’de yaşanan iç çatışmaların uzun sürmeyeceğini öngörerek, sığınmacılara sınır illerde barınma kampları kurmuştur. Suriye’den gelen sığınmacıların misafirliklerinin uzayarak günümüze kadar devam etmesi ve sayılarının beklenenin çok üstünde olması, sürecin yönetilmesini daha da zorlu hale getirmiştir. Türkiye, Suriyelilerin kitlesel zorunlu göçünden en çok etkilenen ülkelerin başında gelmektedir. Son yüzyılda yaşanan en büyük kitlesel göçlerden biri olarak değerlendirilen Suriyelilerin göçü, Türkiye’yi pek çok yönden etkilemiştir. Göç edenler sadece fiziki olarak yer değiştirme eyleminde bulunmamaktadırlar. Göç edenler, düşünce, algı ve kültürel yaşam tarzlarıyla göç etmektedirler. Bireysel olarak gerçekleşen göçlerin, toplumsal değişimdeki etkileri minimize edilebilirken, kitlesel olarak gerçekleşen göçlerde bu durum daha da zorlaşmaktadır. Bu anlamda göç, Karasu’nun (2018: 36-37) da belirttiği gibi göç basit bir mekân değişikliği olarak görülemez. Uğuz ve arkadaşlarına (2004: 387) göre göç, bireyleri farklı bir topluma taşıyan ve bu nedenle uyum sorunlarını da beraberinde getiren; toplumun sosyal, kültürel, ekonomik, politik ve sağlık gibi tüm alanlarını etkileyen bir yer değiştirme sürecidir.

Bu bölümde Suriyelilerin ekonomik, sosyokültürel, güvenlik ve çevresel etkileri ele alınmaktadır.

3.3.1. Ekonomik etkileri

Suriyeliler göçün ilk yıllarında sınır illerinde bulunan barınma kamplarında misafir edilmekteydi. Misafirliğin uzaması ve Suriyelilerin sayının her geçen gün artmasından dolayı sığınmacıların bu kamplarda daha fazla tutulamayacağına anlaşılması üzerine, Suriyelilerin Türkiye’de farklı illere yerleşmesine izin verilmiştir. Bu durumun ekonomi üzerinde çeşitli etkileri olmuştur.

Kaymak ve Bimay'a (2016) göre, sığınmacıların yanlarında getirdikleri maddi birikimlerin, özellikle perakende gibi sektörlerde kısa vadeli olumlu etkiler yarattığı gözlemlense de bu durum aynı zamanda mal ve hizmet fiyatlarında artışa neden olmuştur. Sığınmacıların barınma ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ev satın alması veya kiralaması, konut fiyatlarını yükseltmiş ve bu da özellikle dar gelirli ailelerin barınma sorunları yaşamasına yol açmıştır. Bu bağlamda, yerli halkın barınma ihtiyaçlarını karşılamakta zorluk çektiği anlaşılmaktadır.

Canbey ve Özgürler'e (2018) göre, sığınmacıların, misafirliğin uzun sürmesi ve barınma merkezlerinden şehirlere yerleşmeleri sonucunda ailelerine bakabilmek temel gereksinimlerini karşılamak için çalışmak zorunda kalmaları, emek piyasalarında rekabeti arttırmaktadır.

Çoltu ve Öztürk (2018) çalışmalarında Suriye'den gerçekleşen kitlesel göçlerin özellikle yoğun yerleşim bölgelerinde orta ve uzun vadede ekonomiyi olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Suriyeli sığınmacıların vasıf gerektirmeyen işlerde düşük ücretlerle çalışmaya razı olmaları ve çoğunun kayıt dışı istihdam edilmesi, işverenler tarafından olumlu bir durum olarak görülürken, yerel halk tarafından ise rekabeti artırıcı ve işsizlik sorununu derinleştirici bir etken olarak algılanmaktadır.

Aygül (2018) araştırmasında Suriyeli sığınmacıların düşük ücretli işlerde çalışmayı kabul etmelerinin sebepleri arasında, kalabalık aile yapıları ve aile üyelerinin iş gücüne katılması, hane başına düşen gelirin artması beklentisinin etkili olduğunu ileri sürmektedir. Ancak, bu durum yerel halk açısından rekabeti zorlaştırmış ve işsizliği artırmıştır. Suriyeli sığınmacıların yoğun olarak yaşadığı şehirlerde, arz-talep dengesindeki değişiklikler nedeniyle ekonomik düzende fiyat istikrarı bozulmuştur.

Yaman'a (2017) göre, özellikle sınıra yakın illerde görülen bir diğer ekonomik etki, hayat pahalılığının artmasıdır. Nüfus artışına bağlı olarak talep oranının yükselmesi, başta temel gıda maddeleri olmak üzere tüm ekonomik ürünlerin fiyatlarında artışa yol açmıştır. Bu nedenle, Kilis, Şanlıurfa, Hatay ve Gaziantep gibi sığınmacı hareketliliğinin yoğun olduğu şehirlerde enflasyon oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde seyrettiği gözlemlenmektedir.

Ekici (2019) araştırmasında Suriyeli sığınmacıların misafirlik sürelerinin uzamasıyla, yoğun yaşadıkları şehirlerde kendi iş yerlerini açtıklarının gözlemlendiğini vurgulamaktadır. Bu durum, yerel esnaf açısından olumsuz etki yaratmakta ve sığınmacıların kurduğu işletmeler, yerel esnafın rekabet gücünü zorlaştırmaktadır. Türkiye'ye yönelik kitlesel göçler, gıda fiyatlarının artmasına ve ev kiralarının yükselmesine yol açarken, sığınmacıların iş hayatına katılımı da yerel halk açısından işsizlik sorununu derinleştirmiştir. Bu bağlamda, yerel halk, Suriyelilerin ekonomiye olumsuz etkisi olduğuna inanmaktadır.

Altunç ve diğerleri (2017) ise araştırmalarında Suriyelilerin Türkiye'nin bütçesini olumsuz etkilediğine dikkat çekmektedir. Tunç (2015) ise Suriyelilerin kalış sürelerinin uzaması nedeniyle kamu harcamalarının olumsuz etkilediğini ileri sürmektedir. Ekici (2019) da Suriyelilerin kayıt dışı çalışmaları ve iş yeri açmalarının vergi kaybına neden olduğunu belirtmektedir.

3.3.2. Sosyokültürel etkileri

İnsanlar, zorunlu veya gönüllü olarak göç ederler. Gönüllü göçler daha planlı ve hazırlıklı olup, göç edenler gidilecek ülkenin dilini öğrenme ve kültürünü araştırma fırsatına sahipken, zorunlu göçlerde bu imkanlar genellikle yoktur. Bireysel ve kitlesel göçlerin etkileri farklıdır; bireysel göçlerde uyum çabası daha belirginken, kitlesel göçlerde sığınmacıların görünürlüğü artar ve bu durum hayatın birçok alanında hissedilir.

2011 yılında Suriye'deki iç çatışmaların ardından Türkiye'ye gelen kitlesel göçler, sosyal ve kültürel çevrede önemli değişimlere yol açmıştır. Her ne kadar benzer bir kültüre sahip olsak da, kültür canlı bir yapıdır ve zamanla değişir. Suriyeli sığınmacılarla ortak bir geçmişimiz bulunmasına rağmen, yaşam tarzı ve bakış açıları farklıdır. Sığınmacılar, toplu hareket ederek belirli semtlerde yaşamaya başladıklarında, bu durum sosyal uyumu zorlaştırmış ve kültürel çatışmalara yol açmıştır.

Suriyeli sığınmacıların kentleri ve mekanları kullanma biçimleri, giyimleri, dilleri ve kendi dillerinde yazılı işyeri levhaları gibi unsurlar, onları yerel halktan ayıran belirgin semboller oluşturmuştur (Türkoğlu ve Elmastaş, 2023). Ayrıca, sığınmacılar,

kadın ve çocuklar başta olmak üzere, yoğun trafik akışının olduğu bölgelerde, dini mekanlarda ve diğer sosyal alanlarda dilencilik yapmaktadır (Arslan ve diğerleri, 2015).

Suriye'den gelen sığınmacılarla dil farklılıkları, kültürel çatışmalara neden olmakta, aile yapısına dair farklı bakış açıları kültürel uyumsuzluğa yol açmaktadır. Suriyeli sığınmacıların çoğu çok eşliliği kültürel bir norm olarak benimsemekte ve bu durum, özellikle kızlarını ikinci eş olarak evlendirme gibi uygulamalara yol açmaktadır. Bu tür uygulamalar, toplumun temel yapı taşı olan aile kavramını sarsmış ve olumsuz etkiler yaratmıştır (Tunç, 2015).

Suriyeli sığınmacıların sayısının fazla olması, sosyal uyumu güçleştirmiş ve toplumsal etkileşimi artırmıştır. Bu süreçte gayri resmi evlilikler, boşanmalar gibi sosyal sorunlar artmıştır (Koçak, 2020).

Suriyeli sığınmacıların, Müslüman kimlikleri üzerinden bir kültürel ortaklık bulunsa da yaşam tarzları, değer yargıları ve bakış açıları farklılıklar yaratmakta ve bu da sığınmacıların yerleştiği şehirlerde sosyal ve kültürel sorunlara yol açmaktadır (Karasu, 2018). Genel olarak, Suriye'den gelen kitlesel göçlerin, sosyal alan, kültür ve toplumsal düzen üzerinde olumsuz etkileri gözlemlenmektedir.

3.3.3. Güvenliğe etkileri

Kitlesel göçlerin bir diğer önemli etkisi ise güvenlidir. Suriye iç savaşının ardından gerçekleşen göçler, zaman zaman ülkelerin sınır güvenliğini tehdit etmiş ve bu nedenle sınır güvenliği önlemleri artırılmıştır. Sınır bölgeleri, beton duvarlar ve tel örgülerle güçlendirilmiş; teknolojik izleme sistemleri ve personel sayısı artırılmıştır (Algedik ve Aliyev, 2023).

Suriye'den gelen kitlesel göçlerin güvenlik üzerinde önemli bir etkisi de bireysel ve toplumsal güvenlidir. Suriyeli sığınmacıların farklı dil, kültür ve alışkanlıklara sahip olmaları, yerel halkla uyumsuzluk yaratmış ve bu durum güvenlik algılarını olumsuz etkilemiştir. Göçmenler, geldikleri topluma uyum sağlamakta zorluk çekerken, zamanla kültürel çatışmalar ve toplumsal sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu uyumsuzluk, göçmenlerin suçlu ve sapkın davranışlar sergiledikleri algısını güçlendirmiştir (Kızmaz, 2018).

Ekonomik zorluklar ve temel ihtiyaçlara erişimdeki güçlükler, Suriyeli sığınmacılar arasında en ufak anlaşmazlıkların bile asayiş sorunlarına yol açmasına neden olmuştur (Çoltu ve Öztürk, 2018). Düşük gelir seviyesi, kötü yaşam koşulları, eğitim eksiklikleri gibi faktörler, özellikle gençler ve kadınlar üzerinde istismara açık bir zemin hazırlamaktadır. Uyuşturucu kullanımı ve suç örgütlerine katılım gibi sorunlar, bu grup için güvenlik tehdidi oluşturabilir (Tunç, 2015).

Suriyelilerin yoğun şekilde belli semtlerde yaşamaları ve bu bölgelerin Suriyelilerin bölgesi olarak anılmaları, yerel halk arasında güvenlik kaygılarına neden olmaktadır. Sosyal etkileşimden kopuk, dışa kapalı ve düşük gelirli bir kitlenin uzun vadede güvenlik riskleri oluşturabileceği düşünülmektedir (Yaman, 2017). Ayrıca, eğitim almayan, düşük gelirli ve kimlik sorunları yaşayan Suriyeli gençlerin suç dünyasına çekilme riski bulunmaktadır (Karsu, 2018).

Sonuç olarak, Suriye'den gelen kitlesel göçler hem sınır güvenliği hem de toplumsal güvenlik algıları üzerinde olumsuz etkiler yaratmış; yerel halk açısından bu göçler, güvenlik tehdidi olarak algılanmıştır.

3.3.4. Çevresel etkileri

Kitlesel göçlerin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinden biri, göç eden nüfusun barınma ihtiyaçlarını karşılamak için tercih ettiği gecekondu bölgeleridir. Ekonomik yetersizlik nedeniyle tercih edilen gecekondu, çarpık kentleşmeye, görüntü ve ses kirliliğine neden olmaktadır (Sandal vd., 2016). Nüfus artışı, yerel hizmetlerde aksamalara ve altyapı yetersizliklerine yol açmakta, bu da çevre kirliliğini tetiklemektedir (Atak, 2016).

Suriye'den gelen sığınmacıların çoğunluğu kırsal kökenli olup, bu durum, Türkiye'deki kentleşme sürecini olumsuz etkileyebileceği düşüncesini doğurmaktadır (Gençler, 2020: 129). Gecekondulaşmanın artması hem fiziki hem de sosyal sorunların çoğalmasına yol açmakta; yetersiz altyapı ve sağlıksız yaşam koşulları, çevre kirliliğine (yakıt, çöp vb.) neden olarak toprak, hava ve su kirliliğini artırmaktadır (Demir, 2023). Ayrıca, Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları şehirlerde, kültürel simgeler ve görüntüler kullanmaları, yerel halk açısından kültürel çatışmalara yol açmakta ve görüntü kirliliği

olarak algılanmaktadır. Nüfus artışıyla birlikte, şehirlerdeki trafik sorunları da büyümekte ve bu durum çevre kirliliğine yol açmaktadır (Polat ve Kaya, 2017).

3.4. Göçmenlere Yönelik Tehdit Algıları

29 Nisan 2011’de Türkiye’ye gelmeye başlayan ve özellikle 2013 sonrası kamp dışında çoğunlukla şehirlerde yaşamaya devam eden Suriyelilerle ilgili olarak, Türk toplumunun “kabul” ve “dayanışma” gösterdiği, ancak aynı zamanda ciddi endişeler taşıdığı da görülmektedir. 2011’de başlangıçta kısa süreceği düşünülen sürecin uzaması ve sayılarının hızla milyonları aşmasıyla, dayanışma duygularının zayıfladığı ve kaygıların arttığı bir eğilim gözlenmektedir. Türk toplumundaki Suriyelilere yönelik olumsuz algının artmasında, ekonomik zorlukların, işsizliğin artmasının ve özellikle 2023 seçimleriyle sürecin siyasallaşmasının önemli rol oynadığına dikkat çekilmektedir (Erdoğan, 2023).

Suriyeler Barometresi (SB) çalışmaları, Türk toplumunda Suriyelilere yönelik kaygıların düzenli bir şekilde arttığını göstermektedir. Ortalama kaygı düzeyleri 5 üzerinden değerlendirildiğinde, SB-2017’de 3,2, SB-2019’da 3,6, SB-2021’de 3,5 ve SB-2022’de ise 3,8 ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Bu oranlar, oldukça yüksek olup göz ardı edilmemesi gereken bir kaygı olduğunu göstermektedir (Erdoğan, 2023). SB-2022’de, Türk toplumunda Suriyelilerden kaynaklı en ciddi kaygının %84 ile (puan karşılığı 4,1) “Suriyelilerin vatandaş olmaları” olduğu belirlenmiştir. SB çalışmaları boyunca en yüksek seviyelerde ya da ikinci sırada yer alan kaygı ise, “ülkemin ekonomisine zarar verecekleri” düşüncesidir. SB-2022’de bu oran %76,8 iken puan değeri 3,9’dur. Üçüncü sırada ise %76,3 ile (puan değeri 3,8) “Suriyelilerin Türkiye’nin sosyal-kültürel yapısına zarar verecekleri” düşüncesi bulunmaktadır. “Demografik değişim ve kimlik bozulması” kaygısı da %76,1 (puan: 3,8) oranıyla yüksek bir şekilde temsil edilmektedir. “Suriyeliler yüzünden devletin sağladığı kamu hizmetlerinde azalma ya da kalitesizleşme olacağını düşünüyorum” düşüncesi %75,2 ile beşinci sırada yer alırken, bunu %74,1 ile (puan: 3,8) “Suriyelilerin şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal huzuru bozduklarını düşünüyorum” kaygısı takip etmektedir. Genel kaygı ölçümü olan 3,8’in gerisinde kalan diğer iki kaygı ise “Suriyelilerin işlerimizi elimizden alacaklarını düşünüyorum” (puan: 3,4) şeklindedir. Bu veriler, Türk toplumunun Suriyelilerle ilgili kaygılarının temelde kimlik kaygılarıyla ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Yani, Türk toplumunun soyut endişelerinin,

somut ve gerçekleşmiş ya da yakın gelecekte gerçekleşebilecek olan “iş kaybı” ya da “suç oranlarının artması” gibi daha somut kaygılardan daha fazla olduğunu söylemek mümkündür. Somut olumsuz tecrübelerden kaynaklanması beklenen “iş kayıpları” veya “suç işleme, zarar verme” gibi kaygıların, tüm kaygılar arasında en sonunda yer alması, bu durumu açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu kaygıların gündeme gelmesinde ekonomik sorunların ve seçim sürecinde konunun siyasallaşmasının önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir (Erdoğan, 2023).

Suriyeliler Barometresi kapsamında 2017, 2019, 2020, 2021 ve 2022’de sırasıyla %57,4, %61,1, %45,8, %33,5 ve %61,6 ile “Suriyelilerin şahsıma, aileme, çocuklarıma zarar vereceklerini düşünüyorum” diyenlerin oranlarının yüksekliği oldukça dikkat çekicidir. Bu verilerden hareketle “Son 5 yıl içinde bir Suriyeliden zarar gördünüz mü?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya son 5 yıl içinde Suriyelilerden bizzat zarar gördüğünü ifade edenlerin oranları 2017, 2019, 2020, 2021 ve 2022’de sırasıyla %9,4, %13,7, %11,4, %11,7 ve %13,8 olarak tespit edilmiştir (Erdoğan, 2023).

2019’den itibaren araştırmaya yeni bir soru eklenmiş ve “zararın niteliği” tespit edilmeye çalışılmıştır. Suriyelilerden kişisel ya da ailevi zarar gördüğünü ifade edenlere “Nasıl bir zarar gördünüz/gördüler?” şeklinde çoklu cevap verilebilen ve 8 seçeneği olan bir soru yöneltilmiştir. Seçenekler “sataşma/taciz”, “huzursuzluk/gürültü”, “hırsızlık”, “şiddet”, “mülkü işgal”, “işimi kaybettim”, “ilişki/evlilik nedeniyle aile düzeni bozuldu”, “maddi/ekonomik zarar/dolandırıcılık” şeklinde sıralanmıştır. 2022 yılında dağılımı sırasıyla %61, %43,4, %43, %39,6, %12,1, %3,2, %2,9 ve %0,7 şeklinde gerçekleşmiştir (Erdoğan, 2023).

Tüm kitlesel göç hareketlerinde, ev sahibi toplumlar için en fazla kaygı yaratan konulardan biri, özellikle ucuz işgücü nedeniyle işlerini kaybetme ya da daha düşük ücretle çalışmak zorunda kalma korkusudur. Bu durum, yeni gelenlere karşı olan tepki ve endişeleri önemli ölçüde etkilemektedir. Bununla birlikte Suriyeliler Barometresi kapsamında Suriyeliler, kentsel alanlarda yerleşip geçimlerini sağlamak için çalışsalar da, algılar açısından Suriyeliler yüzünden iş kaybı yaşama endişesiyle ilgili ciddi bir bulguya ulaşılmamaktadır. Türk toplumunda Suriyelilerden yana duyulan kaygılar sıralamasında iş kaybı endişesi alt sıralarda bulunmaktadır. “Kaygılar: Güvenlik-Huzur ve Toplumsal Kabul” başlığında ayrıntılı olarak açıklandığı gibi, Türk toplumunun “Suriyeliler işimizi elimizden alacak” şeklindeki endişesi, SB-2017 araştırmasında 6

kaygı önerisi arasında 5. sırada (puan 3,2) yer alırken; SB-2019 ve SB-2020 araştırmalarında 9 kaygı önerisi arasında 8. sırada (puan 2019: 3,6, 2020: 3,5), SB-2021'de ise 7 seçenek arasında 6. sırada, SB-2022'de ise 9 seçenek arasında 7. sırada konumlanmaktadır (Erdoğan, 2023).

Ancak Türk toplumuna “Suriyelilerin Türkiye’de çalışmalarıyla ilgili nasıl bir düzenleme yapılmalıdır?” sorusu sorulduğunda, “Kesinlikle alışma izni verilmemelidir/çalışmalarına izin verilmemelidir” diyenlerin oranı, SB-2017’de %54,6, SB-2019’da %56,8, SB-2020’de %49, SB-2021’de %43 ve SB-2022’de ise %51,6 olarak kaydedilmiştir (Erdoğan, 2023).

"Suriyeliler hangi durumlarda iş yeri açabilmelidirler?" sorusundaki seçenekler arasında "kesinlikle açmamalıdır" cevabı, SB-2017'de %54,6, SB-2019'da %67,2, SB-2020'de %55,5, SB-2021'de %54,2 ve SB-2022'de ise %70,5'e yükselmiştir. Bu oran, çalışma hakları verilmesi konusundaki karşıt görüşlerden çok daha güçlüdür. Burada, "kalcılığın reddedilmesi" meselesi kadar, yaşanan ekonomik sorunlar ve sürecin siyasallaşmasının da önemli bir etken olduğu söylenebilir (Erdoğan, 2023).

Üstelik Suriyeliler Barometresi kapsamında Türk toplumuna yöneltilen “Suriyeliler Türk Toplumuna/Türkiye’ye ne ölçüde uyum sağladı?” sorusuna verilen cevaplar, Türk toplumunun Suriyelilerin uyumu konusunda da memnun olmadığını göstermektedir. 2022’de Türk toplumunun %2,1’i Suriyelilerin Türk toplumuna “bütünüyle” uyum sağladığını, %10,1’i ise “büyük ölçüde uyum sağladığını” belirtmiştir. Öte yandan, “çok az” diyenler %17,9, “hiç uyum sağlayamadı” diyenler ise %59,3 olarak değerlendirilmiştir. Yani, “bütünüyle ve büyük ölçüde uyum sağladı” görüşüne sahip olanların toplam oranı %12,2 iken, %77,1’i “hiç uyum sağlamadı, çok az sağladı” cevabını vermektedir. Dikkat çekici bir şekilde, Türk toplumu Suriyelilerin uyum sağlama süreçlerini her yıl daha da az “başarılı” bulmaktadır (Erdoğan, 2023).

Aynı araştırma kapsamında “Türkiye’nin en önemli 10 sorunu içinde Suriyeliler konusu sizce kaçınıcı öncelikli konudur?” sorusu ile Türk toplumunun Suriyelileri ne ölçüde bir sorun olarak gördüğünü ve bu sorunu hangi sıraya koyduğunu açıklamaya çalışmıştır. 2019’da Suriyeliler konusunu Türkiye’nin “en önemli”, “ikinci en önemli” ve “üçüncü en önemli” sorun olarak görenlerin toplamı %60’ı aşarken; 2020’de bu oran

%52,3'e gerilemiştir. 2021'de ise bu üç kategorinin toplamı %60,4'e yükselmiş, 2022'de ise ilk üç toplamı %69,6'ya çıkmıştır (Erdoğan, 2023).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacı, yöntemi, kapsam ve sınırlılıkları, araştırma modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri analiz yöntemi alt başlıklar halinde sunulmaktadır.

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Şanlıurfa'daki Türk girişimcilerin, Suriyelilere yönelik tehdit algılarını incelemektir. Araştırmada Şanlıurfa'daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algıları; ekonomik tehdit, güvenlik tehdidi, çevresel tehdit ve kültürel tehdit olmak üzere 4 boyutta ele alınmaktadır. Ekonomik tehdit alt boyutu, Suriyelilerin ülkeyi ekonomik olarak zorladığı, yaşanan ekonomik güçlüklerin ve işsizliğin artmasının birer sebebi olduğuna ilişkin algıları; güvenlik tehdidi alt boyutu, Suriyelilerin ülkede yaşanan çatışma ve terör olaylarının bir nedeni ve toplumda suç oranının artmasına neden olduğuna ilişkin algıları; çevresel tehdit alt boyutu, Suriyelilerin çevreye zarar veren kişiler olduğuna ve toplumda dilenciliği artırdığına ilişkin algıları ve kültürel tehdit alt boyutu Suriyelilerin kendi kültürlerini Türkiye'ye taşıdıkları, yeni kültürü öğrenmeye çalışmadıkları ve Türklerin kendi kültürel özelliklerinin yok olmasına yol açtıklarına ilişkin algıları değerlendirmektedir (Sarı, 2020).

Araştırmada “Şanlıurfa'daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algıları demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Nicel araştırma, olaylar arasındaki ilişkileri tanımlamak için sayısal veriler kullanan araştırma yöntemidir. Bu yöntem, olayları ve olguları sayılara dönüştürerek objektif sonuçlar elde etmeyi amaçlayan çalışmalardır (Garip, 2023).

Bu çalışmada Şanlıurfa'nın araştırma sahası olarak tercih edilmesinin en önemli nedenlerinden biri, bu ilin en fazla Suriyelinin yaşadığı İstanbul ve Gaziantep'in ardından üçüncü il olmasıdır. Suriyelilerin ilde yaşayan toplam kişi sayısına oranı açısından ise Kilis, Gaziantep ve Hatay'ın ardından dördüncü il olmasıdır. Şanlıurfa'da 12.12.2024 tarihi itibarıyla 245.309 Suriyeli yaşamaktadır. 2.458.855 olan il nüfusunun %9,98'i Suriyelilerden oluşmaktadır (GİB, 2024).

4.3. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu araştırma, coğrafi olarak Şanlıurfa ili ile sınırlandırılmış olup araştırmanın örneklemini sadece Şanlıurfa'da faaliyet gösteren Türk girişimciler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında Şanlıurfa'daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algılarına odaklanılmaktadır. Veriler, 2024 yılının aralık ayında toplanmıştır.

4.4. Araştırma Modeli

Bu araştırma, kesitsel çalışma örneğidir. Kesitsel çalışma, belirli bir zaman diliminde bir grup bireyin belirli özelliklerinin veya durumlarının incelendiği bir araştırma tasarımıdır. Bu tür çalışmalar, genellikle bir popülasyonun o anki durumu hakkında veri toplamak amacıyla kullanılır (Çaparlar ve Dönmez, 2016).

4.5. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı bulunan 16 bin girişimcidir. Araştırmanın örneklemini ise Şanlıurfa'da bulunan 384 girişimcidir. Bu tezin örnekleme tekniği, belirli bir grup üzerinde yapılan incelemeye dayalı bir araştırma olduğundan, amaçsal örneklemedir. Muhtemel örneklem büyüklüğümüz aşağıda yapılan uygulanan teknikle oluşturulmuştur.

n: Örneklem büyüklüğü

Z: Güven katsayısı (Z-değeri) %95 güven düzeyi için Z 1.96

p: Araştırmanın başarı oranı %50 ya da 0.5

E: Hata payı %5 ya da 0.05

Bu durumda, örneklem büyüklüğü yaklaşık 384 kişidir. Araştırma kapsamında Şanlıurfa'daki 386 Türk girişimciden veri toplanmıştır.

4.6. Veri Toplama ve Verilerin Analizi

Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan ilki, araştırmacı tarafından geliştirilen Demografik Bilgi Formu'dur. Bu form katılımcıların Suriyelilere yönelik tehdit algıları ile demografik özellikleri arasında herhangi bir ilişki olup olmadığının tespit edilebilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan diğer form İbrahim Halil Sarı (2020) tarafından geliştirilen *Yerel Halkın Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği*'dir (SYTAÖ). 5'li likert tipinden (1: kesinlikle katılmıyorum, 5: kesinlikle katılıyorum) oluşan ölçek ekonomik, güvenlik, çevresel ve kültürel olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Yüksek puan daha fazla tehdit algısına sahip olduğu anlamına gelmektedir. Tersten puanlanan herhangi bir madde bulunmamaktadır.

Bu araştırmada SYTAÖ'nün kullanımı için ölçek sahibinden önceden izin alınmıştır. Ardından bu araştırma için Hasan Kalyoncu Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Kurulu'ndan izin alınmıştır (bkz. EK-2). İzinlerin alınmasının ardından veriler, çevrimiçi toplanmış ve SPSS programıyla analiz edilmiştir. Analiz için SPSS 25 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada yer alan 386 katılımcının bilgilerinde frekans, yüzde ve grafik yöntemi ile bilgi verilmiştir. Suriyelilere yönelik tehdit algıları ölçeğinin de frekans, yüzde ve grafik yöntemi ile katılımcıların yanıtları gösterilmiştir.

Araştırma kapsamında 386 katılımcının demografik bilgileri ile Suriyelilere yönelik tehdit algıları ölçeği (SYTAÖ) ile alt boyutlarında anlamlı farklılık olup olmadığını parametrik testlerden bağımsız örneklem t testi ve ANOVA analizi uygulanmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında ve $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir.

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

5.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Araştırma kapsamında öncelikle katılımcıların demografik bilgileri elde edilmiştir. Araştırmada katılımcı sayısı 386 olup kadın katılımcı sayısı 84, erkek katılımcı sayısı 302'dir. Tablo 1'e göre, katılımcıların %78,2'si erkek, %21,8'i ise kadındır. Bu, katılımcıların büyük bir kısmının erkek olduğunu, kadın katılımcıların ise daha düşük bir oranda yer aldığını göstermektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilere Göre Dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Kadın	84	21,8
	Erkek	302	78,2
Yaş	18-24 Yaş	74	19,2
	25-34 Yaş	158	40,9
	35-44 Yaş	91	23,6
	45 Yaş ve Üzeri	63	16,3
Eğitim Düzeyi	Lise veya Daha Düşük	119	30,8
	Ön Lisans	79	20,5
	Lisans ve Üstü	188	48,7
Gelir Düzeyi	0 - 20.000 TL	69	17,9
	20.001 - 50.000 TL	176	45,6
	50.001 TL ve Üstü	99	25,6

	Belirtmek istemiyorum	42	10,9
Girişimcilik Sektörleri	Perakende	44	11,4
	İnşaat	50	13,0
	Tarım	67	17,4
	Sanayi	48	12,4
	Hizmet sektörü (örneğin, restoran, otel vb.)	131	33,9
	Diğer	46	11,9
	Şanlıurfa'da İkamet Süreleri	5 Yıl veya Daha Az	96
6-10 Yıl		68	17,6
11 Yıl ve Üzeri		222	57,5
Kendilerinin ya da Yakın Çevrelerinin Suriyelilerle İlgili Herhangi Bir Sorun Yaşama Durumları	Evet	258	66,8
	Hayır	128	33,2
Suriyeliler ile İş Yapma Sıklığı	Hiç iş yapmıyorum	187	48,4
	Bazen iş yapıyorum	168	43,5
	Sıkça iş yapıyorum	31	8,0
Suriyelilerin Varlığı, İş Yapma Biçiminde veya İşletmede Herhangi Bir Değişikliğe Yol Açma Durumu	Evet, olumlu değişiklikler oldu	40	10,4
	Evet, olumsuz değişiklikler oldu	188	48,7
	Hayır, herhangi bir değişiklik olmadı	98	25,4
	Bilmiyorum	60	15,5

Katılımcıların %40,9'u 25-34 yaş grubundadır. Bu, araştırmaya katılan kişilerin büyük bir kısmının genç yetişkinlerden oluştuğunu göstermektedir. 18-24 yaş arasındaki katılımcılar %19,2'lik, 35-44 yaş grubundaki %23,6 ve 45 yaş ve üzeri katılımcılar %16,3'lük bir paya sahiptir.

Katılımcıların en büyük kısmı %48,7 oranla lisans ve üstü mezunlarıdır. Yaklaşık üçte biri (%30,8) lise diploması veya daha düşük eğitim seviyesine sahiptir. Katılımcıların %20,5'inin ön lisans diploması bulunmaktadır.

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların gelir dağılımının farklı kategorilere göre nasıl şekillendiği net bir şekilde görülmektedir. Gelir düzeyinin 20.001 TL ile 50.000 TL arasında olduğunu belirten katılımcıların oranı %45,6'dır. Bu grup gelir düzeyi

açısından en büyük paya sahiptir. Bu grubu 51.000 TL ve üstü gelir düzeyine sahip olduğunu belirten grup takip etmektedir. Bu katılımcıların oranı, %25,6'dır. Katılımcıların %19,9'u gelirinin 0-20.000 TL arasında olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %10,9'u gelirlerini belirtmek istememiştir.

Ankete katılan girişimcilerin sektörel dağılımları incelendiğinde, yerel toplumun ekonomi alanını oluşturan birbirinden farklı, birçok sektördeki girişimcilerin katıldığı görülmektedir. Katılımcıların en büyük kısmı, %33,9'u, hizmet sektöründe (örneğin, restoran, otel vb.) faaliyet göstermektedir. %17,4'ü tarım sektöründe yürütmektedir. Katılımcıların %13'ü inşaat sektöründe faaliyetlerde bulunmaktadır. %13'ü inşaat, %12,4'ü sanayi sektöründe faaliyet göstermektedir. %11,9'u diğer sektörlerde faaliyet göstermektedir. Katılımcıların %11,4'ü girişimcilik faaliyetlerini perakende sektöründe yürütmektedir. Katılımcıların girişimcilik faaliyetleri, genel olarak hizmet ve tarım sektöründe yoğunlaşmaktadır.

Katılımcıların Şanlıurfa'da ikamet etme sürelerinin dağılımı dikkate alındığında, oldukça çeşitli bir dağılım gözlenmektedir. En büyük oranı oluşturan %57,5'i, 11 yıl ve daha uzun süredir Şanlıurfa'da ikamet ettiğini belirtmiştir. Bir başka önemli oran ise %24,9'u, 5 yıl ve daha az Şanlıurfa'da ikamet eden katılımcılardır. Katılımcıların %17,6'sı ise 6-10 yıl arasında Şanlıurfa'da ikame etmektedir.

Katılımcılara, kendilerinin veya yakın çevrelerinin Suriyelilerle ilgili herhangi bir sorun yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Bu soruya katılımcıların %66,8'i "evet" yanıtını verirken, %33,2'si ise "hayır" cevabını vermiştir. Bu sonuç, katılımcıların büyük bir kısmının Suriyelilerle ilgili sorunlar yaşadıklarını belirttiklerini göstermektedir.

Katılımcıların Suriyelilerle iş yapma sıklığı konusunda farklı oranlarda yanıtlar verilmiştir. Katılımcıların %48,4'ü, Suriyelilerle hiçbir iş ilişkisi bulunmadığını belirterek "hiç iş yapmıyorum" seçeneğini tercih etmiştir. Katılımcıların %43,5'i "bazen iş yapıyorum" yanıtını vermiştir. %8'i ise "sıkça iş yapıyorum" yanıtını vermişlerdir.

Suriyelilerin varlığının iş yapma biçiminde veya işletmede herhangi bir değişikliğe yol açma durumuna katılımcıların %48,7'si "evet, olumsuz değişiklikler oldu.", %25,4'ü "hayır, herhangi bir değişiklik olmadı.", %15,5'i "bilmiyorum" ve

yalnızca %10,4'lük kısmı “evet, olumlu değişiklikler oldu.” yanıtını vermişlerdir. Böylece katılımcıların, Suriyelilerin varlığı iş yapma biçiminde veya işletme herhangi bir değişikliğe yol açma durumu incelendiğinde, sayıca çoğunluğun evet olumsuz etki oldu yanıtını verdikleri tespit edilmiştir.

5.2. SYTAÖ ile Alt Boyutlarının Normallik Dağılımının Test Edilmesi

Verinin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov Testi kullanılmıştır. Test sonucunda tüm ölçekler için p değerleri 0 çıkmıştır. P değeri 0,05'ten küçük olduğu için, normal dağılımdan anlamlı bir sapma olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, SYTAÖ verisi normal dağılmıyor. Genel olarak tüm boyutlar için negatif çarpıklık gözlemleniyor, yani veriler sola çarpık. Kurtosis değerleri ise genelde normal dağılımdan farklılık gösteriyor. Ancak çoğu boyutun kurtosis değeri 0'a yakın, yani dağılımlar normalden daha az sivri ve daha düz. Bu da verinin çoğunluğunun orta seviyede yoğunlaştığını ancak uç noktaların da önemli olabileceğini işaret eder.

Tablo 2. SYTAÖ ile alt boyutlarının normallik dağılımı analizi

Ölçekler	Kolmogorov-Smirnov			Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
	Statistic	df	p		
SYTAÖ	,101	386	,000	-,940	1,025
Ekonomik Tehdit	,287	386	,000	-1,512	,987
Güvenlik Tehdidi	,094	386	,000	-,251	-1,023
Çevresel Tehdit	,106	386	,000	-,424	,855
Kültürel Tehdit	,110	386	,000	-,784	,418

Parametrik testler, özellikle t-testleri ve ANOVA gibi testler, verilerin normal dağılıma uygun olması gerektiğini varsayar. Tablo 2'de SYTAÖ ve alt boyutlarının normallik dağılımı yer almaktadır. Buna göre verilerin istatistiksel açıdan normal dağılım sergilemediği görülmektedir ($p < ,05$). Ancak basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 2 arasında olması ile örneklem hacminin 30 ve üzerinde olması halinde verilerin normal dağıldığını kabul eden araştırmalar da mevcuttur (Field, 2013; Tabachnick ve Fidell, 2013; Kline, 2011; George ve Mallery, 2019). Bu çerçevede SYTAÖ ve alt

boyutlarına yönelik puanlara ait verilerin istatistiksel açıdan normal dağıldığı kabul edilmiştir. Bu nedenle parametrik testler uygulanabilir.

5.3. Katılımcıların Demografik Bilgileri ile SYTAÖ ile Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Tablo 3'te katılımcıların cinsiyetlerine göre SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) karşılaştırılmasına yönelik bağımsız örneklem t testi sonuçları yer almaktadır. Her bir boyut için cinsiyetler arasında anlamlı farklar incelenmiştir. Buna göre; SYTAÖ boyutunda kadınların ortalama puanı ($M = 4,1266$, $SS = 1,01157$) erkeklerin ortalama puanına ($M = 3,7574$, $SS = 0,86503$) göre daha yüksek bulunmuştur. Yapılan t testi sonucu ($t = 3,330$, $p = 0,001$) $p < 0,05$ olduğu için, kadınlar ile erkekler arasında SYTAÖ boyutunda anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Bu, kadınların erkeklere göre daha yüksek bir tehdit algısına sahip olduklarını göstermektedir.

Ekonomik tehdit boyutunda kadınların ortalama puanı ($M = 4,4452$, $SS = 0,99024$) erkeklerin ortalama puanına ($M = 4,5166$, $SS = 0,85814$) çok yakın olup, anlamlı bir fark bulunmamaktadır. t testi sonucu ($t = -0,651$, $p = 0,516$) $p > 0,05$ olduğundan, ekonomik tehdit boyutunda cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu, kadınlar ve erkeklerin ekonomik tehdit algılarının benzer olduğunu göstermektedir.

Güvenlik tehdidi boyutunda kadınların ortalama puanı ($M = 3,8595$, $SS = 1,14777$) erkeklerin ortalama puanına ($M = 3,2543$, $SS = 1,12227$) göre daha yüksektir. t testi sonucu ($t = 4,350$, $p = 0,000$) $p < 0,05$ olduğu için, güvenlik tehdidi boyutunda kadınlar lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılabilir. Kadınlar, güvenlik tehditlerini erkeklerden daha fazla önemsiyor olabilirler.

Çevresel tehdit boyutunda kadınların ortalama puanı ($M = 4,0387$, $SS = 1,15219$) erkeklerin ortalama puanına ($M = 3,3742$, $SS = 1,15813$) göre daha yüksektir. t testi sonucu ($t = 4,657$, $p = 0,000$) $p < 0,05$ olduğu için, çevresel tehdit boyutunda da kadınlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu, kadınların çevresel tehdit algılarının erkeklerden daha yüksek olduğunu gösteriyor.

Kültürel tehdit boyutunda kadınların ortalama puanı ($M = 4,0625$, $SS = 1,16414$) erkeklerin ortalama puanına ($M = 3,6523$, $SS = 0,97006$) göre daha yüksektir. t testi sonucu ($t = 3,276$, $p = 0,001$) $p < 0,05$ olduğu için, kültürel tehdit boyutunda kadınlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Kadınların kültürel tehdit algılarının erkeklerden daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan bağımsız örneklem t testine göre, kadınlar ve erkekler arasında SYTAÖ, güvenlik tehdidi, çevresel tehdit ve kültürel tehdit boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklar bulunmuştur. Kadınlar bu boyutlarda erkeklere kıyasla daha yüksek puanlar verirken, yalnızca ekonomik tehdit boyutunda cinsiyetler arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir.

Tablo 3. Katılımcıların cinsiyetlerine göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Grup	N	Ort.	ss	t	p
SYTAÖ	Kadın	84	4,1266	1,01157	3,330	,001*
	Erkek	302	3,7574	,86503		
Ekonomik Tehdit	Kadın	84	4,4452	,99024	-,651	,516
	Erkek	302	4,5166	,85814		
Güvenlik Tehdidi	Kadın	84	3,8595	1,14777	4,350	,000*
	Erkek	302	3,2543	1,12227		
Çevresel Tehdit	Kadın	84	4,0387	1,15219	4,657	,000*
	Erkek	302	3,3742	1,15813		
Kültürel Tehdit	Kadın	84	4,0625	1,16414	3,276	,001*
	Erkek	302	3,6523	,97006		

* $p < ,05$

Tablo 4, katılımcıların yaş dağılımlarına göre SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) varyans eşitliğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testinin sonuçlarını sunmaktadır. SYTAÖ boyutunda Levene testi sonucu ($F = 1,398$, $p = 0,243$) $p > ,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu, katılımcıların yaş gruplarına göre varyanslarının eşit olduğu anlamına gelir. Ekonomik tehdit boyutunda Levene testi sonucu ($F = 0,321$, $p = 0,810$) $p > ,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur.

Katılımcıların yaş gruplarına göre ekonomik tehdit algılarının varyanslarının eşit olduğunu gösterir. Güvenlik tehdidi boyutunda Levene testi sonucu ($F = 0,887$, $p = 0,448$) $p > ,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu, katılımcıların yaş gruplarına göre güvenlik tehdidi algılarının varyanslarının eşit olduğu anlamına gelir. Çevresel tehdit boyutunda Levene testi sonucu ($F = 1,590$, $p = 0,191$) $p > ,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu, yaş gruplarına göre çevresel tehdit algılarının varyanslarının eşit olduğunu gösterir. Kültürel tehdit boyutunda Levene testi sonucu ($F = 1,054$, $p = 0,369$) $p > ,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Katılımcıların yaş gruplarına göre kültürel tehdit algılarının varyanslarının eşit olduğu sonucuna varılabilir.

Levene testi sonuçlarına göre, SYTAÖ ve tüm alt boyutlarında (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) katılımcıların yaş gruplarına göre varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p > ,05$). Bu, her bir boyut için yaş gruplarının algılarındaki varyansların eşit olduğunu gösterir ve dolayısıyla varyans eşitliği varsayımının sağlandığını ortaya koymaktadır. Bu, istatistiksel analizlerde bu boyutlar için varyans eşitliği varsayımının geçerli olduğu anlamına gelir. Başka bir ifadeyle, SYTAÖ ile alt boyutu olan ekonomik tehdit, güvenlik tehdit, çevresel tehdit ve kültürel tehdit puanlarının varyansları homojen dağıldığı görülmektedir ($p < ,05$).

Tablo 4. Katılımcıların yaş dağılımlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi

	Levene Statistic	df1	df2	p
SYTAÖ	1,398	3	382	,243
Ekonomik Tehdit	,321	3	382	,810
Güvenlik Tehdidi	,887	3	382	,448
Çevresel Tehdit	1,590	3	382	,191
Kültürel Tehdit	1,054	3	382	,369

Tablo 5, katılımcıların yaş gruplarına göre SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit)

karşılaştırılmasına yönelik yapılan ANOVA analizinin sonuçlarını sunmaktadır. ANOVA, gruplar arasındaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test eder. Her bir boyut için F değeri ve p değeri verilmiş olup, Fark sütunu ise hangi gruplar arasında anlamlı farklar olduğunu göstermektedir. SYTAÖ boyutunda F değeri 2,949 olup p değeri (0,033) 0,05'ten küçüktür. SYTAÖ boyutunda yaş grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır. 18-24 yaş grubu (1) ile 35-44 yaş grubu (3) arasında anlamlı bir fark olduğu gözlenmektedir. Bu bulgu, 18-24 yaş grubunun, 35-44 yaş grubundan daha yüksek bir tehdit algısına sahip olduğunu göstermektedir.

Ekonomik tehdit boyutunda F değeri 0,279 olup p değeri (0,841) 0,05'ten büyüktür. Buna göre, ekonomik tehdit boyutunda yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu, katılımcıların farklı yaş gruplarındaki bireylerinin ekonomik tehdit algılarının birbirine yakın olduğunu ve yaşın bu algılar üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Güvenlik tehdidi boyutunda F değeri 6,040 olup p değeri (0,001) 0,05'ten küçüktür. Buna göre, güvenlik tehdidi boyutunda yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. 18-24 yaş grubu (1) ile 35-44 yaş grubu (3) ve 45 yaş ve üzeri (4) grubu arasında anlamlı farklar vardır. Ayrıca 25-34 yaş grubu (2) ile 35-44 yaş grubu (3) arasında da anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Bu bulgular, genç yaş gruplarının güvenlik tehditlerini daha yüksek algıladığını ve yaş grubu arttıkça bu algıların daha düşük olduğunu göstermektedir.

Çevresel tehdit boyutunda F değeri 6,701 olup p değeri (0,000) 0,05'ten küçüktür. Buna göre, çevresel tehdit boyutunda yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. 18-24 yaş grubu (1) ile 35-44 yaş grubu (3) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark vardır. Ayrıca 25-34 yaş grubu (2) ile 35-44 yaş grubu (3) arasında da anlamlı fark gözlemlenmiştir. Genç yaş gruplarının çevresel tehdit algısının daha yüksek olduğu, yaş grubu arttıkça çevresel tehdit algılarının düştüğü sonucuna ulaşılmaktadır.

Kültürel tehdit boyutunda F değeri 0,954 olup p değeri (0,414) 0,05'ten büyüktür. Buna göre, kültürel tehdit boyutunda yaş grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu, katılımcıların farklı yaş gruplarındaki

bireylerinin kültürel tehdit algılarının birbirine benzer olduğunu ve yaşı bu algı üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Sonuç olarak, SYTAÖ boyutunda 18-24 yaş grubu ile 35-44 yaş grubu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunurken, diğer yaş grupları arasında anlamlı farklar bulunmamaktadır. Ekonomik tehdit ve kültürel tehdit boyutlarında yaş grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklar bulunmazken, güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit boyutlarında daha genç yaş gruplarının tehdit algılarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Genç yaş gruplarının daha yüksek güvenlik ve çevresel tehdit algıladıkları, ancak ekonomik tehdit ve kültürel tehdit boyutlarında yaşı daha az etkili olduğu sonucuna varılabilir.

Tablo 5. Katılımcıların yaş dağılımlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Grup	N	Ort.	ss	F	p	Fark
SYTAÖ	18-24 Yaş ¹	74	3,9879	,88437	2,949	,033*	1>3
	25-34 Yaş ²	158	3,9194	,93825			
	35-44 Yaş ³	91	3,6235	,89930			
	45 Yaş ve Üstü ⁴	63	3,7661	,84055			
Ekonomik Tehdit	18-24 Yaş ¹	74	4,5541	,87745	,279	,841	-
	25-34 Yaş ²	158	4,4608	,89063			
	35-44 Yaş ³	91	4,4901	,94152			
	45 Yaş ve Üstü ⁴	63	4,5556	,82497			
Güvenlik Tehdidi	18-24 Yaş ¹	74	3,7054	1,12760	6,040	,001*	1>3,4 2>3
	25-34 Yaş ²	158	3,5114	1,17022			
	35-44 Yaş ³	91	3,0396	1,08616			
	45 Yaş ve Üstü ⁴	63	3,1968	1,10219			
Çevresel Tehdit	18-24 Yaş ¹	74	3,7500	1,09482	6,701	,000*	1,2>3
	25-34 Yaş ²	158	3,7104	1,17448			
	35-44 Yaş ³	91	3,0989	1,22468			
	45 Yaş ve Üstü ⁴	63	3,3730	1,11250			
Kültürel Tehdit	18-24 Yaş ¹	87	3,8879	1,01783	,954	,414	
	25-34 Yaş ²	172	3,9404	1,10707			
	35-44 Yaş ³	79	3,7500	,97320			
	45 Yaş ve Üstü ⁴	48	3,6302	,87060			

* $p < ,05$

Tablo 6, katılımcıların eğitim düzeylerine göre SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) varyans eşitliğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testinin sonuçlarını göstermektedir. SYTAÖ boyutunda Levene testi sonucu ($F= 0,811, p= 0,445$) $p > ,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların eğitim düzeylerine göre SYTAÖ boyutunda tehdit algılarının varyansları eşittir. Ekonomik tehdit boyutunda ($F= 0,867, p= 0,421$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu, katılımcıların eğitim düzeylerine göre ekonomik tehdit algılarının varyanslarının eşit olduğu anlamına gelir. Güvenlik tehdidi boyutunda ($F= 0,803, p= 0,449$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların eğitim düzeylerine göre güvenlik tehditlerine yönelik algılarının varyansları eşittir. Çevresel tehdit boyutunda ($F= 0,206, p= 0,814$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre çevresel tehdit algılarının varyansları eşittir. Kültürel tehdit boyutunda ($F= 2,967, p= 0,053$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların eğitim düzeylerine göre kültürel tehdit algılarının varyansları eşittir.

Levene testi sonuçlarına göre, SYTAÖ ve tüm alt boyutları (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) için $p > 0,05$ bulunmuştur. Bu da, katılımcıların eğitim düzeylerine göre varyansların eşit olduğunu ve varyans eşitliği varsayımının sağlandığını gösterir. Yani, eğitim düzeyinin bu algılar üzerindeki varyasyonu değiştirmediğini ve gruplar arasında varyans farkı bulunmadığını söyleyebiliriz. Buna göre eğitim düzeylerine göre SYTAÖ ile alt boyutu olan ekonomik tehdit, güvenlik tehdit, çevresel tehdit ve kültürel tehdit puanlarının varyansları homojen dağıldığı görülmektedir ($p > ,05$).

Tablo 6. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi

	Levene Statistic	df1	df2	p
SYTAÖ	,811	2	383	,445
Ekonomik Tehdit	,867	2	383	,421
Güvenlik Tehdidi	,803	2	383	,449
Çevresel Tehdit	,206	2	383	,814
Kültürel Tehdit	2,967	2	383	,053

Tablo 7, katılımcıların eğitim düzeylerine göre SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) karşılaştırılmasına yönelik yapılan analiz sonuçlarını sunmaktadır. SYTAÖ boyutunda F değeri 4,551 olup p değeri (0,011) 0,05'ten küçüktür. SYTAÖ boyutunda eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Lisans ve üstü (3) grubu, lise veya daha düşük (1) grubundan anlamlı şekilde yüksek bir SYTAÖ puanına sahiptir. Bu bulgu, lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların, SYTAÖ boyutunda tehdit algılarının lise veya daha düşük eğitim düzeyine sahip katılımcılara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ekonomik tehdit boyutunda F değeri 0,613 olup p değeri (0,542) 0,05'ten büyüktür. Buna göre, ekonomik tehdit boyutunda eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yani, katılımcıların eğitim düzeylerine göre ekonomik tehdit algılarında belirgin bir farklılık yoktur.

Güvenlik tehdidi boyutunda F değeri 4,651 olup p değeri (0,010) 0,05'ten küçüktür. Buna göre, güvenlik tehdidi boyutunda eğitim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır. Anlamlı farklılık düzeyini ölçmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testine göre lisans ve üstü (3) grubu, lise veya daha düşük (1) grubundan anlamlı şekilde yüksek bir güvenlik tehdidi algısına sahiptir. Bu, lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların, güvenlik tehdidi algılarının, lise veya daha düşük eğitim düzeyine sahip katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Çevresel tehdit boyutunda F değeri 7,623 olup p değeri (0,001) 0,05'ten küçüktür. Buna göre, çevresel tehdit boyutunda eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Anlamlı farklılık düzeyini ölçmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testine göre lisans ve üstü (3) grubu, lise veya daha düşük (1) ve ön lisans (2) gruplarından anlamlı şekilde yüksek bir çevresel tehdit algısına sahiptir. Bu bulgu, lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların, çevresel tehdit algılarının, lise veya daha düşük eğitim düzeyine sahip ve ön lisans düzeyindeki katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Kültürel tehdit boyutunda F değeri 2,596 olup p değeri (0,076) 0,05'ten büyüktür. Buna göre, kültürel tehdit boyutunda eğitim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yani, katılımcıların eğitim düzeylerine göre kültürel tehdit algılarında belirgin bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Sonuç olarak, SYTAÖ ve alt boyutları incelendiğinde, eğitim düzeyi ile SYTAÖ ve bazı alt boyutlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklar olduğu görülmektedir. SYTAÖ, güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit boyutlarında, lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların, lise veya daha düşük eğitim düzeyine sahip katılımcılardan anlamlı şekilde daha yüksek algılara sahip oldukları bulunmuştur. Ekonomik tehdit ve kültürel tehdit boyutlarında ise eğitim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklar bulunmamaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların eğitim düzeylerine göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Grup	N	Ort.	Ss	F	p	Fark
SYTAÖ	Lise veya Daha Düşük ¹	119	3,6798	,89557	4,551	,011*	3>1
	Ön Lisans ²	79	3,7415	,88062			
	Lisans ve Üstü ³	188	3,9782	,91506			
Ekonomik Tehdit	Lise veya Daha Düşük ¹	119	4,4588	,96247	,613	,542	
	Ön Lisans ²	79	4,4430	,93900			
	Lisans ve Üstü ³	188	4,5521	,81539			
Güvenlik Tehdidi	Lise veya Daha Düşük ¹	119	3,1630	1,11961	4,651	,010*	3>1

	Ön Lisans ²	79	3,3063	1,10747			
	Lisans ve Üstü ³	188	3,5606	1,17184			
Çevresel Tehdit	Lise veya Daha Düşük ¹	119	3,2542	1,17980	7,623	,001*	3>1,2
	Ön Lisans ²	79	3,3576	1,13135			
	Lisans ve Üstü ³	188	3,7540	1,17473			
Kültürel Tehdit	Lise veya Daha Düşük ¹	119	3,6155	,95380	2,596	,076	
	Ön Lisans ²	79	3,6424	,98765			
	Lisans ve Üstü ³	188	3,8630	1,07949			

* $p < ,05$

Tablo 8, katılımcıların gelir düzeylerine göre SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) varyans eşitliğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testinin sonuçlarını göstermektedir. SYTAÖ boyutunda Levene testi sonucu ($F= 0,726$, $p= 0,537$) $p > ,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların gelir düzeylerine göre SYTAÖ boyutunda tehdit algılarının varyansları eşittir. Ekonomik tehdit boyutunda ($F= 1,681$, $p= 0,171$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu, katılımcıların gelir düzeylerine göre ekonomik tehdit algılarının varyanslarının eşit olduğu anlamına gelir. Güvenlik tehdidi boyutunda ($F= 0,739$, $p= 0,529$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların gelir düzeylerine göre güvenlik tehditlerine yönelik algılarının varyansları eşittir. Çevresel tehdit boyutunda ($F= 0,560$, $p= 0,641$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Katılımcıların gelir düzeylerine göre çevresel tehdit algılarının varyansları eşittir. Kültürel tehdit boyutunda ($F= 2,752$, $p= 0,042$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların gelir düzeylerine göre kültürel tehdit algılarının varyansları eşittir.

Levene testi sonuçlarına göre, SYTAÖ ve tüm alt boyutları (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) için $p > 0,05$ bulunmuştur. Bu da, katılımcıların gelir düzeylerine göre varyansların eşit olduğunu ve varyans eşitliği varsayımının sağlandığını gösterir. Yani, gelir düzeyinin bu algılar üzerindeki varyasyonu değiştirmediğini ve gruplar arasında varyans farkı bulunmadığını söyleyebiliriz. Buna göre gelir düzeylerine göre SYTAÖ ile alt boyutu olan ekonomik

tehdit, güvenlik tehdit, çevresel tehdit ve kültürel tehdit puanlarının varyansları homojen dağıldığı görülmektedir ($p>,05$).

Tablo 8. Katılımcıların gelir düzeylerine göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi

	Levene Statistic	df1	df2	p
SYTAÖ	,726	3	382	,537
Ekonomik Tehdit	1,681	3	382	,171
Güvenlik Tehdidi	,739	3	382	,529
Çevresel Tehdit	,560	3	382	,641
Kültürel Tehdit	2,752	3	382	,042

Tablo 9, katılımcıların gelir düzeylerine göre SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) karşılaştırılmasına yönelik yapılan istatistiksel analiz sonuçlarını sunmaktadır. SYTAÖ boyutunda F değeri 0,876 olup p değeri (0,454) 0,05'ten büyüktür. SYTAÖ boyutunda gelir düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yani, katılımcıların gelir düzeylerine göre SYTAÖ algılarında belirgin bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Ekonomik tehdit boyutunda F değeri 0,354 olup p değeri (0,787) 0,05'ten büyüktür. Ekonomik tehdit boyutunda gelir düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Katılımcıların gelir düzeyine göre ekonomik tehdit algılarında belirgin bir farklılık yoktur.

Güvenlik tehdidi boyutunda F değeri 1,338 olup p değeri (0,262) 0,05'ten büyüktür. Güvenlik tehdidi boyutunda gelir düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Yani, katılımcıların gelir düzeylerine göre güvenlik tehdidi algılarında belirgin bir farklılık yoktur.

Çevresel tehdit boyutunda F değeri 2,128 olup p değeri (0,096) 0,05'ten büyüktür. Çevresel tehdit boyutunda gelir düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir

fark bulunmamaktadır. Yani, katılımcıların gelir düzeylerine göre çevresel tehdit algılarında belirgin bir farklılık yoktur.

Kültürel tehdit boyutunda F değeri 0,341 olup p değeri (0,796) 0,05'ten büyüktür. Kültürel tehdit boyutunda gelir düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Katılımcıların gelir düzeylerine göre kültürel tehdit algılarında belirgin bir farklılık gözlemlenmemiştir.

Sonuç olarak, SYTAÖ ve alt boyutları (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) incelendiğinde, gelir düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Tüm boyutlar için p değerleri 0,05'in üzerinde bulunmuş ve bu da gelir düzeyine göre katılımcıların algılarında istatistiksel olarak anlamlı farklar olmadığını gösterir. Bu, katılımcıların gelir düzeylerinin tehdit algılarını etkilemediğini göstermektedir.

Tablo 9. Katılımcıların gelir dağılımlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Grup	N	Ort.	ss	F	p	Fark
SYTAÖ	0 - 20.000 TL ¹	69	3,8268	,99465	,876	,454	
	20.001 - 50.000 TL ²	176	3,8376	,83917			
	50.001 TL ve Üstü ³	99	3,9240	,94630			
	Belirtmek istemiyorum ⁴	42	3,6529	,97118			
Ekonomik Tehdit	0 - 20.000 TL ¹	69	4,4261	1,06601	,354	,787	
	20.001 - 50.000 TL ²	176	4,5409	,80123			
	50.001 - 100.000 TL ³	99	4,5091	,84335			
	Belirtmek istemiyorum ⁴	42	4,4381	1,02670			
Güvenlik Tehdidi	0 - 20.000 TL ¹	69	3,4174	1,15389	1,338	,262	
	20.001 - 50.000 TL ²	176	3,3409	1,10258			
	50.001 - 100.000 TL ³	99	3,5455	1,19585			
	Belirtmek istemiyorum ⁴	42	3,1476	1,24709			
Çevresel	0 - 20.000 TL ¹	69	3,5688	1,25065	2,128	,096	

Tehdit	20.001 - 50.000 TL ²	176	3,4773	1,16933		
	50.001 - 100.000 TL ³	99	3,7045	1,13635		
	Belirtmek istemiyorum ⁴	42	3,1726	1,22784		
	0 - 20.000 TL ¹	69	3,7029	1,11579		
Kültürel Tehdit	20.001 - 50.000 TL ²	176	3,7813	,93718		
	50.001 - 100.000 TL ³	99	3,7525	1,13530	,341	,796
	Belirtmek istemiyorum ⁴	42	3,6131	1,00031		

* $p < ,05$

Tablo 10, katılımcıların çalıştıkları sektöre göre SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) varyans eşitliğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testinin sonuçlarını göstermektedir. SYTAÖ boyutunda Levene testi sonucu ($F= 1,254$, $p= 0,283$) $p > ,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların çalıştıkları sektöre göre SYTAÖ boyutunda tehdit algılarının varyansları eşittir. Ekonomik tehdit boyutunda ($F= 1,018$, $p= 0,406$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Bu, katılımcıların çalıştıkları sektöre göre ekonomik tehdit algılarının varyanslarının eşit olduğu anlamına gelir. Güvenlik tehdidi boyutunda ($F= 0,313$, $p= 0,905$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların çalıştıkları sektöre göre güvenlik tehditlerine yönelik algılarının varyansları eşittir. Çevresel tehdit boyutunda ($F= 0,161$, $p= 0,977$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Katılımcıların çalıştıkları sektöre göre çevresel tehdit algılarının varyansları eşittir. Kültürel tehdit boyutunda ($F= 2,294$, $p= 0,075$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların çalıştıkları sektöre göre kültürel tehdit algılarının varyansları eşittir.

Levene testi sonuçlarına göre, SYTAÖ ve tüm alt boyutları (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) için $p > 0,05$ bulunmuştur. Bu da, katılımcıların çalıştıkları sektöre göre varyansların eşit olduğunu ve varyans eşitliği varsayımının sağlandığını gösterir. Yani, çalıştıkları sektörün bu algılar üzerindeki

varyasyonu değiştirmediğini ve gruplar arasında varyans farkı bulunmadiğını sđyleyebiliriz. Buna gđre çalıştıkları sektđre gđre SYTAĞ ile alt boyutu olan ekonomik tehdit, gđvenlik tehdit, çevresel tehdit ve kđltđrel tehdit puanlarının varyansları homojen dağıldığı gđrđlmektedir ($p > ,05$).

Tablo 10. Katılımcıların çalıştıkları sektđre gđre SYTAĞ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi

	Levene Statistic	df1	df2	p
SYTAĞ	1,254	5	380	,283
Ekonomik Tehdit	1,018	5	380	,406
Gđvenlik Tehdidi	,313	5	380	,905
Çevresel Tehdit	,161	5	380	,977
Kđltđrel Tehdit	2,294	5	380	,075

Tablo 11, katılımcıların çalıştıkları sektđre gđre SYTAĞ ve alt boyutları (Ekonomik Tehdit, Gđvenlik Tehdidi, evresel Tehdit, Kđltđrel Tehdit) arasındaki farkları incelemektedir. SYTAĞ boyutunda F değeri 0,585 olup p değeri (0,712) 0,05'ten bđyđktđr. SYTAĞ boyutunda çalışılan sektđre gđre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Katılımcıların çalıştıkları sektđrler, SYTAĞ boyutunda tehdit algıları üzerinde belirgin bir etki yaratmamaktadır. p değeri 0,05'ten bđyđk olduğu için, sektđrler arasında SYTAĞ algısı açısından istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadiğı sđylenebilir.

Ekonomik tehdit boyutunda F değeri 0,538 olup p değeri (0,747) 0,05'ten bđyđktđr. Ekonomik tehdit boyutunda çalışılan sektđre gđre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Katılımcıların çalıştıkları sektđrlere gđre, ekonomik tehdit algılarında önemli bir farklılık gđzlemlenmemektedir.

Gđvenlik tehdidi boyutunda F değeri 1,225 olup p değeri (0,297) 0,05'ten bđyđktđr. Gđvenlik tehdidi boyutunda çalışılan sektđre gđre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Çalışılan sektđr, gđvenlik tehdidi algısını etkilememektedir. p değeri 0,05'ten bđyđk olduğu için, sektđre gđre gđvenlik tehdidi algılarında belirgin bir fark yoktur.

Çevresel tehdit boyutunda F değeri 2,386 olup p değeri (0,038) 0,05'ten küçüktür. Çevresel tehdit boyutunda çalışılan sektöre göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle, katılımcıların çevresel tehdit algıları sektöre göre farklılık göstermektedir. p değeri 0,05'in altında olduğu için bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Anlamlı farklılık düzeyini ölçmek amacıyla yapılan Tukey çoklu karşılaştırma testine göre gelir düzeyi katılımcıların çalıştıkları sektör "diğer" olan katılımcıların güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit puanları sanayi yanıtını veren katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer sektörlerde çalışanların sanayi sektörü çalışanlarına kıyasla çevresel tehdit algısını daha yüksek değerlendirmiştir.

Kültürel tehdit boyutunda F değeri 0,395 olup p değeri (0,853) 0,05'ten büyüktür. Buna göre, kültürel tehdit boyutunda çalışılan sektöre göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Çalışılan sektör, kültürel tehdit algısını etkilememektedir. p değeri 0,05'ten büyük olduğu için, sektörler arasında kültürel tehdit algılarında anlamlı bir farklılık olmadığı söylenebilir.

SYTAÖ ve alt boyutları incelendiğinde, sadece çevresel tehdit boyutunda sektöre göre anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Çevresel tehdit algısı, diğer seçeneğini işaretleyen katılımcılar ile "Sanayi sektörü" seçeneğini işaretleyenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark göstermektedir. Ancak diğer boyutlarda (SYTAÖ, ekonomik tehdit, güvenlik tehdidi, kültürel tehdit), sektöre göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 11. Katılımcıların çalıştıkları sektöre göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Grup	N	Ort.	ss	F	p	Fark
SYTAÖ	Perakende ¹	44	3,8361	,92202	,585	,712	
	İnşaat ²	50	3,7989	,91555			
	Tarım ³	67	3,7965	,90221			
	Sanayi ⁴	48	3,7434	,76206			
	Hizmet sektörü (örneğin, restoran, otel vb.) ⁵	131	3,8389	,90213			
	Diğer ⁶	46	4,0366	1,07742			
Ekonomik	Perakende ¹	44	4,5682	,85502	,538	,747	

Tehdit	İnşaat ²	50	4,4560	,92850		
	Tarım ³	67	4,5194	,89175		
	Sanayi ⁴	48	4,6500	,77240		
	Hizmet sektörü (örneğin, restoran, otel vb.) ⁵	131	4,4733	,87573		
	Diğer ⁶	46	4,3826	1,02574		
	Güvenlik Tehdidi	Perakende ¹	44	3,3682	1,16375	
İnşaat ²		50	3,3040	1,13730		
Tarım ³		67	3,3612	1,15009		
Sanayi ⁴		48	3,1625	1,06684	1,225	,297
Hizmet sektörü (örneğin, restoran, otel vb.) ⁵		131	3,3985	1,15439		
Diğer ⁶		46	3,7261	1,23602		
Çevresel Tehdit	Perakende ¹	44	3,5057	1,20981		
	İnşaat ²	50	3,5250	1,15424		
	Tarım ³	67	3,4179	1,15009		
	Sanayi ⁴	48	3,1979	1,20610	2,386	,038 6>4
	Hizmet sektörü (örneğin, restoran, otel vb.) ⁵	131	3,5191	1,17368		
	Diğer ⁶	46	4,0054	1,18730		
Kültürel Tehdit	Perakende ¹	44	3,6875	1,02459		
	İnşaat ²	50	3,7250	1,03541		
	Tarım ³	67	3,6903	,98866		
	Sanayi ⁴	48	3,6719	,87238	,395	,853
	Hizmet sektörü (örneğin, restoran, otel vb.) ⁵	131	3,7538	1,02140		
	Diğer ⁶	46	3,9239	1,25706		

* $p < ,05$

Tablo 12, katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) varyans eşitliğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testinin sonuçlarını göstermektedir. SYTAÖ boyutunda Levene testi sonucu ($F= 0,325$, $p= 0,723$) $p > ,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre SYTAÖ boyutunda tehdit

algılarının varyansları eşittir. Ekonomik tehdit boyutunda ($F= 2,354, p= 0,096$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu, katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre ekonomik tehdit algılarının varyanslarının eşit olduğu anlamına gelir. Güvenlik tehdidi boyutunda ($F= 0,218, p= 0,804$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre güvenlik tehditlerine yönelik algılarının varyansları eşittir. Çevresel tehdit boyutunda ($F= 2,169, p= 0,116$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında anlamlı bir fark yoktur. Katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre çevresel tehdit algılarının varyansları eşittir. Kültürel tehdit boyutunda ($F= 0,871, p= 0,075$) $p > 0,05$ olduğu için, varyanslar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yoktur. Yani, katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre kültürel tehdit algılarının varyansları eşittir.

Levene testi sonuçlarına göre, SYTAÖ ve tüm alt boyutları (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) için $p > 0,05$ bulunmuştur. Bu da, katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre varyansların eşit olduğunu ve varyans eşitliği varsayımının sağlandığını gösterir. Yani, Şanlıurfa'da ikame ettikleri sürenin bu algılar üzerindeki varyasyonu değiştirmediklerini ve gruplar arasında varyans farkı bulunmadığını söyleyebiliriz. Buna göre Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre SYTAÖ ile alt boyutu olan ekonomik tehdit, güvenlik tehdit, çevresel tehdit ve kültürel tehdit puanlarının varyansları homojen dağıldığı görülmektedir ($p>,05$).

Tablo 12. Katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi

	Levene Statistic	df1	df2	p
SYTAÖ	,325	2	383	,723
Ekonomik Tehdit	2,354	2	383	,096
Güvenlik Tehdidi	,218	2	383	,804
Çevresel Tehdit	2,169	2	383	,116
Kültürel Tehdit	,871	2	383	,419

Tablo 13, katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre SYTAÖ (Sosyal Yatırım Teşvik Algısı Ölçeği) ve alt boyutları (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi,

Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) arasındaki farkları incelemektedir. SYTAÖ boyutunda F değeri 6,912, p değeri (0,001) 0,05'ten küçüktür. SYTAÖ boyutunda Şanlıurfa'da ikame edilen süreye göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır. Başka bir ifadeyle, ikamet ettikleri süreye göre farklılık göstermektedir. p değeri 0,05'in altında olduğu için bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. 5 yıl veya daha az süre Şanlıurfa'da kalan katılımcıların, 6-10 yıl ve 11 yıl ve üzeri süre kalan katılımcılara göre tehdit algılarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ekonomik tehdit boyutunda F değeri 2,288 olup p değeri (0,1039) 0,05'ten büyüktür. Buna göre, ekonomik tehdit boyutunda Şanlıurfa'da ikame edilen süreye göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Katılımcıların ekonomik tehdit algıları, Şanlıurfa'da ikamet ettikleri süreye göre belirgin bir farklılık göstermemektedir. p değeri 0,05'ten büyük olduğu için, ikamet süresi ile ekonomik tehdit algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Güvenlik tehdidi boyutunda F değeri 9,379 olup p değeri (0,000) 0,05'ten küçüktür. Güvenlik tehdidi boyutunda Şanlıurfa'da ikame edilen süreye göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır. Anlamlı farklılık düzeyini ölçmek amacıyla yapılan Tukey testine göre katılımcıların güvenlik tehdidi algıları, ikamet ettikleri süreye göre farklılık göstermektedir. p değeri 0,05'in altında olduğu için bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. 5 yıl veya daha az süre kalan katılımcıların, 6-10 yıl ve 11 yıl ve üzeri süre kalan katılımcılara göre daha yüksek bir güvenlik tehdidi algısına sahip olduğunu göstermektedir.

Çevresel tehdit boyutunda F değeri 10,464 olup p değeri (0,000) 0,05'ten küçüktür. Çevresel tehdit boyutunda Şanlıurfa'da ikame edilen süreye göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır. Anlamlı farklılık düzeyini ölçmek amacıyla yapılan Tukey testine göre katılımcıların çevresel tehdit algıları, ikamet ettikleri süreye göre farklılık göstermektedir. p değeri 0,05'in altında olduğu için bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır. 5 yıl veya daha az süre kalan katılımcıların, 6-10 yıl ve 11 yıl ve üzeri süre kalan katılımcılara göre çevresel tehdit algısını daha yüksek değerlendirdiklerini göstermektedir.

Kültürel tehdit boyutunda F değeri (2,429) p değeri (0,090) 0,05'ten büyüktür. Kültürel tehdit boyutunda Şanlıurfa'da ikame edilen süreye göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Katılımcıların kültürel tehdit algıları, Şanlıurfa'da ikamet ettikleri süreye göre belirgin bir farklılık göstermemektedir. p değeri 0,05'ten büyük olduğu için, ikamet süresi ile kültürel tehdit algısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, SYTAÖ, güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit boyutlarında, Şanlıurfa'da ikamet süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklar bulunmuştur. Özellikle 5 yıl veya daha az süre Şanlıurfa'da kalan katılımcıların, diğer gruplara göre daha yüksek güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit algısı taşıdığı görülmektedir. Ekonomik tehdit ve kültürel tehdit boyutlarında ise, ikamet süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Böylece Şanlıurfa'da ikamet süresi özellikle güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit algıları üzerinde anlamlı bir etkiye sahipken, ekonomik tehdit ve kültürel tehdit algılarında bu etki gözlemlenmemektedir.

Tablo 13. Katılımcıların Şanlıurfa'da ikame ettikleri süreye göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Grup	N	Ort.	ss	F	p	Fark
SYTAÖ	5 Yıl veya Daha Az ¹	96	4,1327	,85945	6,912	,001*	1>2,3
	6-10 Yıl ²	68	3,7361	,87208			
	11 Yıl ve Üzeri ³	222	3,7413	,91956			
Ekonomik Tehdit	5 Yıl veya Daha Az ¹	96	4,6437	,73939	2,288	,103	
	6-10 Yıl ²	68	4,5588	,90145			
	11 Yıl ve Üzeri ³	222	4,4216	,93551			
Güvenlik Tehdidi	5 Yıl veya Daha Az ¹	96	3,8188	1,10885	9,379	,000*	1>2,3
	6-10 Yıl ²	68	3,2471	1,11549			
	11 Yıl ve Üzeri ³	222	3,2414	1,14239			
Çevresel Tehdit	5 Yıl veya Daha Az ¹	96	3,9870	1,11413	10,464	,000*	1>2,3
	6-10 Yıl ²	68	3,3272	1,16803			
	11 Yıl ve Üzeri ³	222	3,3750	1,17567			
Kültürel Tehdit	5 Yıl veya Daha Az ¹	96	3,9193	1,06961	2,429	,090	
	6-10 Yıl ²	68	3,5735	,95911			

* $p < ,05$

Tablo 14, katılımcıların kendilerinin ya da yakınlarının Suriyelilerle ilgili herhangi bir sorun yaşama durumu ile SYTAÖ ve alt boyutlarının (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) karşılaştırılmasına yönelik bağımsız örneklem t testi sonuçlarını sunmaktadır. SYTAÖ boyutunda “Evet” cevabını veren grubun (258 kişi) ortalama puanı ($M = 4,0267$, $SS = 0,87592$) ve “Hayır” cevabını veren grubun (128 kişi) ortalama puanı ($M = 3,4568$, $SS = 0,86101$) arasında önemli bir fark bulunmaktadır. t testi sonucu ($t = 6,052$, $p = 0,000$) $p < ,05$ olduğu için, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayanlar ile yaşamayanlar arasında SYTAÖ boyutunda anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Suriyelilerle ilgili sorun yaşayanların Suriyelilere yönelik tehdit algılarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Ekonomik tehdit boyutunda “Evet” cevabını veren grubun (258 kişi) ortalama puanı ($M = 4,6109$, $SS = 0,79485$) ve “Hayır” cevabını veren grubun (128 kişi) ortalama puanı ($M = 4,2797$, $SS = 1,01805$) arasında da anlamlı bir fark bulunmuştur. t testi sonucu ($t = 3,501$, $p = 0,001$) $p < ,05$ olduğu için, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayanlar, ekonomik tehdit konusunda daha yüksek bir algıya sahip olduklarını gösterir.

Güvenlik tehdidi boyutunda “Evet” cevabını veren grubun (258 kişi) ortalama puanı ($M = 3,6140$, $SS = 1,15794$) ile “Hayır” cevabını veren grubun (128 kişi) ortalama puanı ($M = 2,9266$, $SS = 1,00200$) arasındaki fark oldukça belirgindir. t testi sonucu ($t = 5,734$, $p = 0,000$) $p < ,05$ olduğu için, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayanların güvenlik tehdidi algısının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayan katılımcıların güvenlik tehdidi konusunda daha endişeli olduklarını göstermektedir.

Çevresel tehdit boyutunda “Evet” cevabını veren grubun (258 kişi) ortalama puanı ($M = 3,7452$, $SS = 1,18938$) ile “Hayır” cevabını veren grubun (128 kişi) ortalama puanı ($M = 3,0625$, $SS = 1,04806$) arasındaki fark anlamlıdır. t testi sonucu ($t = 5,517$, $p = 0,000$) $p < ,05$ olduğu için, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayanların çevresel tehdit algısının daha yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Bu, Suriyelilerle ilgili yaşanan sorunların çevresel tehditlere yönelik algıları da etkilediğini düşündürmektedir.

Kültürel tehdit boyutunda “Evet” cevabını veren grubun (258 kişi) ortalama puanı ($M = 3,9583$, $SS = 0,98306$) ile “Hayır” cevabını veren grubun (128 kişi) ortalama puanı ($M = 3,3047$, $SS = 0,97958$) arasındaki fark oldukça belirgindir. t testi sonucu ($t = 6,157$, $p = 0,000$) $p < ,05$ olduğu için, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayanların kültürel tehdit konusunda daha yüksek bir algıya sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayanlar ile yaşamayanlar arasında SYTAÖ ve alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı farklar bulunmaktadır. “Evet” diyen katılımcılar (Suriyelilerle ilgili sorun yaşayanlar), SYTAÖ, ekonomik tehdit, güvenlik tehdidi, çevresel tehdit ve kültürel tehdit boyutlarında daha yüksek puanlar vermiştir.

Tablo 14. Katılımcıların kendilerinin ya da yakınlarının Suriyelilerle ilgili herhangi bir sorun yaşama durumlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Grup	N	Ort.	ss	t	p
SYTAÖ	Evet	258	4,0267	,87592	6,052	,000*
	Hayır	128	3,4568	,86101		
Ekonomik Tehdit	Evet	258	4,6109	,79485	3,501	,001*
	Hayır	128	4,2797	1,01805		
Güvenlik Tehdidi	Evet	258	3,6140	1,15794	5,734	,000*
	Hayır	128	2,9266	1,00200		
Çevresel Tehdit	Evet	258	3,7452	1,18938	5,517	,000*
	Hayır	128	3,0625	1,04806		
Kültürel Tehdit	Evet	258	3,9583	,98306	6,157	,000*
	Hayır	128	3,3047	,97958		

* $p < ,05$

Tablo 15, katılımcıların Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelerine herhangi bir değişiklik yapma durumuna göre SYTAÖ ve alt boyutlarının varyans eşitliğini test etmektedir. SYTAÖ boyutunda Levene testi sonucu ($F = 3,351$, p değeri: 0,019) $p < 0,05$ olduğu için varyanslar eşit değildir. Bu durum, SYTAÖ boyutunun analizlerinde varyansların eşitliği varsayımının sağlanmadığını gösterir.

Ekonomik tehdit boyutunda Levene testi sonucu (F= 22,990, p değeri: 0,000) $p < 0,05$ olduğu için varyanslar eşit değildir. p değeri 0,05'ten çok küçük olduğu için, gruplar arasındaki varyans farkı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu durumda, varyans eşitliği sağlanmamaktadır.

Güvenlik tehdidi boyutunda Levene testi sonucu (F= 3,025, p değeri: 0,030) $p < 0,05$ olduğu için varyanslar eşit değildir. p değeri 0,05'in altında olduğu için, gruplar arasında varyans farkı anlamlıdır ve bu boyutla yapılacak analizlerde de varyansların eşitliği varsayımının sağlanmadığı sonucuna varılmaktadır.

Çevresel tehdit boyutunda Levene testi sonucu (F= 2,356, p değeri: 0,031) $p < 0,05$ olduğu için varyanslar eşit değildir. p değeri 0,05'ten küçük olduğu için, çevresel tehdit boyutunun analizlerinde de varyansların eşit olmadığı sonucuna varılmaktadır.

Kültürel tehdit boyutunda Levene testi sonucu (F= 2,486, p değeri: 0,040) $p < 0,05$ olduğu için varyanslar eşit değildir. p değeri 0,05'in altında olduğu için, kültürel tehdit boyutunda da gruplar arasındaki varyans farkı istatistiksel açıdan anlamlıdır. Bu, analizlerde varyansların eşitliği varsayımının sağlanmadığı anlamına gelir.

Tablo 15. Katılımcıların Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelerine herhangi bir değişiklik yapma durumuna göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının varyans eşitliği analizi

	Levene Statistic	df1	df2	p
SYTAÖ	3,351	3	382	,019*
Ekonomik Tehdit	22,990	3	382	,000*
Güvenlik Tehdidi	3,025	3	382	,030*
Çevresel Tehdit	2,356	3	382	,031*
Kültürel Tehdit	2,486	3	382	,040*

* $p < 0,05$

Tablo 15'de yer alan Levene testi sonuçlarına göre, SYTAÖ ve tüm alt boyutlar (Ekonomik Tehdit, Güvenlik Tehdidi, Çevresel Tehdit, Kültürel Tehdit) için varyans eşitliği sağlanmamaktadır. Yani, katılımcıların Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelerine etkisi ile ilgili grup farklılıkları değerlendirilirken,

gruplar arasındaki varyans farklarının analizlerde dikkate alınması gerektiği anlamına gelir. Bu durumda, farklı varyanslara sahip gruplar için yapılacak istatistiksel analizde uygun varyans eşitliği gerektirmeyen Tamhene testi uygulanmıştır.

Tablo 16. Katılımcılara göre Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelerine herhangi bir değişiklik yapma durumlarına göre SYTAÖ ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması

	Grup	N	Ort.	ss	F	p	Fark
SYTAÖ	Evet, olumlu değişiklikler oldu ¹	40	3,3447	1,13503	21,956	,000*	2>1,3,4
	Evet, olumsuz değişiklikler oldu ²	188	4,1797	,76951			
	Hayır, herhangi bir değişiklik olmadı ³	98	3,4544	,85970			
	Bilmiyorum ⁴	60	3,7211	,81843			
Ekonomik Tehdit	Evet, olumlu değişiklikler oldu ¹	40	4,0000	1,31188	11,152	,000*	2>1,3
	Evet, olumsuz değişiklikler oldu ²	188	4,7223	,57852			
	Hayır, herhangi bir değişiklik olmadı ³	98	4,2714	1,07425			
	Bilmiyorum ⁴	60	4,5167	,79515			
Güvenlik Tehdidi	Evet, olumlu değişiklikler oldu ¹	40	2,7750	1,26425	23,464	,000*	2>1,3,4
	Evet, olumsuz değişiklikler oldu ²	188	3,8319	1,02787			
	Hayır, herhangi bir değişiklik olmadı ³	98	2,8694	1,01701			
	Bilmiyorum ⁴	60	3,2400	1,10885			
Çevresel Tehdit	Evet, olumlu değişiklikler oldu ¹	40	3,0500	1,33277	17,246	,000*	2>1,3,4
	Evet, olumsuz değişiklikler oldu ²	188	3,9322	1,07213			
	Hayır, herhangi bir değişiklik olmadı ³	98	3,0612	1,13636			
	Bilmiyorum ⁴	60	3,2833	1,07895			
Kültürel Tehdit	Evet, olumlu değişiklikler oldu ¹	40	3,3500	1,25932	15,273	,000*	2>1,3,4
	Evet, olumsuz değişiklikler oldu ²	188	4,0798	,92406			

Hayır, herhangi bir değişiklik olmadı ³	98	3,3648	,95866
Bilmiyorum ⁴	60	3,5583	,94372

* $p < ,05$

Tablo 16 incelendiğinde Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelerine herhangi bir değişiklik yapma durumlarına göre SYTAÖ ve alt boyut puanlarının karşılaştırılması için ANOVA analizi uygulanmıştır. Bulgular, katılımcıların Suriyelilerin varlığı ile iş yapma biçimlerinde veya işletmelerinde meydana gelen değişikliklere göre SYTAÖ ile alt boyutlarının farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Anlamlı farklılık düzeyini ölçmek amacıyla Tamhene testi yapılmıştır.

SYTAÖ puanları, “Evet, olumlu değişiklikler oldu” grubunda (M = 3,3447) en düşük seviyedeysen, “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunda (M = 4,1797) en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Bu fark, $p < ,05$ olması nedeniyle anlamlıdır. “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunun tehdit algısı diğer gruplardan daha yüksek puanlanmıştır.

Ekonomik tehdit boyutunda, yine “Evet, olumlu değişiklikler oldu” grubunda (M = 4,0000) en düşük puanlar görülürken, “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunda (M = 4,7223) en yüksek puan elde edilmiştir. Bu fark, $p < ,05$ nedeniyle anlamlıdır. “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunun ekonomik tehdit algısı “Evet, olumlu değişiklikler oldu” ve “Hayır, herhangi bir değişiklik olmadı” gruplarından gruplardan daha yüksek puanlanmıştır.

Güvenlik tehdidi boyutunda da “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunun (M = 3,8319) güvenlik tehdidi algısı diğer gruplara göre yüksek bulunmuştur. Bu fark, $p < ,05$ nedeniyle anlamlıdır. “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunun güvenlik tehdidi algısı diğer gruplardan daha yüksek puanlanmıştır. Olumsuz değişikliklerin güvenlik tehdidi algısını artırdığı söylenebilir.

Çevresel tehdit boyutunda “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunun (M= 3,9322) diğer gruplardan daha yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir. Bu fark, $p < ,05$ nedeniyle anlamlıdır. “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunun çevresel tehdit algısı diğer gruplardan daha yüksek puanlanmıştır. Yine, olumsuz değişikliklerin çevresel tehdit algısını artırdığı söylenebilir.

Kültürel tehdit boyutunda “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunda (M = 4,0798) kültürel tehdit algısının en yüksek olduğu ve bu farkın $p < ,05$ nedeniyle anlamlı olduğu gözlemlenmiştir. “Evet, olumsuz değişiklikler oldu” grubunun kültürel tehdit algısı diğer gruplardan daha yüksek puanlanmıştır. Bu da olumsuz değişikliklerin kültürel tehdit algısını güçlendirdiğini gösterir.

Bulgular, Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelere olan etkisinin olumsuz değişiklikler meydana getirdiğini belirten katılımcılar arasında tehdit algısının hem SYTAÖ boyutunda hem de alt boyutlarda daha yüksek puanlandığını göstermektedir. Sonuçların $p < 0,05$ olması, tüm farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu gösterir. Bu, Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelerine herhangi bir değişiklik yapma durumlarının katılımcıların algıları üzerinde belirgin etkiler yarattığını doğrulamaktadır.

6. TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı, İstanbul ve Gaziantep’in ardından en fazla Suriyelinin yaşadığı üçüncü il olan Şanlıurfa’daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algılarını incelemektir. Araştırmada “Şanlıurfa’daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algıları demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada Şanlıurfa’daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algıları; ekonomik, güvenlik, çevresel ve kültürel olmak üzere dört ana boyutta incelenmiştir. Ekonomik tehdit boyutu, Suriyelilerin ekonomik zorlukların ve işsizlik oranının artmasında etkili olduğuna dair görüşleri kapsamaktadır. Güvenlik tehdidi boyutu, Suriyelilerin ülkedeki çatışma, terör olayları ve suç oranlarındaki artışla ilişkilendirildiği algılara işaret etmektedir. Çevresel tehdit boyutu, Suriyelilerin çevreye zarar verdikleri ve dilencilik gibi sosyal sorunları artırdıkları yönündeki görüşleri içermektedir. Kültürel tehdit boyutu ise, Suriyelilerin kendi kültürlerini Türkiye’ye taşıdıkları, Türk kültürünü benimsemekte isteksiz oldukları ve bu durumun Türk kültürel değerlerinin aşınmasına neden olduğu algılarını değerlendirmektedir (Sarı, 2020).

Araştırma kapsamında Şanlıurfa’daki 386 Türk girişimci ile görüşülmüştür. Demografik Bilgi Formu ile katılımcıların demografik bilgileri elde edilmiştir. Demografik değişkenlerde cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, girişimcilik

sektörü, Şanlıurfa'da ikamet etme süreleri, kendilerinin ya da yakın çevrelerinin Suriyeliyle ilgili herhangi bir sorun yaşama durumları, Suriyeliler ile iş yapma sıklığı ve Suriyelilerin varlığının iş yapma biçiminde veya işletmede herhangi bir değişikliğe yol açma durumları dikkate alınmaktadır. Ardından İbrahim Halil Sarı (2020) tarafından geliştirilen *Yerel Halkın Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği* (SYTAÖ) uygulanmıştır.

Araştırmada ilk demografik değişken cinsiyettir. Bulgular, kadınlar ile erkekler arasında SYTAÖ boyutunda anlamlı bir fark olduğu, yani kadınların erkeklere göre daha yüksek tehdit algısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Alt boyutlar dikkate alındığında güvenlik tehdidi, çevresel tehdit ve kültürel tehdit boyutlarında kadınların erkeklere göre daha yüksek tehdit algısına sahip olduğu, ancak ekonomik tehdit boyutunda kadınlar ve erkeklerin ekonomik tehdit algılarının benzer olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, kadınların çevresel, kültürel ve güvenliğe ilişkin meselelerde daha yoğun tehdit algıladıklarını, ancak ekonomik tehditlere yönelik algılarının erkeklerle benzer olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, cinsiyetin, Suriyelilere yönelik çevresel tehdit, kültürel tehdit ve güvenlik tehdidi algılarını şekillendiren önemli bir etken olduğuna işaret etmektedir. Öte yandan Şanlıurfa'da yerel ekonomide erkeklerin, girişimcilik alanında sayıca çoğunlukta olmaları, kadınların ankete katılım oranının düşük kalmasının üzerinde etkili olmuştur. Yiğit Özüdoğru ve Kan (2021) da, yaptıkları araştırmada erkek katılımcıların Suriyelilere yönelik tutum ölçeğinin kabul etme boyutundan aldıkları puan ortalamasının, kadın katılımcılara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgu, erkeklerin Suriyelilere karşı daha olumlu bir tutum sergilediklerini göstermektedir. Aynı şekilde, tutum ölçeğinin tehdit boyutunda da erkeklerin puan ortalamasının kadınlarınkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum, erkeklerin tehdit algılarını kadınlara göre daha düşük düzeyde yaşadıklarını ve dolayısıyla Suriyelilere yönelik daha olumlu bir yaklaşım benimsediklerini ortaya koymaktadır.

Bu bulgular, tehdit algılarındaki cinsiyet farklılıklarının, özellikle politika yapıcılar ve toplumsal reformlarla ilgili çalışmalar için önemli sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Kadınların daha yüksek tehdit algısına sahip olduğu çevresel, kültürel ve güvenlik ile ilgili meselelerde cinsiyet odaklı politikalar geliştirilebilir. Öte yandan bu etkinin ne kadar ve hangi faktörle şekillendiğini daha iyi anlayabilmek için, kadın ve

erkeklerin tehdit algılarındaki farklılıkları derinlemesine inceleyen nitel araştırmalar yapılabilir. Kadınların tehdit algısının erkeklere kıyasla daha yoğun olmasının, toplumsal cinsiyet rolleri veya sosyal normlar gibi faktörlerle bağlantılı olup olmadığına dair bir analiz yapılabilir.

Araştırmada ikinci demografik değişken yaşıdır. Bulgular, SYTAÖ boyutunda 18-24 yaşı grubu ile 35-44 yaşı grubu arasında anlamlı bir fark olduğunu, ancak diğer yaşı grupları arasında anlamlı farklar olmadığını ortaya koymuştur. 18-24 yaşı grubunun tehdit algısının 35-44 yaşı grubundan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda gençlerin daha ileri yaşı gruplarına göre tehdit algılarının daha güçlü olduğu ifade edilebilir. Yiğit Özüdoğru ve Kan (2021) da araştırmalarında yerel halkın kabul etme bileşenine ilişkin puan ortalamalarının yaşı düzeyi arttıkça yükseldiğini tespit etmişlerdir. Bu araştırmaya göre, 37-48 yaşı aralığındaki yerel halkın Suriyelilere yönelik kabul etme bileşeninden elde ettikleri puan ortalaması, 13-24 ve 25-36 yaşı aralığındaki daha genç bireylere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu bulgu, yaşıca daha büyük bireylerin genç nüfusa oranla Suriyelilere karşı daha olumlu tutumlar geliştirdiğini göstermektedir. Ancak aynı çalışmada, tehdit bileşeni aşıısından yaşı düzeyi arttıkça puan ortalamalarının da yükseldiği saptanmıştır. Özellikle 37-48 yaşı grubundaki bireylerin tehdit algısı puanı, diğer yaşı gruplarına göre daha yüksektir. Bu durum, orta yaşı grubundaki bireylerin bir yandan daha kabul edici, diğer yandan ise Suriyelilere ilişkin tehdit algılarının da yüksek olabileceğini ortaya koymaktadır.

Araştırmada üçüncü demografik değişken eğitim düzeyidir. Bulgular, eğitim düzeyi ile SYTAÖ ve bazı alt boyutlar arasında anlamlı farklar olduğunu ortaya koymuştur. SYTAÖ, güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit boyutlarında lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların, lise veya daha düşük eğitim düzeyine sahip katılımcılardan daha yüksek tehdit algısına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçları, eğitim düzeyinin genel olarak Suriyelilere yönelik tehdit algısını etkileyebileceğini göstermektedir. Eğitim düzeyinin, özellikle güvenlik ve çevresel tehdit algıları üzerinde etkili olduğu, ancak ekonomik tehdit ve kültürel tehdit algılarında bu etkinin belirgin olmadığı sonucuna varılabilir. Bu bulgular, eğitim düzeyinin, katılımcıların toplumsal tehdit algılarındaki farklılıkları şekillendirdiğini,

ancak bazı boyutlarda (özellikle ekonomik tehdit ve kültürel tehdit) eğitim düzeyinin etkisinin daha sınırlı olduğunu göstermektedir.

Bu bulgular, özellikle sosyal uyum ve göçmen politikalarının oluşturulmasında, eğitim düzeyinin rolünü göz önünde bulundurmanın önemli olduğunu göstermektedir. Eğitimli bireylerin tehdit algılarının daha yüksek olması, bu grup için özel toplumsal iletişim stratejilerinin geliştirilmesi gerektiğine işaret edebilir. Özellikle güvenlik ve çevresel tehditler konusunda daha fazla bilgi ve farkındalık yaratmak, toplumdaki kaygıyı azaltmak için etkili olabilir.

Araştırmada dördüncü demografik değişken gelir düzeyidir. Bulgular, gelir düzeyi ile tehdit algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Bir başka ifadeyle, katılımcıların gelir düzeylerinin tehdit algılarını etkilemediği anlaşılmaktadır. Bu sonuç, gelir düzeyinin bireylerin tehdit algılarını şekillendiren önemli bir faktör olmadığına işaret etmektedir.

Araştırmada beşinci demografik değişken girişimcilik sektörüdür. Bulgular, sadece çevresel tehdit boyutunda sektöre göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Girişimcilik sektörü olarak listede yer alan perakende, inşaat, tarım, sanayi, hizmet gibi belli başlı sektörlerin dışında yer alan ve “diğer” olarak belirtilen seçeneği işaretleyen katılımcıların sanayi sektöründe faaliyet gösterenlere kıyasla daha yüksek tehdit algısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak diğer boyutlarda (SYTAÖ, ekonomik tehdit, güvenlik tehdidi, kültürel tehdit), sektöre göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Veri toplama sürecinde karşılaşılan önemli bir sorun, “diğer” seçeneği için eklenen “belirtiniz” kısmına hiçbir katılımcının cevap vermemesi olmuştur. Verilerin yüz yüze toplanmamasının getirdiği en büyük riskin bu olduğu anlaşılmıştır. “Diğer” seçeneği işaretleyen 46 kişinin hangi sektörlerde faaliyet yürüttüğünün bilinmemesi analizin zayıf kalan taraflarından biri olmuştur. Bu durum analizin bu aşamasında bir belirsizlik yaratmıştır. Bu katılımcıların sektör bilgileri olmadan yapılan analiz, çevresel tehdit gibi belirli bir boyuttaki sektörel farklılıkların tam olarak neye dayandığını anlamayı güçleştirmektedir. Online olarak veri toplanması, katılımcıların ek bilgi verme kısmını atlamaları veya bu kısmı doğru şekilde doldurmamaları yaygın bir durumdur. Bu nedenle, “diğer” kategorisinin eksik verilerle sonuçlanması, veri toplama sürecinin bu tür sınırlamalarından kaynaklanmaktadır. Sonraki araştırmalar için yüz yüze görüşmeler, katılımcıların soruları daha iyi anlamalarını ve gerektiğinde daha açıklayıcı

yanıtlar vermelerini sağlayabilir. Yine katılımcıların daha net bilgi sunmalarını sağlamak için, “diğer” kategorisindeki yanıtlar için açık uçlu bir sorunun zorunlu hale getirilmesi düşünülebilir. Bu şekilde katılımcıların hangi sektörde çalıştığını belirtmeleri sağlanabilir.

Araştırmada altıncı demografik değişken Şanlıurfa’da ikamet etme süresidir. Bulgular, Şanlıurfa’da ikamet süresi ile güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit algıları arasında anlamlı farklar olduğunu, ekonomik tehdit ile kültürel tehdit boyutlarında böyle bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. Şanlıurfa’da ikamet süresiyle güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit algılarındaki anlamlı fark, bölgedeki Suriyelilerin varlığına dair daha yeni deneyimleri olan katılımcıların, bu tehditlere daha duyarlı olduklarını göstermektedir. 5 yıl veya daha az süredir Şanlıurfa’da kalan katılımcıların daha yüksek güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit algılarına sahip olmaları, bölgedeki dinamiklere henüz yabancı olduğunun bir göstergesi de olabilir.

Güvenlik tehdidi algısının daha yüksek olması, bu katılımcıların Suriyelilerle doğrudan etkileşimde olmalarından veya toplumsal gerilimlere daha duyarlı olmalarından kaynaklanıyor olabilir. İlk gelenler, genellikle yaşadıkları ortamda daha fazla güvensizlik hissedebilirler. Yeni bir topluma alışma evresi, çatışmaların daha yoğun yaşanmasına yol açabilir. Benzer bir durumun çevresel tehdit için de geçerli olduğu söylenebilir. Şanlıurfa’daki ikamet süresinin güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit algıları üzerindeki etkisi, zaman içinde değişebilecek bir dinamiğe sahip olduğu söylenebilir. İlk başta daha fazla tehdit algısına sahip olan bireylerde zamanla bu algının azalabileceği düşünülebilir. Bu nedenle kısa süreli ikamet edenler için daha fazla destekleyici önlem alınması, güvenlik ve çevresel tehdit algılarının azaltılmasına yardımcı olabilir. Bu, özellikle yeni yerleşenler için sosyal uyumu ve güvenlik algısını artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesini gerektirir.

Araştırmada yedinci demografik değişken kendilerinin ya da yakın çevrelerinin Suriyelilerle ilgili herhangi bir sorun yaşama durumudur. Bulgular, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayanlar ile yaşamayanlar arasında SYTAÖ boyutunda ve alt boyutlarında anlamlı farklar bulunduğunu ortaya koymaktadır. Suriyelilerle ilgili sorun yaşadıklarını belirten katılımcıların tehdit algıları daha yüksek çıkmıştır. Ekonomik tehdit, güvenlik tehdidi, çevresel tehdit ve kültürel tehdit alt boyutlarında da daha yüksek puanlar verdikleri görülmüştür.

Araştırma, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayan katılımcıların, tüm tehdit boyutlarında (ekonomik, güvenlik, çevresel ve kültürel) daha yüksek tehdit algılarına sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, tehdit algısının deneyimle doğrudan ilişkili olduğunu ve olumsuz toplumsal etkileşimlerin, göçmen nüfusla ilgili tehdit algılarını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Katılımcılar, Suriyelilerle yaşadıkları olumsuz deneyimlere dayalı olarak daha yüksek tehdit algıları geliştirmekte ve bu algılar, toplumun göçmenlere karşı tutumlarını şekillendirebilmektedir.

Özellikle güvenlik tehdidi ve kültürel tehdit boyutlarında yaşanan yüksek fark, Suriyelilerle ilgili sorunların katılımcıların güvenlik endişeleri ve kültürel değerleri üzerine daha fazla etkide bulunduğunu göstermektedir. Bu bulgular, göçmen sorunları ve toplumsal algılar üzerine yapılan araştırmalarda, güvenlik ve kültürle ilgili tehditlerin toplumsal dinamikler üzerindeki etkilerini anlamada önemli bir katkı sağlayabilir.

Suriyelilerle ilgili sorun yaşayan katılımcıların ekonomik tehdit algısının daha yüksek olması, özellikle ekonomik kaygıların, toplumda yeni bir nüfusun varlığını tehdit olarak algılamayı tetikleyebileceğini ortaya koymaktadır. Suriyelilerin, yerel iş gücü piyasasında rekabeti artırdığı ve işsizlik oranlarının yükseldiği algısı, ekonomik tehdit algısını pekiştirebilir. Ayrıca, göçmenlerin yerel ekonomiye entegre olamaması veya yerel işgücü ile uyumsuzluklar yaşaması, ekonomik tehdit algısını daha da şiddetlendirebilir. Güvenlik tehdidi algısının, Suriyelilerle ilgili sorun yaşayan katılımcılarda daha yüksek olması, toplumda güvenlik kaygılarının arttığını gösteriyor olabilir. Suriyelilerin ülkeye gelmesiyle birlikte, suç oranlarının arttığı veya toplumsal çatışmaların daha belirgin hale geldiği algısı, güvenlik tehdidi algılarının daha yüksek olmasına yol açabilir. Bu, yerel halkın yaşadığı doğrudan deneyimlerin, güvenlik ile ilgili tehdit algılarının oluşmasında etkili olduğunu gösteren önemli bir bulgudur.

Güvenlik tehdit algısının özellikle olumsuz deneyimler yaşayan bireylerde artması, sosyal kaygı ve toplumsal huzursuzluk hissiyatının, göçmenlerin varlığıyla tetiklenebileceğini düşündürmektedir. Çevresel tehdit algısındaki artış, daha kısa süreli toplumsal etkileşimlerin, bireylerin çevresel sorunlara dair daha fazla kaygı geliştirmelerine yol açtığını göstermektedir. Bu, göçmen nüfusunun yerel çevreyi nasıl etkilediği konusunda daha fazla duyarlılık yaratabileceği anlamına gelir. Çevresel tehdit algısı, toplumsal adaptasyon süreçleri, altyapı yetersizlikleri veya dilencilik gibi olumsuz görülen sosyal davranışlarla ilişkilendirilebilir. Bu tür algılar, göçmenlerin

çevreyi olumsuz etkilemesi olarak yorumlanabilir ve yerel halkta çevreye dair endişeleri artırabilir.

Kültürel tehdit algısının da yüksek olması, yerel halkın kültürel kimlik kaygılarına ve göçmenlerin kültürüne karşı duyulan korkulara işaret etmektedir. Suriyelilerle ilgili sorun yaşayan katılımcıların, kültürel tehdit algısının daha yüksek olması, bu kişilerin göçmenlerin kültürlerini dayatma veya kendi kültürlerini kaybetme korkularını daha fazla hissettiklerini göstermektedir. Bu bulgu, kültürel çatışmalar ve toplumsal entegrasyon süreçlerinin zorlukları ile ilişkilendirilebilir.

Araştırmada son demografik değişken Suriyelilerin varlığının iş yapma biçiminde veya işletmede herhangi bir değişikliğe yol açma durumudur. Suriyelilerin varlığının iş yapma biçimlerine veya işletmelere olan etkisinin olumsuz değişiklikler meydana getirdiğini belirten katılımcılar arasında tehdit algısının hem SYTAÖ boyutunda hem de alt boyutlarda daha yüksek puanlandığını göstermektedir. Araştırmanın bulgularına göre, Suriyelilerin varlığına yönelik algılar, katılımcıların iş yapma biçimlerinde veya işletmelerinde meydana gelen değişikliklere bağlı olarak önemli bir şekilde değişmektedir. Bu bağlamda, farklı algı boyutları arasında anlamlı farklar bulunduğu ve bu farkların Suriyelilerin varlığına dair daha olumsuz değerlendirmelerin algılandığını göstermektedir.

SONUÇ

Bu araştırmanın amacı, Şanlıurfa'daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algılarını incelemektir. Araştırma, Suriyelilerin varlığının ekonomik, güvenlik, çevresel ve kültürel boyutlardaki tehdit algıları üzerinde nasıl bir etki yarattığını anlamayı hedeflemiş ve demografik değişkenlerin bu algıları nasıl şekillendirdiğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, girişimcilik sektörü, Şanlıurfa'da ikamet süresi, Suriyelilerle yaşanan sorunlar ve Suriyelilerin iş yapma biçimlerindeki etkisinin, tehdit algılarında farklılıklar yarattığını göstermektedir.

Araştırmanın bulguları, cinsiyetin tehdit algılarında önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Kadınların, erkeklere kıyasla daha yüksek tehdit algısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Özellikle güvenlik tehdidi, çevresel tehdit ve kültürel tehdit boyutlarında kadınların erkeklere göre daha fazla kaygı taşıdıkları gözlemlenmiştir. Bu bulgu, toplumsal cinsiyet rollerinin ve normların tehdit algılarını şekillendiren önemli faktörler olduğunu düşündürmektedir. Kadınların daha yüksek tehdit algıları, özellikle güvenlik ve kültürel sorunlarla ilgili toplumsal kaygılardan kaynaklanabilir. Bu sonuç, toplumsal politikaların kadınların tehdit algılarını daha iyi anlayarak, toplumsal huzuru sağlamak adına cinsiyet odaklı stratejiler geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Yaş gruplarına bakıldığında, 18-24 yaş arasındaki katılımcıların tehdit algılarının, 35-44 yaş arasındaki katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, gençlerin daha ileri yaş grubuna göre Suriyelilerle ilgili tehdit algılarının daha güçlü olduğunu göstermektedir. Genç bireylerin, özellikle güvenlik ve kültürel tehditlere yönelik daha yoğun kaygılar taşıması, bu yaş grubunun toplumda daha az deneyim sahibi ve toplumsal değişimlere daha duyarlı olmasından kaynaklanabilir. Bu bulgu, yerel halkın yaşına göre tehdit algılarının değiştiğini ve farklı yaş gruplarının toplumsal kaygılara farklı derecelerde duyarlı olduklarını ortaya koymaktadır.

Eğitim düzeyinin, tehdit algılarında belirgin bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Özellikle lisans ve üstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların, güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit boyutlarında daha yüksek tehdit algılarına sahip oldukları gözlemlenmiştir. Eğitimli bireylerin, göçmen ve mülteci meseleleriyle ilgili daha fazla bilgiye sahip olmaları, toplumsal olaylara duyarlılıklarını artırmış olabilir. Bu, özellikle güvenlik ve çevresel tehdit algılarında eğitim düzeyinin etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça, bireylerin toplumsal sorunlara yönelik algılarının daha keskin hale gelmesi, toplumun uyum süreçlerini etkileyebilir ve göçmenlerle ilgili daha büyük kaygılar geliştirilmesine neden olabilir.

Araştırmada gelir düzeyinin, tehdit algıları üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı bulunmuştur. Katılımcıların gelir düzeylerinin, Suriyelilere yönelik tehdit algılarını etkileyen önemli bir faktör olmadığı anlaşılmıştır. Bu bulgu, gelir düzeyinin toplumsal algılar üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu göstermektedir. Göçmen nüfusunun varlığının, genellikle ekonomik tehditlere neden olduğu düşünülse de, gelir düzeyi ile tehdit algısı arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum, gelir düzeyinin toplumsal tehdit algıları üzerinde daha sınırlı bir etkiye sahip olduğunu düşündürmektedir.

Araştırmada, girişimcilik sektörünün sadece çevresel tehdit algısı üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Çevresel tehdit algısının, özellikle sanayi sektöründe faaliyet gösteren katılımcılarda daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ancak diğer boyutlarda sektöre göre anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Bu durum, farklı sektörlerde faaliyet gösteren girişimcilerin Suriyelilerin varlığından farklı şekilde etkilenebileceğini ve bu etkilerin sektör bazında değişebileceğini ortaya koymaktadır. Sektörlerin, özellikle

çevresel tehditler gibi daha spesifik tehditlere karşı farklı duyarlılıklara sahip olabileceği düşünülmektedir.

Şanlıurfa'da ikamet etme süresiyle güvenlik ve çevresel tehdit algıları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. 5 yıl veya daha az süredir Şanlıurfa'da yaşayan katılımcıların, güvenlik tehdidi ve çevresel tehdit algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, yeni yerleşen bireylerin, Suriyelilerle daha az deneyim sahibi olmaları ve toplumsal dinamiklere daha yabancı olmalarından kaynaklanabilir. Şanlıurfa'da daha uzun süre kalan bireylerin tehdit algılarının zamanla azalma eğiliminde olduğu düşünülmektedir. Bu bulgu, yeni yerleşenler için sosyal uyum süreçlerine daha fazla destek sağlanması gerektiğini ve güvenlik ile çevresel tehdit algılarının zamanla değişebileceğini göstermektedir.

Suriyelilerle ilgili sorun yaşayan katılımcıların, tehdit algılarının daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ekonomik, güvenlik, çevresel ve kültürel tehdit boyutlarında, Suriyelilerle sorun yaşayan bireylerin tehdit algılarının daha belirgin olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, olumsuz deneyimlerin tehdit algısını pekiştirdiğini ve toplumsal etkileşimlerin, göçmen nüfusunun varlığını tehdit olarak algılamayı güçlendirdiğini göstermektedir. Suriyelilerle yaşanan olumsuz deneyimler, özellikle güvenlik ve kültürel tehditler konusunda daha yüksek algılara yol açmaktadır. Bu sonuç, toplumsal sorunların, güvenlik kaygılarının ve kültürel çatışmaların, tehdit algılarının oluşmasında belirleyici rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Son olarak, Suriyelilerin varlığının iş yapma biçiminde veya işletmelerde herhangi bir değişikliğe yol açıp açmadığına dair soruya verilen yanıtlar, tehdit algılarını etkileyen bir diğer faktör olarak öne çıkmaktadır. Suriyelilerin varlığının iş yapma biçiminde değişikliklere neden olduğunu belirten katılımcıların tehdit algıları, diğer katılımcılara göre daha yüksek olmuştur. Bu bulgu, Suriyelilerin iş gücüne entegrasyonunun ve göçmenlerin yerel iş piyasasında yarattığı etkilerin, girişimcilerin tehdit algılarını şekillendirdiğini göstermektedir.

Araştırma, Şanlıurfa'daki Türk girişimcilerin Suriyelilere yönelik tehdit algılarının çeşitli demografik faktörlere göre farklılaştığını ortaya koymuştur. Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, Şanlıurfa'da ikamet süresi, Suriyelilerle yaşanan sorunlar ve

Suriyelilerin iş yapma biçimindeki etkiler, tehdit algılarının şekillenmesinde belirleyici faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu bulgular, göçmen politikaları ve toplumda uyum süreçleri için önemli ipuçları sunmaktadır. Özellikle cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi gibi faktörler, toplumsal kaygıların ve tehdit algılarının yönetilmesinde dikkate alınmalıdır. Ayrıca, Suriyelilerle yaşanan olumsuz deneyimlerin, toplumda tehdit algılarının artmasına yol açtığı gerçeği, bu tür deneyimlerin azaltılması için stratejilerin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Son olarak, toplumda göçmenlerle ilgili tehdit algılarının yönetilmesi, sosyal uyumun artırılması ve güvenlik kaygılarının azaltılması için kamu politikaları ve toplumsal reformların gözden geçirilmesi önemlidir.

Bu konu bağlamında gelecekte yapılacak araştırmalarda, girişimcilerin tespit edilen tehdit boyutları ve demografik bilgiler çerçevesinde farklılaşan tehdit algılarının nedenlerinin tespit edilmesi, sosyal uyum açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Yerel girişimciler sosyal uyum açısından önemli rol üstlenmektedirler. Toplumda Suriyelilere karşı oluşan tehdit algılarının azaltılması, toplumun uyumu ve huzuru açısından önem taşımaktadır. Yerel ekonomide adalet ve eşitliğin sağlanması, girişimcilerin Suriyelilere karşı ekonomik tehdit algısının değişmesinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, Suriyelilere yönelik eğitim ve meslek kursları düzenlenmesi, kayıt dışı çalışmanın önlenmesi ve emek ücretinin belirli bir standartta uygulanması yerel girişimciler tarafından Suriyelilere karşı oluşan ekonomik tehdit algısına olumlu etki edeceği düşünülmektedir. Yerel ekonomide, düzensiz göçmenlerin kayıt altına alınmaları, kayıt dışı çalışmaları azaltacağı düşünülmektedir. Suriyelilerin kalifiyeli eleman olmaları yönünde teşvik ve imkanların sunulması, ucuz iş gücünü azaltacağı düşünülmektedir.

Yerel girişimcilerin sosyal uyum açısından önemli ve çok yönlüdür. Yerel girişimciler, kültür aktarımı ve dil öğrenme açısından, sosyal uyuma öncülük edebilecekleri düşünülmektedir.

Yerel girişimciler, göçmenlerin yerel topluma entegrasyonunu kolaylaştırabilecek bir dizi faktörü etkileyebilir. Sosyal uyum, yalnızca göçmenlerin

yerel toplumla uyum içinde yaşamalarını sağlamak değil, aynı zamanda yerel halkın ve göçmenlerin karşılıklı olarak birbirlerini anlaması ve birlikte daha sürdürülebilir bir toplumsal yapı kurmalarıdır. Yerel girişimciler, bu sürece katkıda bulunabilecek çeşitli yollarla sosyal uyumu teşvik edebilirler. Yerel girişimcilerin sosyal uyumdaki rolüne dair önemli bazı noktalar uyum sürecini hızlandırabileceği düşünülmektedir.

Öncelikle yerel girişimciler, göçmenlere iş imkânları sağlayarak onların ekonomik bağımsızlık kazanmalarına yardımcı olabilir. Bu, göçmenlerin yerel topluma entegrasyonunu hızlandırır çünkü iş bulmak, bireylerin toplumda saygı görmelerine ve sosyal ağlar oluşturmalarına katkıda bulunur. Girişimciler, göçmenlerin iş gücüne katılmalarını teşvik ederek onların yerel ekonomiyle bütünleşmelerine yardımcı olabilir. Bu durum, göçmenlerin toplumsal yaşantıya dahil olmalarını sağlar ve yerel halkın göçmenleri daha az tehdit olarak görmesine katkıda bulunabilir.

Girişimciler, farklı kültürlerden gelen bireylerin bir arada çalıştığı iş yerleri ve işletmeler yaratabilirler. Bu tür ortamlarda kültürel çeşitliliği kutlamak, karşılıklı anlayışı artırabilir. Göçmenlerin yerel işletmelerde çalışması, kültürel alışverişi artırarak yerel halkın farklı kültürleri tanımalarına ve kabul etmesine olanak tanır. Yerel toplumda, Suriyelilere karşı oluşan tehdit algılarının azaltılması açısından Suriyelilerin kültürlerini tanıtmaya fırsatları sunulmalıdır. Yerel girişimcilerin Suriyelilere karşı tespit edilen tehdit boyutlarının azaltılması, sosyal uyum açısından önemlidir. Yerel girişimciler, yerel halkın Suriyelilere karşı daha hoşgörülü olmasını sağlayarak toplumsal huzuru pekiştirici rol üstlenirler.

Sonuç olarak yerel girişimciler, göçmenlerin sosyal uyumunu sağlamak için hem ekonomik hem de toplumsal alanlarda önemli bir rol üstlendikleri için Suriyelilere yönelik tehdit algılarının ortadan kaldırılması veya azaltılması sosyal uyum açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, E. (2023). 1960-1965 Döneminde Türkiye'den Almanya'ya İşçi Göçleri. *TroyAcademy*, 8(1), 38-69. <https://doi.org/10.31454/troyacademy.1215332>
- Ahmed, S., Chen, V. H. H., Jaidka, K., Hooi, R., & Chib, A. (2021). Social media use and anti-immigrant attitudes: evidence from a survey and automated linguistic analysis of Facebook posts. *Asian Journal of Communication*, 31(4), 276–298. <https://doi.org/10.1080/01292986.2021.1929358>
- Ahsan, M. M., & Varol, N. (2020). Çevreden kaynaklanan göçün boyutu: Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler üzerine bir çalışma. *Antropoloji*, 39, 123-128. <https://doi.org/10.33613/antropolojidergisi.694151>
- Akçadağ, E. (2012). Yasa dışı göç ve Türkiye. *Bilgesam*.
- Akdoğan, T. (1998). Göç ve Değişme, İstanbul.
- Akengin, H., & Yaşar, A. (2018). Suriye'nin jeopolitik konumu bağlamında Suriye-Rusya ilişkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(32), 25-57.
- Akın, M. H., & Bozbaş, G. (2020). Suriye'den Türkiye'ye göçün sosyolojik sonuçları: Suriyeli göçmenler üzerine uygulamalı bir saha araştırması. *Liberal Düşünce Dergisi*, 25(97), 47-65. <https://doi.org/10.36484/liberal.692459>
- Akıncı, Ş. (2021). Suriyeli mülteci akımını belirleyen faktörler: Ekonometrik bir analiz. *Ortadoğu Etütleri*, 13(1), 71-90. <https://doi.org/10.47932/ortetut.698825>
- Aktaş, M. (2018). Türkiye'deki Suriyeliler: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42, 129-154.
- Aktaş, M. T. (2014). Göç olgusu ekonomik kalkınmada itici güç olabilir mi? *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 37-48.
- Akyıldırım, E. (2023). Sessiz Göç. *Türk Kamu Yönetimi Dergisi*, 4(2).

- Algedik, İ., & Aliyev, P. (2023). Suriye iç savaşının Türkiye'nin göç politikasına etkileri. *Uluslararası İlişkiler ve Politika Dergisi*, 3(1), 1-13.
- Arslan, İ., Bayraktutan, Y., & Eren, M. V. (2015). Suriye'den gelen göçün yerel ekonomiye etkileri: Gaziantep ili örneği. *Disiplinler Arası Göç ve Göç Politikaları Sempozyumu* (ss. 231-255).
- Aslan, D. (2019). Uluslararası literatürde göç (men) ve mülteci sağlığı ile ilgili hangi konular öne çıkmaktadır? *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 29.
- Atak, M. (2016). Göçmen gruplarında halk sağlığı sorunları ve yönetimi. *SD Platform, Sağlık Düşüncesi ve Tıp Kültürü Dergisi*, (40), 24-25.
- Atılğan, A., & Aydoğdu, Y. (2017). Siyasal rejimlerin zorunlu göçe etkileri: Irak ve Suriye örnekleri üzerinden bir değerlendirme. *KAYES 2017*.
- Atılğan, D. (1986). Beyin göçü. *Türk Kütüphaneciliği*, 35(3), 27-36.
- Babacan, M., Haşlak, İ., & Hira, İ. (2014). Sosyal medya ve Arap Baharı. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6(2), 63-92.
- Bakkaloğlu, A. (2021). Uluslararası göç yönetimi ve entegrasyonu: Türkiye örnekleme. *The Journal of International Scientific Researches*, 6(2), 204-217. <https://doi.org/10.23834/isrjournal.912460>.
- Barışık, S. (2020). Göç kavramı, tanımı ve türleri. *Gazi Kitabevi*.
- Başel, H. (2010). İç göçün sonuçları ve işgücüne etkileri. *Journal of Social Policy Conferences*, 51, 287-321.
- Bayraktar, Y., & Özyılmaz, A. (2019). Türkiye'de iç göç ve ekonomik büyüme. *İş ve Hayat*, 5(9), 100-111.
- Berктаş, S., & Dimli Oraklıbel, R. (2021). Sanayi devrimi ile gelen değişim: İş bölümü ve yabancılaşma. *Atlas Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(6), 112-121.
- Beylur, S. (2022). Göç ve çokkültürlülük üzerine genel bir değerlendirme. *Eurasian Research Institute ERI e-Bulletin*, 342.
- Bimay, M. (2022). Küresel göç krizleri ve uluslararası göçlerin geleceğine ilişkin bir değerlendirme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 87-106. <https://doi.org/10.47147/ksuiibf.1173561>
- Cengiz, D. (2015). Zorunlu göçün mekânsal etkileri ve yerel halkın algısı: Kilis örneği. *Electronic Turkish Studies*, 10(2), 101-122.
- Çağlar, T. (2018). Göç çalışmaları için kavramsal bir çerçeve. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 26-49.
- Çakmak, S. (2023). "Afganistan'da Yaşanan İşgallerin Sebepleri ve Neden Olduğu Zorunlu Göç Süreci". *Karadeniz Araştırmaları*. XX/78: 347-366.
- Çalışkan, F. (2022). Adım Adım Rusya Ukrayna Savaşı ve Üçüncü Tarafların Sürece Etkisi. *EURO Politika*(14), 35-47.
- Çelik, F. (2006). İç göçlerin itici ve çekici güçler yaklaşımı ile analizi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 27, 149-170.
- Çevik, S. A. (2016). Suriye'den Türkiye'ye göçün etkileri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 80-83.

- Çınar, Y. & Çukur, S. (2020). Ortadoğu'nun çatışmacı stratejik kültürü üzerine bazı tespitler. *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi*, 3(2), 1-26.
- Çoltu, S. & Öztürk, S. (2018). SURIYELİ MÜLTECİLERİN TÜRKİYE EKONOMİSİNE ETKİLERİ. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 188-198.
- Çömez Polat, F., & Kaya, E. (2017). BİR ÖTEKİLEŞTİRME PRATIĞI: TÜRKİYE'DE YAŞAYAN SURIYELİLERE YÖNELİK TUTUMLAR. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 38-48.
- Deniz, Y. (2016). Ortadoğu'daki çatışmalara devletlerin ve devlet dışı aktörlerin etkileri. *TESAM Akademi Dergisi*, 3(1), 129-149.
- Doğan, M. (2016). Göç olgusunun ulusal güvenlik üzerine etkileri. *Bağlamında Göç Sorunu*, 36.
- Dursun, D. (2010). Ortadoğunun ekonomik, sosyal ve siyasi yapı özellikleri üzerine genel tespitler. *Journal of Social Policy Conferences*, 50, 1231-1274.
- Ekici, H. (2019). Türk toplumunda Suriyelilere yönelik algılanan tehditler ve çözüm önerileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(44), 695-730. <https://doi.org/10.21560/spcd.v19i49119.487325>
- Ekici, S., & Tuncel, G. (2016). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9-22. <https://doi.org/10.20493/bt.71783>
- Elma, F., & Şahin, A. (2015). Suriye'den Türkiye'ye göç ve açığa çıkan temel sorun alanları. *Turkish Migration Conference 2015 Selected Proceedings* (ss. 430-439).
- Ergün, S. U. G. (2024). Göç ve mülteci olgusu: Kavramsal çerçeve. *International Journal of Disciplines in Economics & Administrative Sciences Studies*, 6(24), 1063-1074. <https://doi.org/10.26728/ideas.370>
- Erkal, M. (1980). Beyin göçü. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 18, 73-80.
- Erol, M., & Ersever, O. G. (2014). Göç krizi ve göç krizine müdahale. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 24(1), 47-68.
- Esses, V. M., Jackson, L. M., & Armstrong, T. L. (1998). Intergroup competition and attitudes toward immigrants and immigration: An instrumental model of group conflict. *Journal of social issues*, 54(4), 699-724.
- Fikri, G. Ü. L. (2018). Bir değer olarak insan hakları ve insan hakları bilincinin gelişiminde demokrasinin rolü. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 36, 67.
- Genç, Y., & Kara, H. Z. (2016). İç göç sürecinde birey rollerinin toplumsal cinsiyet açısından değerlendirilmesi. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 31-40.
- Göçer, İ., & Çınar, S. (2015). Arap Baharı'nın nedenleri, uluslararası ilişkiler boyutu ve Türkiye'nin dış ticaret ve turizm gelirlerine etkileri. *Kafkas University Faculty of Economics and Administrative Sciences Journal*, 6(10), 51.
- Göregenli, M., & Karakuş, P. (2014). Göç araştırmalarında mekân boyutu: Kültürel ve mekansal bütünleşme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 101-115.
- Günay, E., Atılğan, D., & Serin, E. (2017). Dünya'da ve Türkiye'de göç yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 37-60.

- Gür, T. H., & Ural, E. (2004). Türkiye’de kentlere göçün nedenleri. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(1), 23-38.
- Hainmueller, J., & Hopkins, D. J. (2014). Public attitudes toward immigration. *Annual Review of Political Science*, 17, 225–249.
- Harunoğulları, M., & Cengiz, D. (2014). Suriyeli göçmenlerin mekânsal analizi: Hatay (Antakya) örneği. *TÜCAUM VIII. Coğrafya Sempozyumu*, 23-24.
- Hatıplı, M., & Daşkiran, S. (2021). Etkileri ve sosyo-psikolojik boyutuyla göç. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 10(3), 714-728.
- İlgazi, A. (2019). Suriyeli sığınmacıların emek piyasasına etkileri: Gaziantep ve Şanlıurfa örneği. *Econharran*, 3(4), 93-123.
- Kanık, C. (2017). Türkiyeli göçmenler, çokkültürlülük ve kültürlerarasılık (Almanya örneği). *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(2), 141-154.
- Karakaya, H. (2020). Türkiye’de göç ve etkileri. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 93-130.
- Karkın, V., & Yazıcı, Ö. (2016). Arap Baharı’nın Suriye’ye yansımaları ve Türkiye’ye sığınan mülteciler (Gaziantep örneği). *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 4(12).
- Karpat Çatalbaş, G., & Yazar, Ö. (2015). Türkiye’deki Bölgeler Arası İç Göçü Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Analizi ile Belirlenmesi. *Alphanumeric Journal*, 3(1), 99-117. <https://doi.org/10.17093/aj.2015.3.1.5000113446>
- Karpat, K. (2003). *Türkiye ve Orta Asya*. Ankara: İmge Yayınevi.
- Kaygusuz, D. (2021). Uluslararası ilişkilerde göç olgusu ve göçün güvenlikleştirilmesi. *Akademik Düşünce Dergisi* (3), 60-76.
- Kaypak, Ş., & Bimay, M. (2016). Suriye savaşı nedeniyle yaşanan göçün ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri: Batman örneği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 6(1), 84-110.
- Keyman, E. F. (2022). *Göç*. TÜBİTAK Sosyal Bilimler Ansiklopedisi. TÜBİTAK Bilim ve Toplum Başkanlığı. <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/goc>
- Kılıçaslan, E. (2020). Siyasal iletişim bağlamında “Arap Baharı” sürecinden bugüne Suriye krizi ve NATO'nun “Akdeniz Diyalogu” stratejisi. *Meriç Uluslararası Sosyal ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 4(9), 23-39.
- Kıran, A. (2014). Arap Baharı, Suriye ve demokratik dönüşüm beklentileri. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 97-115.
- Kırık, A. M. (2012). Arap Baharı bağlamında sosyal medya-birey etkileşimi ve toplumsal dönüşüm. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(3), 87-98.
- Kızılcılık, S. ve Erjem Y. (1992). *Açıklamalı Sosyoloji Terimler Sözlüğü*. Emre Yayıncılık, Konya, 185.
- Kirman, M. A. (2017), Sosyal Bir Olgu Olarak Göç, İslam Coğrafyasında Terör, Göç ve Mültecilik, der: Ali Akdoğan, Süleyman Turan, Erol Sungur, Emine Battal Enes Vural, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Yayınları, 10-129.
- Koçak, Y., & Terzi, E. (2012). Türkiye’de göç olgusu, göç edenlerin kentlere olan etkileri ve çözüm önerileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 163-184.

- Koncagül, İ. (2022). Suriye krizi, vekâlet savaşları ve Türkiye. H. Özlü & İ. Koncagül (Ed.), *Uluslararası ilişkilerde güncel sorunlar* içinde. Milli Savunma Üniversitesi Yayınları.
- Koraltan, F. H. (2016). Bir devrim süreci: Arap Baharı. *Yeni Ortadoğu: Toplum, Siyaset ve Ekonomi Konferansı* (ss. 30-36). İstanbul: Işık Üniversitesi Yayınları.
- Köse, O. (Ed.). (2017). *Geçmişten günümüze göç*. Canik Belediyesi.
- Kurtuluş, B. (1988). Beyin göçü: Geçmişte, günümüzde ve gelecekte. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 46, 171-186.
- Larsen, K. S., Krumov, K., Van Le, H., Ommundsen, R., & van der Veer, K. (2009). Threat perception and attitudes toward documented and undocumented immigrants in the United States: Framing the debate and conflict resolution. *European Journal of Social Sciences*, 7(4), 115-134.
- Manavgat, Gökçe, and R. Fatih Saygılı. "Türkiye’de içgöçü etkileyen faktörler üzerine bir uygulama: Mekânsal panel veri analizi." 2nd International Conference on Applied Economics and Finance (ICOAEF). 2016.
- McKay, F. H., Thomas, S. L., & Kneebone, S. (2012). ‘It would be okay if they came through the proper channels’: Community perceptions and attitudes toward asylum seekers in Australia. *Journal of Refugee Studies*, 25(1), 113-133.
- McKay, F. H., Thomas, S. L., & Kneebone, S. (2012). "It would be okay if they came through the proper channels": Community perceptions and attitudes toward asylum seekers in Australia. *Journal of Refugee Studies*, 25(1), 113–133. <https://doi.org/10.1093/jrs/fer010>
- McLaren, Lauren M., and Johnson, Mark. 2007. “Resources, Group Conflict and Symbols: Explaining Anti-immigration Hostility in Britain.” *Political Studies*, 55 (4): 709–732. doi:10.1111/j.1467-9248.2007.00680.x.
- Olçay, Z. İ. Y. A. (2012). Mülteci-göçmen belirsizliğinde iklim mültecileri. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 99, 229-240.
- Oral, B., & Çetinkaya, F. (2017). Sosyolojik bir olgu olarak göç, tanımı, nedenleri ve göç kuramları. *Türkiye Klinikleri Public Health-Special Topic*, 3(1), 1-8.
- Orhan, F., & Akpınar, E. (2018). Türkiye’de mevsimlik göçlere bir örnek: Gezici tarım işçiliği. *TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu*, 3-6 Ekim 2018 /3-6 October 2018, Ankara.
- Özdemir, H., & Uğurludoğan, U. (2021). Arap Baharı sonrası Türkiye'nin Suriyelilere yönelik göç politikaları: Avrupa Birliği'nin bakış açısı. *Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 162-196.
- Özel, S. (2020). Türkiye’deki Suriyelilerin hukuki statüsü. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17(2), 709-734.
- Özkan, R. (2019). Göç olgusu ve toplumsal yapıya etkisi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(47), 127-145.
- Özşahin, M. C. (2019). Arap Baharı sonrası Ortadoğu’da çatışmanın dinamikleri. *Arap Baharı sonrası Ortadoğu: Bölgesel dönüşüm ve reaksiyonlar*. Hiperyayın.
- Pazarlıoğlu, M. V. (2005), İzmir Örneğinde İç Göç’ün Ekonometrik Analizi. *Yönetim ve Ekonomi*, 14(1), 121-135.

- Recepoğlu, M., & Değer, M. K. (2021). Türkiye'nin az gelişmiş illerinde iç göçün belirleyicileri: Panel çekim modelinden bulgular (2008-2013). *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 47-65.
- Sağlam, S. (2006). Türkiye'de iç göç olgusu ve kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 5), 33-44.
- Sandal, E. K. Hançerkıran, M., & Tıraş, M. (2016). Türkiye'deki Suriyeli mülteciler ve Gaziantep ilindeki yansımaları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 461-483.
- Schweitzer, R., Perkoulidis, S., Krome, S., Ludlow, C., & Ryan, M. (2005). Attitudes towards refugees: The dark side of prejudice in Australia. *Australian Journal of Psychology*, 57(3), 170-179.
- Sevinç, G., Kantar Davran, M., & Sevinç, M. R. (2018). Türkiye'de kırdan kente göç ve göçün aile üzerindeki etkileri. *İktisadi İdari ve Siyasal Araştırmalar Dergisi*, 3(6), 70-82. <https://doi.org/10.25204/iktisad.330930>
- Sniderman, Paul M., Louk Hagendoorn, and Markus Prior. 2004. "Predispositional Factors and Situational Triggers: Exclusionary Reactions to Immigrant Minorities." *American Political Science Review* 98 (1): 35-50. doi:10.1017/S000305540400098X.
- Sucu, S. A., & Gündüz, U. (2019). Kitlelerin yeni göç mekânları olarak sosyal medya ve sanal göç ilişkisi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 466-490.
- Şen, M. (2014). Türkiye'de iç göçlerin neden ve sonuç kapsamında incelenmesi. *Çalışma ve Toplum*, 1(40), 231-256.
- Şen, Y. (2013). Suriye'de Arap Baharı. *Yasama Dergisi* (23), 54-79.
- Şimşek, D., & İçduygu, A. (2017). Giriş: Uluslararası göç, politika ve güvenlik. *Toplum ve Bilim*, 140, 6-10.
- Tamer, M. (2020). Göç, göçün nedenleri ve uluslararası göç üzerine kavramsal bir analiz. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 7(60), 2808-2818.
- Taş, H. Y., & Özcan, S. (2018). Suriyeli göçmen sorunlarının, sosyal politikalar bağlamında analizi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(17), 36-54.
- Taşkın, K., & Özözen Kahraman, S. (2020). Ayvacık'ta (Çanakkale) Suriyelilerin göç ve yerleşim süreçleri üzerine bir araştırma. *International Journal of Geography and Geography Education*, 41, 141-159. <https://doi.org/10.32003/igge.653755>
- Topcuoğlu, R. A. (2016). Göç yazınındaki düzenli ve düzensiz göç kavramları: İnsan hakları temelinde bir kavramsal sorgulama. *İnsan Hakları Yıllığı*, 34, 1-20.
- Tunca, H. Ö. (2018). Suriye'den Türkiye'ye göç: Tehditler ve fırsatlar. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 28(2), 47-68.
- Tüm, M. S. (2016). Yoksulluktan yoksunluğa göç: Marmaris ve Mersin örnekleri. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 3(5), 111-134.
- Tümtaş, M. S., & Ergun, C. (2016). Göçün toplumsal ve mekânsal yapı üzerindeki etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1347-1359.

- Türkoğlu, E., & Elmastaş, N. (2023). Suriyeli sığınmacıların mekânı dönüştürücü etkisi: Gaziantep kenti örneği. *Fırat University Journal of Social Sciences*, 33(1), 65-81. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1197297>
- Türkyılmaz, A., Çay, A., Avşar, Z. B., Aksoy, M., Pehlivanlı, H. ve Kökrek, Z. (1998). Dolu ve Güneydoğu Anadolu'dan Terör Nedeniyle Göçeden Ailelerin Sorunları, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu.
- Ulubay, A. G. S., & Anıl, F. Ö. (2020). Bir göç türü olarak 1923 Türk-Yunan nüfus mübadelesinin kentsel mekâna etkisinin irdelenmesi. 7. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi (13-14 Mart 2020/Ankara)*, 45.
- Ural, Ş. (1999). Demokrasi kavramı, toplumsal değerler ve birey. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 40(2-3), 451-460.
- Ünsal, H. (2022). Göç ve aile: Göçün aile üzerindeki etkileri. *Uluslararası Psiko-Sosyal Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 84-93.
- Varol, N., & Gültekin, T. (2016). Etkin bir göç faktörü: Afetler. *Antropoloji*, 32, 43-51. https://doi.org/10.1501/antro_0000000337
- Yalçın, G. E., & Kara, F. Ö. (2016). Kırsal göç ve tarımsal üretime etkileri. *Harran Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 20(2), 154-158. <https://doi.org/10.29050/harranziraat.259106>
- Yıldırım, K. (2015). Göçün aile üzerindeki etkisi. *ICANAS 38. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu*, Ankara, Türkiye.
- Yıldırımoğlu, A. H. (2005). Uluslararası emek göçü. *Kamu İş*, 8(1), 1-24.
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası göç: Çeşitleri, nedenleri ve etkileri. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1685-1704.
- Yılmaz, S. (2015). Orta Doğu'ya demokrasiyi getirmek. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi* (5), 63-82. <https://doi.org/10.18092/ijeas.31543>
- Yolcu, F. H. (2020). Ortadoğu'da askeri denge ve ittifaklar: I. Dünya Savaşı'ndan Yeni Dünya Düzeni'ne bir süreç analizi (1918-2010). *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* (43), 467-496. <https://doi.org/10.21497/sefad.756111>
- Zhanadilova, A. (2018). Farklı kuramlar çerçevesinde uluslararası göç sorunu. *Muhakeme Dergisi*, 1(2), 116-122.

EKLER

Ek 1: Anket

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma sizlerin Suriyelilere yönelik tehdit algınızın incelenmesini amaçlamaktadır. Çalışmada ad-soyad bilgileriniz istenmemektedir ve bilgileriniz gizli kalacaktır. Soruların boş bırakılmaması ve vereceğiniz yanıtların içtenliği bizim için büyük önem arz etmektedir. Bu ölçekten elde edilen veriler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır. Ölçekleri doldurmanız çalışmaya katılmayı onayladığınız anlamına gelmektedir. Katılımınız için şimdiden çok teşekkür ederim.

Eğer anketle ilgili herhangi bir sorunuz varsa, [iletişim bilgileri] üzerinden bana ulaşabilirsiniz.

Teşekkür ederim,

[Adımız]

[Universiteniz]

[Yüksek Lisans Programı ve Bölümünüz]

Demografik Bilgiler:

Bu sorular, yalnızca istatistiksel analiz için kullanılacak olup tamamen anonimdir. Cevaplarınız gizli tutulacak ve yalnızca araştırma amaçlarıyla değerlendirilecektir.

1. Cinsiyetiniz?

- Kadın
- Erkek

2. Yaş aralığınız?

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55 ve üzeri

3. Eğitim düzeyiniz?

- Lise veya daha düşük
- Ön lisans
- Lisans
- Yüksek lisans
- Doktora
- Diğer

4. Girişimcilik faaliyetleriniz hangi sektörde yer almaktadır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- Perakende
- İnşaat
- Tarım

- Sanayi
- Hizmet sektörü (örneğin, restoran, otel vb.)
- Diğer (lütfen belirtiniz): _____

5. Şanlıurfa'da ne kadar süredir ikamet etmektesiniz?

- 1 yıl veya daha az
- 1-5 yıl
- 6-10 yıl
- 11 yıl ve üzeri

6. Siz ya da yakın çevrenizde Suriyelilerle ilgili herhangi bir sorun yaşandı mı? Veya sorun yaşayan oldu mu?

- Evet
- Hayır

7. Suriyeliler ile iş yapma sıklığınız nedir?

- Hiç iş yapmıyorum
- Bazen iş yapıyorum
- Sıkça iş yapıyorum
- Sürekli iş yapıyorum

8. Suriyelilerin varlığı, iş yapma biçiminizde veya işletmenizde herhangi bir değişikliğe yol açtı mı?

- Evet, olumlu değişiklikler oldu
- Evet, olumsuz değişiklikler oldu
- Hayır, herhangi bir değişiklik olmadı
- Bilmiyorum

9. Gelir düzeyiniz nedir?

- 0 - 20.000 TL
- 20.001 - 50.000 TL
- 50.001 - 100.000 TL
- 100.001 TL ve üzeri
- Belirtmek istemiyorum

Suriyelilere Yönelik Tehdit Algıları Ölçeği (SYTAÖ)						
1=Kesinlikle katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3=Kısmen katılıyorum, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum						
Boyut	Madde	Değerlendirme				
Ekonomik Tehdit	1.Suriyelilerin işyeri açması yerel halk için ekonomik sorunlara yol açar.	1	2	3	4	5
Güvenlik Tehdidi	2.Suriyeliler nedeniyle kapı ve penceremi rahatça açamam.	1	2	3	4	5
Çevresel Tehdit	3.Suriyeliler toplumda dilencilik ve kötü görüntünün artmasına yol açar.	1	2	3	4	5
Ekonomik Tehdit	4.Suriyelilerin kayıt dışı çalışıp vergi vermemeleri ekonomiyi olumsuz etkiler.	1	2	3	4	5
Güvenlik Tehdidi	5.Suriyeliler veya ulusal güvenlik sorunlarına neden olmaktadır.	1	2	3	4	5
Çevresel Tehdit	6. Suriyelilerin kalabalık aile yapıları veya toplu gezmeleri çevresel tehditlerdir.	1	2	3	4	5
Ekonomik Tehdit	7.Suriyeliler haksız ekonomik rekabete yol açar.	1	2	3	4	5
Kültürel Tehdit	8. Suriyeliler günden güne kültürümüzü bastırmaktadır.	1	2	3	4	5
Ekonomik Tehdit	9.Suriyeliler işsizliğin artmasına neden olur.	1	2	3	4	5
Güvenlik Tehdidi	10.Suriyelileri gördüğümde güvenliğim nedeniyle uzaklaşırım veya volumu değiştiririm.	1	2	3	4	5
Kültürel Tehdit	11.Suriyeliler toplumu kendilerine benzetip (giyim, saç başörtüsü, yemek anlayışı), kültürel değerlerimizin kaybolmasına yol açar.	1	2	3	4	5
Güvenlik Tehdidi	12.Suriyeliler yerel veya ulusal güvenlik için tehdit olarak görürüm.	1	2	3	4	5
Çevresel Tehdit	13.Suriyeliler çevreyi kirletme ve kişisel temizlik açısından problem arz eder.	1	2	3	4	5
Ekonomik Tehdit	14.Suriyelilere yapılan sosyal yardımlar ekonomimizi olumsuz etkiler.	1	2	3	4	5
Kültürel Tehdit	15.Suriyeliler aile yapısını olumsuz (çok eşlilik ve boşanma gibi) etkiler.	1	2	3	4	5
Ekonomik Tehdit	16. Suriyeliler pahalılığa ve ekonomik sıkıntılara neden olur.	1	2	3	4	5
Çevresel Tehdit	17.Suriyeliler çevre ve doğa açısından tehdit oluşturmaktadır.	1	2	3	4	5
Güvenlik Tehdidi	18.Suriyeliler potansiyel birer suçlu olarak görürüm.	1	2	3	4	5
Kültürel Tehdit	19.Suriyelilerin kültürümüzü olumsuz etkilemektedir.	1	2	3	4	5
Not: Yüksek puan daha fazla tehdit algısına sahip olunduğu anlamına gelmektedir. Tersten puanlanan madde yoktur.						

Ek 2: Etik Kurul İzni

04.12.2024-69485

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	T.C. HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARLARI
TOPLANTI TARİHİ 22.11.2024	TOPLANTI NO 2024-39

Sayı : E-97105791-050.04-69485
Konu : Etik Kurul Hk.

Çalışmanın Türü	Yüksek Lisans Tezi
Konu	Anket Uygulama
Başlık	"Türk Girişimcilerin Suriyelilere Yönelik Tehdit Algılarının Araştırılması: Şanlıurfa Örneği"
Yürütücü / Danışman	Dr. Öğr. Üyesi Pelin ALİYEYEV
Yazar	Ali SOYDAŞ
Karar	Olumlu

Prof. Dr Mehmet Lütfi YOLA
Etik Kurul Başkanı

Prof.Dr. Muhammet Fatih HASOĞLU
Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Bülent Bahri KÜÇÜKERDOĞAN
Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Enver BOZKURT
Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Kezban BAYRAMLAR
Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Mahmut Serhat YENİCE
Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Mazlum ÇELİK
Etik Kurul Üyesi

Ek:Ali SOYDAŞ, Dr. Öğr. Üyesi Pelin ALİYEYEV EKBF.

EK 3 : ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ali SOYDAŞ
Uyruğu : T. C.

EĞİTİM :

Derece	Adı	Bitirme Yılı
Üniversite	Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Lisan Bölümü	2017
	Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı AB Akdeniz Çalışmaları Tezsiz Yüksek Lisans Programı	
Yüksek Lisans	Hasan Kalyoncu Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Tezli Yüksek Lisans Programı	
Doktora	-	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi

UZMANLIK ALANI

YABANCI DİLLER

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER

YAYINLAR